

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK NA LATA
2021-2025**

**MIASTO MALBORK
POWIAT MALBORSKI
WOJEWÓDZTWO POMORSKIE**

ZAMAWIAJĄCY	MIASTO MALBORK
WYKONAWCA OPRACOWANIA	WESTMOR CONSULTING

MALBORK 2020 R.

Opracowanie:

Westmor Consulting

Urszula Wódkowska

ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek

NIP: 556-102-79-09

REGON: 910263330

Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant

Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Metodologia opracowania Strategii.....	14
3. Diagnoza sytuacji społecznej.....	15
3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej.....	15
3.1.1. Charakterystyka ogólna Miasta Malbork.....	15
3.1.2. Demografia.....	16
3.1.3. Rynek pracy.....	21
3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa.....	24
3.1.5. Służba zdrowia.....	24
3.1.6. Edukacja.....	26
3.1.7. Kultura i sport.....	35
3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego.....	37
3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi.....	52
3.2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Malbork.....	55
3.2.1. Bezrobocie.....	55
3.2.2. Ubóstwo.....	58
3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych.....	59
3.2.4. Problemy osób starszych.....	64
3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.....	68
3.2.6. Uzależnienia.....	79
3.2.7. Bezdomność.....	83
3.2.8. Przemoc w rodzinie.....	87
3.2.9. Przestępczość.....	91
3.3. Wyniki badania ankietowego.....	92
3.4. Analiza SWOT.....	106
4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią.....	109
4.1. Prognoza demograficzna.....	109
4.2. Prognoza zmian.....	111
5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne	112
6. Kierunki niezbędnych działań.....	114
8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii.....	117
9. Wnioski i podsumowanie	123
10. Spis tabel, wykresów, rysunków.....	125

1. Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork jest dokumentem definiującym najważniejsze kierunki interwencji w odniesieniu do problemów społecznych występujących na terenie miasta Malbork. Jest narzędziem materializacji lokalnej polityki społecznej. Zobowiązanie sporządzenia dokumentu wynika z art. 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), w którym zostało napisane: „do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

W Strategii wskazano obszary problemowe, cele i kierunki działań. Osiągnięcie wyznaczonych celów i rezultatów podlegać będzie stałemu monitoringowi i okresowej ewaluacji. Planowanie strategiczne zakłada myślenie długofalowe, skupione na dążeniu do realizacji określonego celu działań. W obszarze rozwiązywania problemów społecznych jest to przede wszystkim integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka, a w konsekwencji zachowanie lub podniesienie spójności społecznej w społeczności lokalnej.

W Strategii uwzględniono zakres problematyki społecznej, a planowaniem strategicznym objęto:

1. Bezrobocie;
2. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
3. Niepełnosprawność;
4. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków;
5. Problemy osób starszych;
6. Przemoc w rodzinie;
7. Bezdomność;
8. Wsparcie rodzin w życiu codziennym.

Wskazane dziedziny nie mają charakteru rozłącznego – cechą charakterystyczną są wzajemne powiązania, zarówno w odniesieniu do obszaru funkcjonalnego, jak i na płaszczyźnie podmiotowej.

Zgodnie z art. 16b, ust 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

(Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.), strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera przede wszystkim:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej;
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
- 3) określenie:
 - celów strategicznych projektowanych zmian,
 - kierunków niezbędnych działań,
 - sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - wskaźników realizacji działań.

Akty prawne regulujące opracowanie i wykonanie gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych stanowią również:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2020 poz. 713);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409);
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2133);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1348);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2020 poz. 426 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz.U. z 2018 r. poz. 1205 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 23 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U. z 2020 r. poz. 35);
- ustawa z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz.U. z 2019 r. poz. 1472);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1666 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1460 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359);
- ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 256 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2019 r. poz. 351 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie Gminy i o zmianie Kodeksu Cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 611);
- ustawa z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu tworzenia lokali mieszkalnych na wynajem, mieszkań chronionych, noclegowni, schronisk dla bezdomnych, ogrzewalni i tymczasowych pomieszczeń (Dz.U. z 2020 r. poz. 508);

- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz.1398 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2018 r. poz. 969);
- ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 295 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327);
- uchwała nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M.P. 2018 poz. 1007);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. z 2020 r. poz.1 329);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. z 2018 r. poz. 1061 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz.U. z 2020 r. poz. 833 z późn. zm.).

Różnorodność problemów społecznych nakłada na realizatorów polityki społecznej konieczność uwzględniania adekwatnych instrumentów pomocowych. Głównym celem strategii rozwiązywania problemów społecznych jest pogłębianie i rozwój form pracy socjalnej, kooperacja z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się problemami społecznymi oraz instytucjami funkcjonującymi w sferze polityki społecznej, Świadomość przenikania się perspektyw problemowych wskazuje, iż w rozwiązywanie problemów społecznych powinni zostać zaangażowani różni przedstawiciele społeczni – poza przedstawicielami sektora publicznego także przedstawiciele sektora pozarządowego oraz pozostali członkowie wspólnoty samorządowej Miasta Malbork.

Przy rozwiązywaniu problemów społecznych należy położyć nacisk na wykorzystanie dostępnych instrumentów o charakterze innowacyjnym i aktywizującym, w tym z zakresu ekonomii społecznej. Aby można było mówić o zaangażowaniu członków społeczności lokalnej w proces strategicznego rozwiązywania problemów społecznych, ich udział musi zostać uwzględniony na każdym etapie planowania strategicznego – począwszy od wyboru kierunków priorytetowych, a skończywszy na opracowaniu planu wdrażania i monitorowania Strategii.

Skuteczna strategia to taka, która jest konkretnym instrumentem kierowania i programowania działań społecznych. To zbiór reguł, które metodycznie stosowane pozwalają na efektywne działanie, urzeczywistniając jednocześnie sukces podejmowanych przedsięwzięć. Stanowią szansę na skuteczne budowanie i wykorzystanie potencjału w sferze instytucjonalnej i społecznej na rzecz kształtowania ładu społecznego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025 jest wieloletnim dokumentem programowym, stanowiącym niebagatelne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego jego mieszkańców, zwłaszcza grup społecznych, którym grozi izolacja społeczna.

POWIĄZANIE Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI WYŻSZEGO SZCZEBŁA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest jednym ze sposobów realizacji strategii rozwoju miasta i dokumentem wdrażającym politykę lokalną, a w wyniku tego dokumentem wypełniającym politykę regionalną i krajową. Konstruowana jest zgodnie z logiką kaskadowego układu strategii i programów, co ma na celu uspołnienie podejścia do procesu programowania, zarówno w odniesieniu do relacji strategii z programami szerszego zasięgu jak i programami konstruowanymi w jej ramach. W praktyce oznacza to, że długo i średniookresowe programy operacyjne i strategiczne na poziomie krajowym są planami wykonawczymi dla polityk formułowanych na poziomie Unii Europejskiej. Z kolei na poziomie lokalnym programy operacyjne i strategie rozwoju stanowią głównie długo i średniookresowe plany wykonawcze dla polityk formułowanych na poziomie krajowym. Zachowanie spójności niesie ze sobą również korzyści związane z możliwością aplikowania o środki pomocowe z funduszy UE.

Poniżej ukazano sprzężenie niniejszego dokumentu z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej

Narodowa Strategia Integracji Społecznej została opracowana z powodu przystąpienia Polski do realizacji drugiego zadania ze Strategii Lizbońskiej UE, stawiającego na unowocześnienie europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi i pokonywanie izolacji społecznej. Państwo powinno tworzyć warunki kształtowania kapitału społecznego poprzez spójną politykę. Niekorzystne warunki ekonomiczne, dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność, choroby, uzależnienia prowadzą do marginalizacji społecznej. Wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-*

2025, umożliwi realizację koncepcji Narodowej Strategii Integracji Społecznej.

Projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030

Projekt Strategii przyjęty został Uchwałą nr 99/118/20 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31 stycznia 2020 r.

Przyjętą wizją województwa jest: Pomorskie w roku 2030 to region DOBROBYTU:

- Bezpieczny, zapewniający wysoką jakość przestrzeni i środowiska naturalnego, odporność na negatywne zjawiska klimatyczne oraz powszechny dostęp do zróżnicowanych źródeł energii,
- Otwarty, zarówno poprzez aktywny udział w globalnych i europejskich procesach gospodarczych i technologicznych, jak i w wymiarze społecznym dzięki poszanowaniu różnorodności kulturowej, narodowościowej i światopoglądowej wszystkich mieszkańców,
- Spójny, zapewniający mieszkańcom poszczególnych części województwa odpowiedni standard życia i warunki rozwoju, w tym dostęp do spersonalizowanych usług publicznych, jak opieka zdrowotna, transport zbiorowy, edukacja, pomoc społeczna czy kultura,
- Rozwijający się w sposób trwały i zrównoważony, bazujący na kapitale ludzkim i społecznym oraz racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów, a także bogatym regionalnym dziedzictwie wielokulturowym i wolnościowym.

Strategia wskazuje trzy następujące cele strategiczne:

1. Trwałe bezpieczeństwo,
2. Otwarta wspólnota regionalna,
3. Odporna gospodarka.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025 przyczyni się do realizacji celu strategicznego: 2. Otwarta wspólnota regionalna, którego pożądanymi kierunkami zmian są m.in. poprawa dostępności do zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych, wzrost aktywności zawodowej i społecznej, zwłaszcza grup wymagających szczególnego wsparcia, zapewnienie przyjaznej przestrzeni publicznej służącej rozwojowi kapitału społecznego, rozwój współpracy międzysektorowej, w szczególności NGO, JST i przedsiębiorców. Przedmiotowy dokument jest więc spójny z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Malborskim na lata 2016-2026

Strategia została przyjęta Uchwałą Nr XX/192/2017 Rady Powiatu Malborskiego z dnia 30 marca 2017 r.

Wyznaczono w niej następujące priorytety i w ich ramach cele szczegółowe:

1. Edukacja:

- 1.1. Podejmowanie działań w kierunku wzmocnienia struktur oświaty w zakresie działań profilaktycznych i edukacyjnych,
- 1.2. Działać na rzecz tworzenia programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców powiatu,
- 1.3. Wykorzystać zaangażowanie i kreatywność osób pracujących w obszarze pomocy społecznej,
- 1.4. Tworzenie warunków na rzecz podnoszenia świadomości społecznej wśród mieszkańców powiatu, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń,
- 1.5. Działać w celu wspierania osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.

2. Problemy społeczne:

- 2.1. Działać na rzecz utworzenia skutecznego systemu pomocy osobom niepełnosprawnym,
- 2.2. Działać w kierunku przeciwdziałania uzależnieniom,
- 2.3. Tworzyć warunki w celu podnoszenia bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu malborskiego,
- 2.4. Działać na rzecz sprawnego docierania pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie,
- 2.5. Stworzyć warunki do sprawnego udzielania pomocy społecznej osobom starszych wiekiem,
- 2.6. Wsparcie rodzin niewydolnych w sprawach opiekuńczo -wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,

- 2.7. Zapewnienie dzieciom miejsc w pieczy zastępczej,
- 2.8. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie.
- 3. Finanse:
 - 3.1. Działać w kierunku pozyskania pozabudżetowych środków finansowych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej powiatu malborskiego,
 - 3.2. Tworzyć różne formy wolontariatu w celu obniżenia kosztów realizacji zadań pomocy społecznej,
 - 3.3. Działać w kierunku wspierania finansowego rodzin.
- 4. Społeczność lokalna:
 - 4.1. Tworzenie warunków dla szerszej współpracy sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego,
 - 4.2. Wspieranie i inspirowanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.
- 5. Infrastruktura:
 - 5.1. Działać na rzecz tworzenia bazy dla realizacji zadań z zakresu rozwiązywania problemów społecznych,
 - 5.2. Działać w kierunku tworzenia sprawnie funkcjonującej profilaktyki w oparciu o infrastrukturę środowiskową,
 - 5.3. Tworzyć warunki na rzecz rozwoju zaplecza sportowego i rehabilitacyjnego,
 - 5.4. Działania w kierunku powiększenia bazy mieszkalnictwa socjalnego i mieszkań chronionych.

Realizacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork* przyczyni się do poprawy sytuacji społecznej na obszarze powiatu, ponieważ uwzględnia ona w swoich założeniach wyznaczone w Strategii powiatowej priorytety i cele szczegółowe. Oba dokumenty są zatem ze sobą spójne, gdyż mają na celu zdiagnozowanie problemów społecznych oraz wdrożenie działań skierowanych do ich rozwiązania.

Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023 MALBORK na +

Program Rewitalizacji przyjęty został Uchwałą Nr XXXI/318/2017 Rady Miasta Malborka

z dnia 26 kwietnia 2017 r. Miasto Malbork realizuje Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Malborka na lata 2017-2023, który stanowi podstawę do realizacji działań, mających na celu poprawę warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni wykluczeniem z lokalnej społeczności. Dokument jest narzędziem służącym rozwiązywaniu problemów na obszarach zdegradowanych wyznaczonych do rewitalizacji.

Strategicznym celem Programu Rewitalizacji Miasta Malborka jest: kompleksowa rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta w wymiarze społecznym, przestrzennym, środowiskowym, technicznym i gospodarczym.

Cele operacyjne Programu obejmują:

- Cel 1. Poprawa spójności społecznej obszaru rewitalizacji,
- Cel 2. Zapewnienie spójności przestrzenno-funkcjonalnej obszaru rewitalizacji poprzez przeciwdziałanie degradacji przestrzeni publicznej,
- Cel 3. Polepszenie jakości życia społeczności lokalnej,
- Cel 4. Poprawa stanu infrastruktury technicznej (w tym mieszkaniowej),
- Cel 5. Wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości,
- Cel 6. Integracja i aktywizacja lokalnej społeczności.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork umożliwi realizację wyżej wymienionych celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Malbork. W ramach rewitalizacji istotne jest w pierwszej kolejności rozwiązywanie problemów społecznych. W ramach Programu Rewitalizacji zaplanowano prowadzenie szerokiego zakresu działań mających na celu włączanie społeczne i zawodowe osób, rodzin i środowisk znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych oraz rozwój aktywnych form integracji społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest dokumentem strategicznym, w którym również uwzględniane są kwestie mające na celu pomoc mieszkańcom miasta, przede wszystkim osobom w trudnej sytuacji życiowej poprzez prowadzenie działań społecznych, edukacyjnych, aktywizujących wpływających na poprawę ich sytuacji.

Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021

Program przyjęty został Uchwałą Nr VII/67/2019 Rady Miasta Malborka z dnia 10 kwietnia 2019 r.

Celem strategicznym (głównym) Programu jest: Rozwój zintegrowanego systemu wspierania

rodzin sprzyjającego prawidłowemu jej funkcjonowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rodzin przejawiających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizacji rodziny.

Celami operacyjnymi (szczegółowymi) są:

1. Zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych rodziny;
2. Wspieranie rodziny w procesie wychowywania i socjalizacji oraz podniesienie kompetencji rodziców w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej;
3. Zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących;
4. Wsparcie kadry zajmującej się pomocą na rzecz rodziny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork jest spójna z Miejskim Programem Wspierania Rodziny na lata 2019-2021, ponieważ jednym z jej obszarów priorytetowych jest Rodzina: potrzeba ochrony macierzyństwa wielodzietność bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w prowadzeniu gospodarstwa domowego, dla którego został określony cel strategiczny: Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji. Wobec powyższego oba dokumenty są ze sobą zgodne.

2. Metodologia opracowania Strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025 została podzielona na trzy zasadnicze części.

Pierwsza część – rozdział 3 – ukazuje charakterystykę sytuacji społecznej miasta Malbork. Zbadano strukturę demograficzną, stan gospodarki oraz sytuację na rynku pracy. Przedstawiono także dostępne dla mieszkańców usługi społeczne, czyli: pomoc społeczną, edukację i ochronę zdrowia.

Analizy dokonano w oparciu o:

- informacje Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku,
- dane Powiatowego Urzędu Pracy w Malborku,
- dane Głównego Urzędu Statystycznego,
- dane dostępne na stronach internetowych oraz w dokumentach strategicznych Miasta.

W pierwszej części ukazano także rezultaty przeprowadzonego badania ankietowego, którego

celem było rozpoznanie problemów społecznych i potrzeb mieszkańców. Charakterystykę sytuacji społecznej reasumuje analiza SWOT – analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń.

Część drugą – rozdział 4 – stanowi prognoza zmian problemów społecznych wskazanych w części diagnostycznej. Prognoza ta została podzielona na 2 główne części:

- prognozę demograficzną sporządzoną w oparciu o Prognozę dla gmin na lata 2017-2030 opracowaną przez GUS;
- prognozę zmian problemów społecznych na terenie miasta Malbork w wyniku realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025* oraz zadań w zakresie pomocy społecznej, które będą miały na celu przeciwdziałanie i niwelowanie istniejących problemów.

Prognoza stanowi fundament do określania celów strategicznych i kierunków działań.

Część trzecia – rozdziały 5-8 to określenie celów strategicznych i kierunków działań niezbędnych do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta Malbork. Ukazano w niej również sposób realizacji *Strategii* oraz określono możliwe wskaźniki monitorowania wykonania planowanych działań.

3. Diagnoza sytuacji społecznej

3.1. Charakterystyka sytuacji społecznej

3.1.1. Charakterystyka ogólna Miasta Malbork

Miasto Malbork jest gminą miejską, położoną w powiecie malborskim, w części wschodniej województwa pomorskiego. Według danych GUS powierzchnia jednostki wynosi 17 km². Miasto podzielone jest na następujące dzielnice i osiedla: Centrum (Stare Miasta), Śródmieście, Osiedle Południe, Czwartaki, Osiedle Kolorowe, Osiedle Słupecka, Piaski I, Piaski II, Kałdowo, Moczary, Wielbark i Rakowiec.

Rysunek 1. Położenie miasta Malbork na tle województwa pomorskiego i powiatu malborskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://gminy.pl>

Miasto Malbork graniczy z:

- gminą Malbork (powiat malborski, woj. pomorskie),
- gminą Stare Pole (powiat malborski, woj. pomorskie).

3.1.2. Demografia

LICZEBNOŚĆ MIASTA

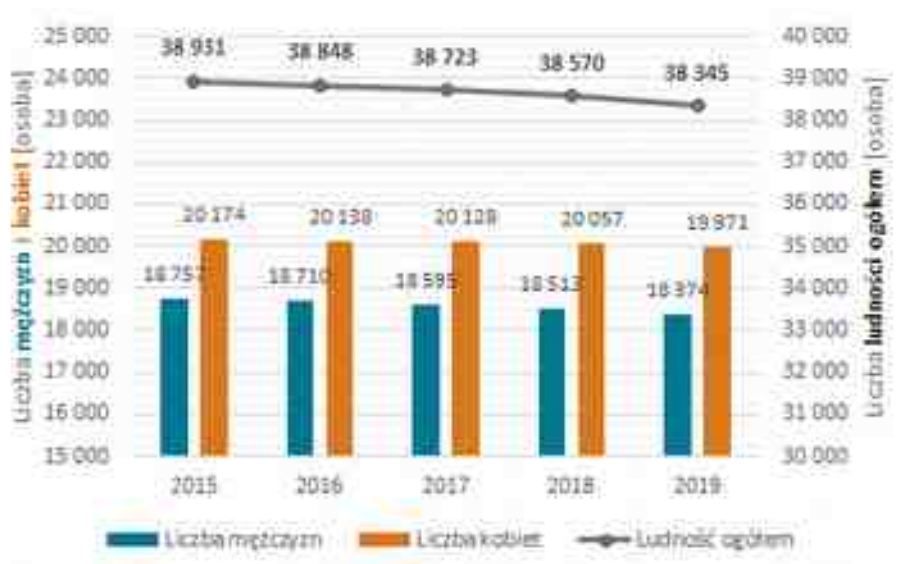
Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w roku 2019 Miasto Malbork zamieszkiwało 38 345 osób, z czego liczba kobiet wyniosła 19 971 osób, tj. 52,08%, a liczba mężczyzn 18 374 osób, tj. 47,92%. Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) liczba mieszkańców spadła o 586 osób, tj. 1,51%. Spadek dotyczył zarówno liczebności kobiet, jak i mężczyzn.

Tabela 1. Liczba mieszkańców miasta Malborka z podziałem na płeć w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
Ogółem		Osoba	38 931	38 848	38 723	38 570	38 345
w tym:	Mężczyźni	Osoba	18 757	18 710	18 595	18 513	18 374
		%	48,18%	48,16%	48,02%	48,00%	47,92%
	Kobiety	Osoba	20 174	20 138	20 128	20 057	19 971
		%	51,82%	51,84%	51,98%	52,00%	52,08%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 1. Liczba mieszkańców miasta Malborka z podziałem na płeć w latach 2015-2019

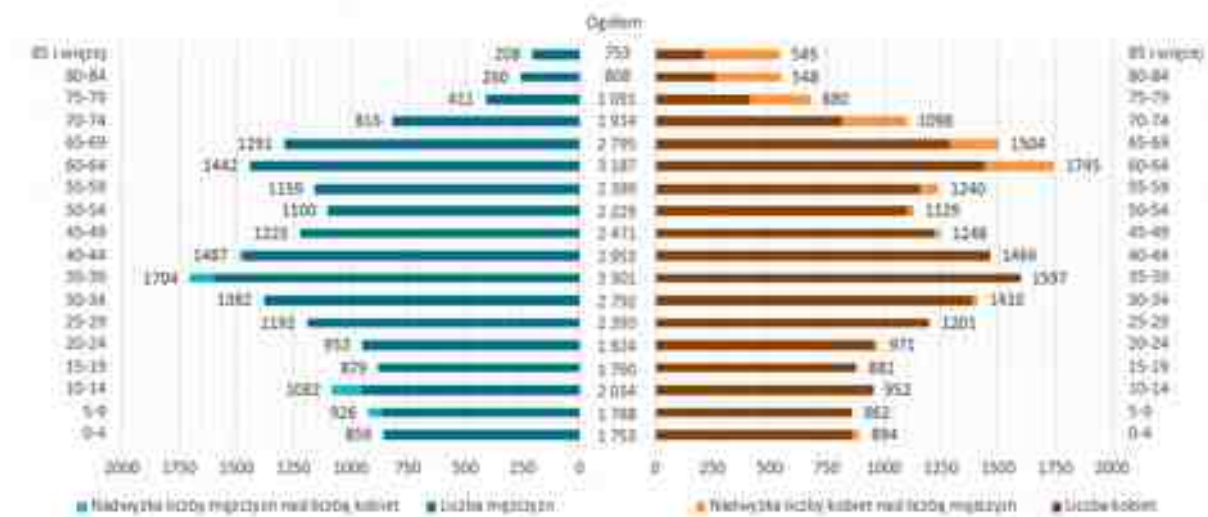

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

STRUKTURA WIEKOWA MIESZKAŃCÓW

W roku 2019 na terenie miasta Malbork największa liczba osób znajdowała się w przedziale wiekowym 35-39 i wyniosła 3 301 osób. Drugą najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 60-64 (3 187 osób). Wśród ludności w przedziałach wiekowych w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym obserwujemy przeważnie przewagę liczby mężczyzn nad liczbą kobiet, natomiast w wieku poprodukcyjnym to zazwyczaj liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn.

Wykres 2. Struktura wieku mieszkańców miasta Malborka w roku 2019

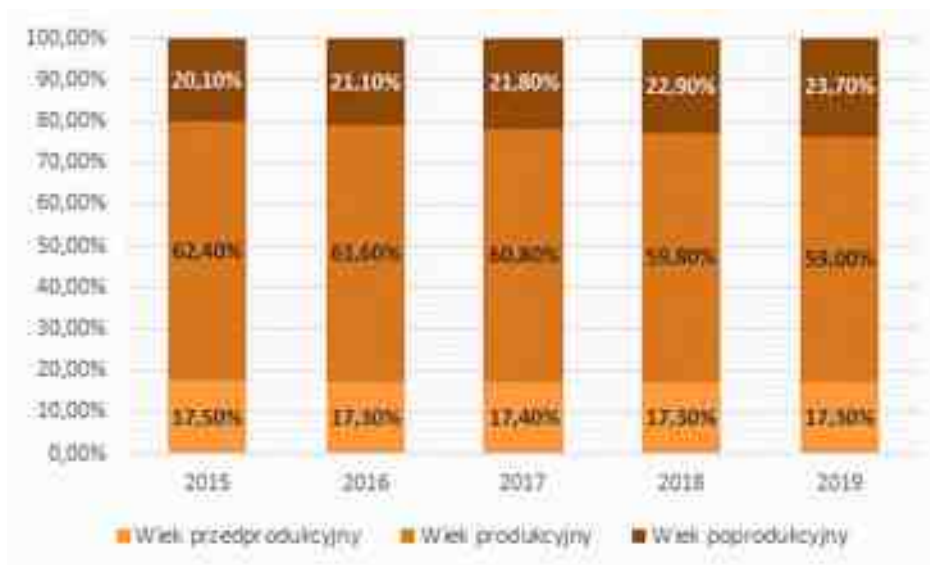

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Analizując sytuację demograficzną w zakresie poszczególnych grup ekonomicznych na terenie miasta Malbork w 2019 roku, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – 59,00% ludności ogółem. Ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła

23,70% populacji, natomiast osoby w wieku przedprodukcyjnym były najmniej liczną grupą – w ogólnej liczbie ludności stanowiły 17,30%. Na przestrzeni analizowanych lat (2015-2019) spadł udział ludności w wieku przedprodukcyjnym (0,2 p. proc.) i ludności w wieku produkcyjnym (3,4 p. proc.). W badanych latach wzrósł natomiast udział ludności w wieku poprodukcyjnym o 3,6 p. proc.

Wykres 3. Udział poszczególnych grup ekonomicznych miasta Malbork w ogólnej liczbie ludności w [%] w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 162 osoby, tj. 2,38%, a ludności w wieku produkcyjnym o 1 705 osób, tj. 7,01%. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym zwiększyła się natomiast o 1 281 osoby, tj. 16,37%. Szczegóły zostały zaprezentowane w poniższej tabeli.

Tabela 2. Liczba ludności na terenie miasta Malbork w latach 2015-2019 wg grup ekonomicznych

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	6 794	6 740	6 733	6 675	6 632
	Kobiety		3 516	3 486	3 448	3 433	3 425
	Mężczyźni		3 278	3 254	3 285	3 242	3 207
Ludność w wieku produkcyjnym	Ogółem	Osoba	24 312	23 937	23 531	23 077	22 607
	Kobiety		12 835	12 670	12 475	12 240	11 963
	Mężczyźni		11 477	11 267	11 056	10 837	10 644
Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ogółem	Osoba	7 825	8 171	8 459	8 818	9 106
	Kobiety		2 406	2 554	2 672	2 840	2 986
	Mężczyźni		5 419	5 617	5 787	5 978	6 120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a także wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym świadczą negatywnie o sytuacji demograficznej na terenie miasta. Zaobserwować można proces starzenia się społeczeństwa. Wzrost liczby osób starszych wiąże się z koniecznością zaspokojenia rosnących potrzeb tej grupy społeczeństwa, głównie w zakresie opieki społeczno – socjalnej i zdrowotnej.

PRZYROST NATURALNY

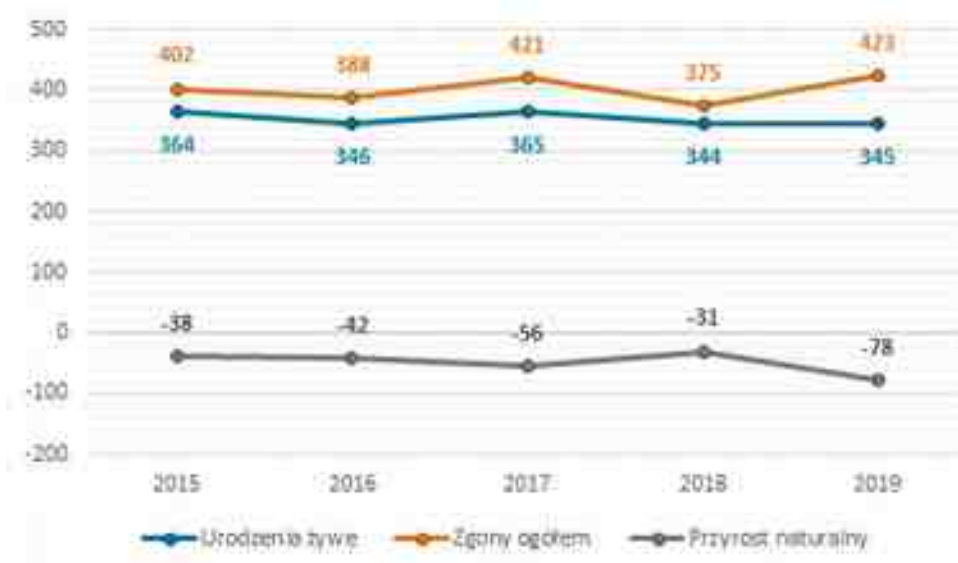
W całym analizowanych latach 2015 – 2019 na terenie miasta przyrost naturalny przyjmował wartości ujemne. Świadczy to o większej liczbie zgonów niż urodzeń żywych. Najniższy przyrost naturalny zanotowano w roku 2019, natomiast najwyższy w roku 2018. Szczegółowe dane przyrostu naturalnego na terenie miasta Malbork przedstawione zostały w poniższej tabeli oraz na wykresie.

Tabela 3. Urodzenia żywe i zgony ogółem oraz przyrost naturalny w mieście Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Urodzenia żywe	Ogółem	Osoba	364	346	365	344	345
	Mężczyźni		179	167	169	175	173
	Kobiety		185	179	196	169	172
Zgony ogółem	Ogółem	Osoba	402	388	421	375	423
	Mężczyźni		205	191	221	189	211
	Kobiety		197	197	200	186	212
Przyrost naturalny	Ogółem	Osoba	-38	-42	-56	-31	-78
	Mężczyźni		-26	-24	-52	-14	-38
	Kobiety		-12	-18	-4	-17	-40

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Wykres 4. Przyrost naturalny w mieście Malbork w latach 2015-2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

MIGRACJE

Poprzez migracje rozumie się stałą lub czasową zmianę miejsca pobytu. Saldo migracji ma istotny wpływ na wysokość populacji danego obszaru. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące migracji na obszarze miasta na przestrzeni lat 2015-2019 można zauważyć, że w całym analizowanym okresie zanotowano ujemne saldo migracji, co świadczy o większej liczbie osób wymeldowujących się niż meldujących na danym terenie.

Tabela 4. Migracja na pobyt stały w mieście Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie		Jednostka	2015 ¹	2016	2017	2018	2019
Zameldowania	Ogółem	Osoba	322	371	379	375	442
	Mężczyźni		134	175	174	191	201
	Kobiety		188	196	205	184	241
Wymeldowania	Ogółem	Osoba	331	425	432	520	554
	Mężczyźni		165	194	221	264	274
	Kobiety		166	231	211	256	280
Saldo migracji	Ogółem	Osoba	-9	-54	-53	-145	-112
	Mężczyźni		-31	-19	-47	-73	-73
	Kobiety		22	-35	-6	-72	-39

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

1 Dane za rok 2015 z powodu braku dostępnych danych dla tego roku w Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego o migracji w ruchu zagranicznym, uwzględniają jedynie migrację w ruchu wewnętrznym.

3.1.3. Rynek pracy

Według danych GUS na terenie miasta Malbork w roku 2019 zarejestrowanych było 4 498 podmiotów gospodarczych, z czego 4 197, tj. 93,31% funkcjonowało w sektorze prywatnym. Liczba podmiotów gospodarczych ogółem od roku 2015 zmniejszyła się o 95 działalności tj. o 2,11%. W analizowanym okresie, w sektorze publicznym zanotowano spadek o 17 podmiotów, tj. 6,54%, natomiast jeżeli chodzi o sektor prywatny to liczba podmiotów zmniejszyła się o 112, tj. o 2,67%. Strukturę działalności gospodarczej prowadzonej na terenie miasta, zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym prezentuje tabela poniżej.

Tabela 5. Struktura działalności gospodarczej według sektorów na terenie miasta Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Podmioty gospodarki narodowej					
Ogółem	4 593	4 550	4 511	4 460	4 498
Sektor publiczny					
Ogółem	277	269	262	263	260
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	88	80	73	74	72
Spółki handlowe	10	10	10	9	9
Sektor prywatny					
Ogółem	4 309	4 260	4 226	4 169	4 197
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	3 256	3 190	3 154	3 180	3 206
Spółki handlowe	220	232	226	172	171
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	41	41	37	25	24
Spółdzielnie	11	10	11	5	5
Fundacje	14	17	17	16	18
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	109	116	122	104	112

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

W sektorze prywatnym można zaobserwować przodowanie dwóch sekcji nad innymi. Jest to sekcja G powiązana z handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, włączając motocykle (931 podmiotów) i sekcja F związana z branżą budowlaną (574 podmioty).

Natomiast działalność gospodarcza w sektorze publicznym na terenie miasta Malbork w 2019 roku koncentrowała się głównie w sekcji L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości).

Ogółem największy wzrost w latach 2015-2019 odnotowały sekcja F (budownictwo), która

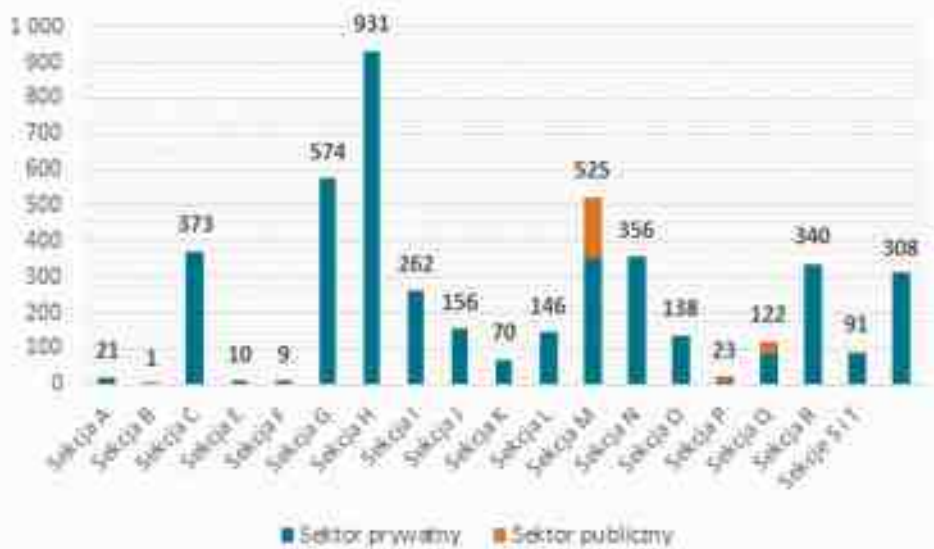
zanotowała wzrost o 59 podmiotów (11,46%). Natomiast, największy spadek zanotowała sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) gdzie zaobserwowano spadek o 189 podmiotów, tj. 16,88%.

Tabela 6. Podział i liczba podmiotów gospodarczych w mieście Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Sektor publiczny						
Sekcja B	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja D	Podmiot	1	1	1	1	1
Sekcja E	Podmiot	3	3	3	2	2
Sekcja F	Podmiot	2	1	1	1	1
Sekcja H	Podmiot	2	2	2	2	2
Sekcja I	Podmiot	4	4	3	3	3
Sekcja L	Podmiot	173	174	174	174	173
Sekcja M	Podmiot	1	2	2	2	2
Sekcja O	Podmiot	18	17	17	17	17
Sekcja P	Podmiot	53	45	38	39	39
Sekcja Q	Podmiot	11	11	12	12	10
Sekcja R	Podmiot	7	7	7	8	8
Sekcje S i T	Podmiot	1	1	1	1	1
Sektor prywatny						
Sekcja A	Podmiot	18	19	21	21	21
Sekcja C	Podmiot	443	424	411	386	373
Sekcja D	Podmiot	8	8	8	8	9
Sekcja E	Podmiot	8	7	7	7	7
Sekcja F	Podmiot	513	534	537	528	573
Sekcja G	Podmiot	1 120	1 070	1 007	962	931
Sekcja H	Podmiot	250	243	250	261	260
Sekcja I	Podmiot	139	141	145	146	153
Sekcja J	Podmiot	59	59	60	62	70
Sekcja K	Podmiot	158	150	147	145	146
Sekcja L	Podmiot	334	340	346	345	352
Sekcja M	Podmiot	336	336	349	361	354
Sekcja N	Podmiot	132	127	135	145	138
Sekcja O	Podmiot	4	4	5	6	6
Sekcja P	Podmiot	96	97	90	87	83
Sekcja Q	Podmiot	306	313	314	326	330
Sekcja R	Podmiot	93	93	91	79	83
Sekcje S i T	Podmiot	292	294	302	293	307

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/>

Wykres 5. Liczba podmiotów gospodarczych (wg sekcji PKD) w roku 2019 w mieście Malbork

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd.l.stat.gov.pl/>

Legenda:

A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne

3.1.4. Gospodarka mieszkaniowa

Według danych GUS w 2018 roku na terenie miasta Malbork znajdowało się 14 727 mieszkań (wzrost o 312 szt., tj. 2,16% w stosunku do roku 2015) o łącznej powierzchni 923 249 m² (wzrost o 21 420 m², tj. 2,38% w stosunku do roku 2015). Liczba izb w tym samym roku wyniosła 53 765 i wzrosła w stosunku do roku 2015 o 950 szt., tj. 1,80%. Zauważany jest zatem rozwój mieszkalnictwa w mieście na przestrzeni analizowanego okresu.

Tabela 7. Zasoby mieszkaniowe na terenie miasta Malbork w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
Mieszkania	szt.	14 415	14 505	14 576	14 727
Izby	szt.	52 815	53 078	53 317	53 765
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	901 829	907 790	913 403	923 249

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

Zadaniem własnym Miasta jest tworzenie warunków do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych swoim obywatelom. Zakres odpowiedzialności obejmuje przede wszystkim zapewnienie lokali socjalnych mieszkańcom o niskich dochodach. Lokale socjalne służą zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych osobom o niskich dochodach, nieposiadającym tytułu prawnego do lokalu oraz osób eksmitowanych na podstawie wyroku sądowego.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2018 roku miasto dysponowało 1 649 mieszkaniami komunalnymi, których powierzchnia użytkowa wyniosła 79 973 m² i 100 lokalami socjalnymi o łącznej powierzchni użytkowej 3 314 m². Liczba mieszkań socjalnych na terenie miasta Malbork jest nie wystarczająca do zapotrzebowania.

Tabela 8. Zasoby mieszkaniowe (komunalne) miasta Malbork w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
Mieszkania	-	1 766	1 680	bd.	1 649
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	84 601	81 132	bd.	79 973
Lokale socjalne	-	113	112	111	100
Powierzchnia użytkowa lokali	m ²	3 729	3 700	3 670	3 314

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.5. Służba zdrowia

Służba zdrowia na terenie miasta odpowiada za sprawowanie opieki zdrowotnej nad mieszkańcami. Na obszarze analizowanej jednostki funkcjonuje 30 podmiotów leczniczych, które zawarły umowy w roku 2019 z Pomorskim Oddziałem Narodowego Funduszu Zdrowia.

Są to:

— Publiczne zakłady opieki zdrowotnej:

- prowadzone przez Gminę Miejską Malbork:
 - Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień – podmiot leczniczy w formie jednostki budżetowej.
- prowadzone przez Powiat Malborski:
 - Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o. o. w Malborku oraz przychodnie specjalistyczne.
- Niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej:
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALMED”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MALMED”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDERII”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „REMEDIUM”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICUS”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PRIMED”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Pielęgniarstwa Środowiskowo– Rodzinnego i Promocji Zdrowia „AGMED”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PRO-SCAN”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Centrum Psychiatrii”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Alicja Holc-Niedzielska „Alew-Dent”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „M-Dent”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDYK”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Przychodnia Medycyny Pracy Danuta Hryniewiecka-Fiedorowicz „Cukromed”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Centrum Dermatologiczne „DERMICUS”,
 - Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „BABY-VIT”,
 - Gabinet okulistyczny lek. med. Hanna Pichlak,

- Gabinety Stomatologiczne Agnieszka Wiśniewska.

Poza wyżej wymienionymi ośrodkami leczniczymi, na terenie Miasta Malbork funkcjonuje dobrze rozwinięta sieć apteczna składająca się z 13 aptek. Są to:

- Apteka Gemini na Południu,
- Apteka Miodowa na Piaskach,
- Apteka "FARMACJA 24",
- Apteka CENTRUM ZDROWIA,
- Apteka "Dbam o Zdrowie",
- Apteka "Malborska",
- Apteka "Dr Max",
- Apteka Medical,
- Apteka Akacyjowa,
- Apteka "Gemini",
- Apteka Alba,
- Apteka w Kałdowie,
- Apteka Melisa.

Na terenie miasta w analizowanych latach 2015-2019, można zaobserwować wzrost udzielonych porad lekarskich ogółem o 4 135 porad, tj. 1,87%. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 9. Opieka zdrowotna na terenie miasta Malbork

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018	2019
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie ogółem	-	221 635	224 268	224 780	218 135	225 770
Podstawowa opieka zdrowotna – porady lekarskie w przychodniach podległych samorządowi terytorialnemu	-	0	0	3 025	13 078	13 137
Apteki	ob.	15	14	15	13	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

3.1.6. Edukacja

Miasto Malbork ze względu na status miasta powiatowego posiada bardzo szeroką gamę placówek edukacyjnych. Na jego terenie funkcjonują następujące placówki oświaty:

Tabela 10. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie miasta Malbork

Nazwa placówki	Organ prowadzący
Przedszkola	
Przedszkole nr 5	Miasto Malbork
Przedszkole nr 8	Miasto Malbork
Przedszkole nr 10	Miasto Malbork
Przedszkole nr 1 z oddziałami Integracyjnymi i Specjalnymi w Zespole Szkolno-Przedszkolny nr 1	Miasto Malbork
Przedszkole Niepubliczne „Bajka”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Czerwony Kapturek”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Krasnal”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Pod Kasztanami”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Tęcza”	Osoba fizyczna
Niepubliczne Dwujęzyczne Przedszkole „Montessori House”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Promyk”	Osoba fizyczna
Przedszkole Niepubliczne „Bratek II”	Osoba fizyczna
Inne formy wychowania przedszkolnego	
Punkt Przedszkolny Słoneczko	Osoba fizyczna
Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych	
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 2	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 3	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 5	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 6	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 8	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej nr 9	Miasto Malbork
Oddział Przedszkolny przy Katolickiej Szkole Podstawowej	Parafia MBNP w Malborku
Szkoły podstawowe	
Szkoła Podstawowa nr 1 im. Jana III Sobieskiego	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 2 im. Ignacego Krasickiego,	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 3 im. 2 Pułku Nocnych Bombowców „Kraków”	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi im. Unicef	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 6 im. Jana Kochanowskiego	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 8 im. Mikołaja Kopernika	Miasto Malbork
Szkoła Podstawowa nr 9 im. Kazimierza Jagiellończyka	Miasto Malbork
Publiczna Katolicka Szkoła Podstawowa	Parafia MBNP w Malborku
Szkoły ponadpodstawowe	
I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Malborku	Powiat malborski
II Liceum Ogólnokształcące w Malborku	Powiat malborski
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Malborku	Powiat malborski
Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 4 w Malborku	Powiat malborski
Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące	Parafia MBNP w Malborku
Centrum Edukacji Zawodowej w Malborku	Powiat malborski
Liceum Ogólnokształcące Uzupełniające Dla Dorosłych WIEDZA w Malborku	Osoba fizyczna
Pozostałe placówki oświatowo-wychowawcze	
Specjalny Ośrodek Rewalidacyjno-Wychowawczy dla Dzieci i Młodzieży z Autyzmem w Malborku	Powiat malborski
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Malborku	Powiat malborski
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Malborku	Powiat malborski
Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Malborku	Powiat malborski
Powiatowe Ognisko Plastyczne w Malborku	Powiat malborski

Źródło: Raport o stanie Powiatu Malborskiego za rok 2019; Raport o stanie Miasta Malbork za 2019 rok

Każda z niżej wymienionych placówek oświatowych zapewnia dostęp do wykwalifikowanej kadry opiekuńczo-wychowawczej oraz bogatą ofertę dydaktyczną. Dyrektorzy jednostek oświatowych systematycznie zakupują pomoce dydaktyczne oraz sprzęt sportowy niezbędny do prowadzenia zajęć edukacyjnych.

Tabela znajdująca się poniżej przedstawia dane na temat liczby uczniów uczęszczających do poszczególnych kategorii placówek oświatowych, funkcjonujących na terenie miasta Malbork w latach 2015-2018.

Tabela 11. Liczba uczniów na terenie miasta Malbork

Wyszczególnienie	Jednostka	2015	2016	2017	2018
Szkoła podstawowa	Osoba	2 593	2 393	2 793	3 166
Gimnazjum		1 306	1 278	834	398
Szkoły ponadgimnazjalne, ponadpodstawowe i policealne		2 921	2 827	2 668	2 570

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bd1.stat.gov.pl/>

Zgodnie z danymi GUS:

- na przestrzeni analizowanych lat, łączna liczba uczniów szkół podstawowych na terenie miasta wzrosła o 573 uczniów, tj. 22,10%,
- w przypadku gimnazjalistów, na przestrzeni pięciu analizowanych lat odnotowano ich spadek o 908 uczniów, tj. 69,53%,
- liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych, ponadpodstawowych i policealnych zanotowała spadek o 351 uczniów, tj. 12,02%.

Należy zaznaczyć, że powyższe zjawiska, tj. wzrost liczby uczniów szkół podstawowych oraz gwałtowny spadek liczby gimnazjalistów mają miejsce ze względu na uchwalenie ustawy dotyczącej wstrzymania procesu rekrutacji do gimnazjów. Zgodnie z Ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r., poz. 910) proces rekrutacji do gimnazjów został wstrzymany. Od 1 września 2017 r. rozpoczęło się „wygaszanie” szkół gimnazjalnych. W roku szkolnym 2017/2018 uczniowie, z rocznika 2016/2017, którzy ukończyli VI klasę szkoły podstawowej trafili do klasy VII. Ostatni rocznik objęty nauką w gimnazjach zakończył edukację gimnazjalną w roku szkolnym 2018/2019, w związku z czym 1 września 2019 roku gimnazja zostały zlikwidowane.

Stosunek osób uczących się w szkołach podstawowych i gimnazjalnych do całej populacji osób będących w wieku przypisanym danemu poziomowi kształcenia w okresie 2015-2018

przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12. Współczynnik skolaryzacji brutto dla szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego na terenie miasta Malbork w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	Jedn. Miary	2015	2016	2017	2018
Szkoły podstawowe	%	100,34	105,25	106,03	107,67
Gimnazja	%	128,39	134,51	133,53	136,94

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Na przestrzeni lat 2015-2018 dla szkół podstawowych i gimnazjów współczynnik skolaryzacji brutto na terenie miasta kształtował się na poziomie powyżej 100%. Skolaryzacja powyżej 100% spowodowana jest tym, że część uczniów ucząca się w placówkach oświatowych na terenie miasta mieszka poza nim.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu maturalnego przeprowadzonego w latach 2017-2020 na terenie szkół w mieście Malbork.

Tabela 13. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego dla szkół średnich na terenie miasta Malbork w latach 2017-2020

Placówka oświatowa	Rok	J. polski			Matematyka		J. angielski				J. niemiecki		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny				Egzamin ustny	Egzamin pisemny			Egzamin ustny	Egzamin pisemny	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom dwujęzyczny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony			
Technikum Nr 3 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Malborku	2017	46	55	49	44	17	61	67	47	—	—	—	—
	2018	47	61	40	46	7	70	72	47	—	—	—	—
	2019	45	54	36	45	14	65	68	49	—	—	—	—
	2020	b.d.	46	62	40	15	b.d.	68	44	—	—	—	—
I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Malborku	2017	60	60	51	68	40	81	85	64	75	72	86	—
	2018	63	69	44	69	32	79	84	64	—	—	—	—
	2019	58	67	68	68	46	80	83	62	72	—	—	—
	2020	b.d.	58	64	62	41	b.d.	83	64	77	—	—	—
II Liceum Ogólnokształcące w Malborku	2017	70	54	36	57	33	68	78	63	93	97	92	84
	2018	62	64	42	57	21	69	75	86	—	—	—	—
	2019	76	58	57	60	35	72	74	53	—	—	—	—
	2020	b.d.	51	54	51	29	b.d.	73	53	—	—	—	—

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Placówka oświatowa	Rok	J. polski			Matematyka		J. angielski				J. niemiecki		
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny				Egzamin ustny	Egzamin pisemny			Egzamin ustny	Egzamin pisemny	
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom dwujęzyczny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony			
IV Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku	2017	53	42	17	31	9	50	49	—	—	73	38	58
	2018	47	51	—	32	—	52	54	30	—	37	44	—
	2019	57	47	—	32	8	51	50	28	—	—	—	—
	2020	b.d.	44	68	35	—	b.d.	54	27	—	b.d.	75	47
Technikum Nr 2 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku	2017	49	44	—	41	7	47	54	39	—	—	—	—
	2018	53	49	—	40	—	66	67	52	—	—	—	—
	2019	53	48	—	39	—	62	63	32	—	—	—	—
	2020	b.d.	40	—	31	—	b.d.	56	30	—	—	—	—
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Malborku „Wiedza”	2017	64	29	—	15	—	29	27	—	—	—	—	—
	2018	54	30	—	19	—	50	52	—	—	—	—	—
	2019	56	19	—	24	—	40	44	—	—	—	—	—
	2020	b.d.	34	—	17	—	b.d.	45	21	—	—	—	—
Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Malborku	2017	76	53	53	58	45	64	68	80	—	89	71	—
	2018	74	70	31	52	21	71	71	67	—	78	60	—
	2019	89	64	60	51	17	83	77	54	—	54	53	—
	2020	b.d.	50	—	42	—	b.d.	61	46	—	—	—	—
Liceum dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Malborku	2017	50	26	38	18	—	34	36	32	—	20	26	—
	2018	37	38	—	15	—	30	41	—	—	33	37	—
	2019	52	34	—	16	—	25	31	35	—	—	—	—

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Placówka oświatowa	Rok	J. polski			Matematyka		J. angielski				J. niemiecki	
		Egzamin ustny	Egzamin pisemny				Egzamin ustny	Egzamin pisemny			Egzamin ustny	Egzamin pisemny
			Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		Poziom dwujęzyczny	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony		
	2020	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Tabela 14. Średni wynik procentowy egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych dla poszczególnych szkół średnich na terenie miasta Malbork z lat 2017-2020

Placówka oświatowa	J. polski		Matematyka	J. angielski	
	Egzamin ustny	Egzamin pisemny – poziom podstawowy	Egzamin pisemny – poziom podstawowy	Egzamin ustny	Egzamin pisemny – poziom podstawowy
Technikum Nr 3 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Malborku	46,00	54,00	43,75	65,33	68,75
I Liceum Ogólnokształcące im. Henryka Sienkiewicza w Malborku	60,33	63,50	66,75	80,00	83,75
II Liceum Ogólnokształcące w Malborku	69,33	56,75	56,25	69,67	75,00
IV Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku	52,33	46,00	32,50	51,00	51,75
Technikum Nr 2 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku	51,67	45,25	37,75	58,33	60,00
Prywatne Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Malborku „Wiedza”	58,00	28,00	19,33	39,67	41,00
Publiczne Katolickie Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Malborku	79,67	62,33	53,67	72,67	72,00
Liceum dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Malborku	46,33	32,67	16,33	29,67	36,00

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Analizując wyniki egzaminów maturalnych na terenie miasta Malbork w latach 2017-2020 zauważymy różny poziom kształcenia w poszczególnych placówkach. Najwyższe wyniki osiągają uczniowie kolejno w:

- I Liceum Ogólnokształcącym im. Henryka Sienkiewicza w Malborku,
- Publicznym Katolickim Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół Katolickich im. św. Jana Pawła II w Malborku,
- II Liceum Ogólnokształcącym w Malborku,
- Technikum Nr 3 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 w Malborku,
- Technikum Nr 2 w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku,
- IV Liceum Ogólnokształcącym w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych nr 4 w Malborku,
- Prywatnym Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w Malborku „Wiedza”,
- Liceum dla Dorosłych w Centrum Kształcenia Ustawicznego w Malborku.

W poniższej tabeli przedstawiono średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego przeprowadzonego w latach 2017-2019 na terenie miasta Malbork.

Tabela 15. Średnie wyniki procentowe egzaminu gimnazjalnego [%] dla szkół na terenie miasta Malbork w latach 2017-2019

Rok	Część humanistyczna		Część matematyczno-przyrodnicza		Język angielski		Język niemiecki	
	Język polski	Historia, WOS	Matematyka	Przedmioty przyrodnicze	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
2017	70	58	45	51	66	48	50	32
2018	66	56	47	53	66	49	47	42
2019	62	59	41	48	69	54	38	-

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Analizując wyniki egzaminów gimnazjalnych na terenie miasta Malbork w latach 2017-2019 można zauważyć że:

- w części humanistycznej dla j. polskiego obserwujemy tendencje spadkową średnich wyników, natomiast dla historii i WOS-u utrzymywała się ona na względnie stałym poziomie,
- w części matematyczno-przyrodniczej, w roku 2019 zauważalny jest spadek wyników w porównaniu do średnich wyników z lat poprzednich,
- w części języka obcego nowożytnego, jeżeli chodzi o poziom podstawowy dla j. angielskiego to średnie wyniki procentowe dla tego przedmiotu utrzymywały się na stałym poziomie, natomiast dla poziomu rozszerzonego zanotowały tendencję wzrostową. Dla poziomu podstawowego j. niemieckiego średnie wyniki procentowe odnotowały wyraźny spadek na przestrzeni analizowanych lat.

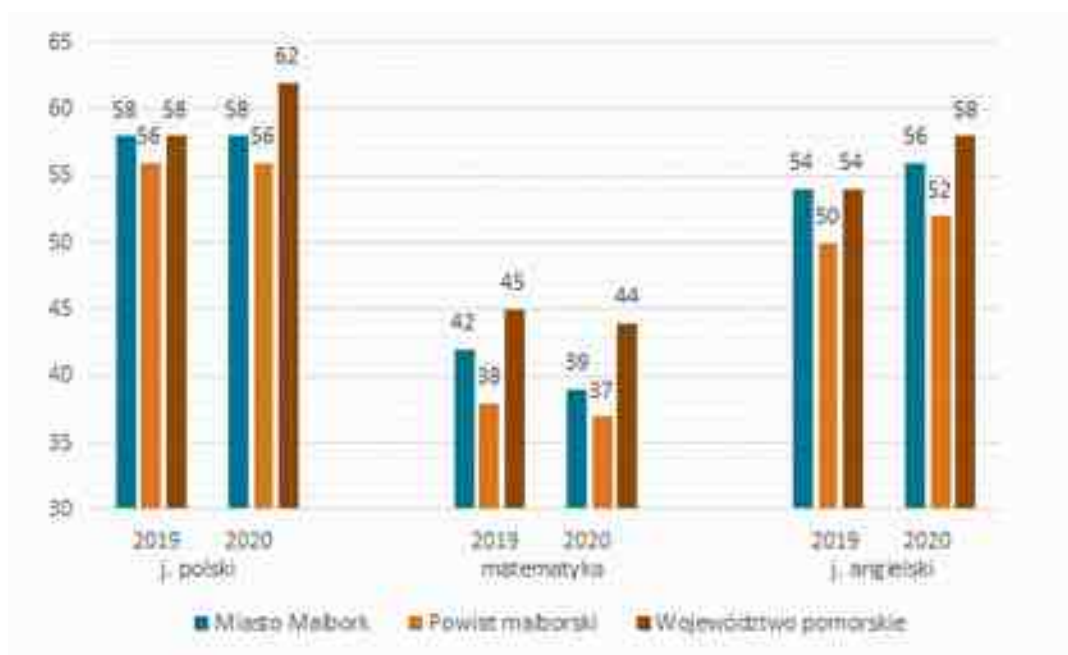
Analizując z kolei wyniki egzaminu ósmoklasisty na terenie miasta Malbork w latach 2019-2020 z wynikami dla powiatu malborskiego i województwa pomorskiego można zauważyć, że dla każdego przedmiotu średnie wyniki dla miasta były wyższe od wyników dla powiatu i niższe od średnich wyników dla województwa. Szczegóły prezentuje poniższa tabela oraz wykres.

Tabela 16. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] na terenie miasta Malbork, powiatu malborskiego i województwa pomorskiego w latach 2019-2020

Rok	Wyszczególnienie	Język polski	Matematyka	Język angielski
2019	Miasto Malbork	58	42	54
	Powiat malborski	56	38	50
	Województwo pomorskie	58	45	54
2020	Miasto Malbork	58	39	56
	Powiat malborski	56	37	52
	Województwo pomorskie	62	44	58

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Wykres 6. Średnie wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty [%] na terenie miasta Malbork, powiatu malborskiego i woj. pomorskiego w latach 2019-2020

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

3.1.7. Kultura i sport

Korzystanie z dóbr i usług prowadzonych przez instytucje zajmujące się kulturą i sportem ma wpływ na jakość życia mieszkańców i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. Placówki kultury i sportu znajdujące się na terenie miasta mają za zadanie prowadzić działalność upowszechniającą kulturę, sport i rekreację. Odbywa się to poprzez rozbudzenie zainteresowań kulturalnych mieszkańców, organizowanie imprez, zajęć kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, kształtowanie nawyków aktywnego uczestnictwa w powyższych działaniach oraz udostępnianie bazy na działalność sportowo-rekreacyjną. Na terenie miasta Malbork zadania z tego zakresu realizują przede wszystkim:

- **Malborskie Centrum Kultury i Edukacji w Malborku**, którego siedziba główna mieści się przy ul. Armii Krajowej 68 w Malborku.

Malborskie Centrum Kultury i Edukacji to samorządowa instytucja kultury wpisana do rejestru instytucji kultury miasta Malborka. Do statutowych działań instytucji należy głównie prowadzenie wielokierunkowej działalności w zakresie upowszechniania kultury, sztuki i nauki oraz zachowania dziedzictwa kulturowego. Głównym celem działalności Malborskiego Centrum Kultury i Edukacji jest pozyskiwanie i przygotowanie społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz współtworzenia jej wartości.

Placówka jest również organizatorem wielu imprez kulturowych o charakterze

regionalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim. Do ważniejszych należą m.in. wystawy malarskie i graficzne Galerii „NOVA”, zajęcia Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz różnego rodzaju warsztaty, zajęcia, wyjazdy integracyjne i wydarzenia dla dzieci.

- **Muzeum Miasta Malborka**, zlokalizowane przy ul. Kościuszki 54.

Muzeum powołane zostało w roku 2018 jako samorządowa instytucja kultury z wyraźnie określonymi celami ochrony oraz rozpowszechniania historii i kultury miasta i regionu, zabezpieczania i opracowywania zbiorów muzealnych, edukacji historycznej oraz promocji Malborka. Do najważniejszych zbiorów należy archiwum przekazane miastu przez Heimatkreisarchiv Marienburg/Westpreußen in Hamburg. Ponadto dzięki współpracy z mieszkańcami do miasta wrócił również bogaty zasób pamiątek, fotografii, dokumentów i książek o historii miasta i regionu.

- **Miejska Biblioteka Publiczna w Malborku**, mieszcząca się przy ul. Plac Słowiański 5.

W 2019 roku do dyspozycji czytelników była Biblioteka Główna oraz 1 Filia, w których ogółem znajduje się 59 446 książek. Księgozbiór jest systematycznie uzupełniany i przeglądany. Ponadto MBP przygotowuje i prowadzi zajęcia z zakresu edukacji czytelniczej dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Organizuje ona też m.in. spotkania autorskie, lekcje biblioteczne, spacery literackie, audycje telewizyjne oraz różnego rodzaju konkursy i quizy czytelnicze i kulturowe.

- **Ośrodek Sportu i Rekreacji w Malborku**, znajdujący się przy ul. Toruńskiej 60. Dysponuje on Stadionem Miejskim, obiektem sportowo-rekreacyjnym oraz kąpieliskiem miejskim. Jest on również organizatorem wielu wydarzeń sportowych na terenie miasta.

Miasto Malbork posiada bardzo duży potencjał turystyczny i kulturowy co związane jest przede wszystkim z lokalizacją Zamku Krzyżackiego w jego obrębie oraz organizacją pokaźnej liczby wydarzeń kulturowych (m.in. turniejów rycerskich, imprez, spacerów i wystaw historycznych, inscenizacji „Oblężenia Malborka” oraz międzynarodowych imprez sportowych, w tym „Pucharu Świata w Siatkówce Piłkowej World Tour Malbork”). Z tego powodu posiada ono rozbudowaną bazę turystyczno-rekreacyjną na którą składają się m.in. parki rozrywki, szlaki turystyczne, obiekty sportowe oraz wiele obiektów noclegowych.

Ponadto na terenie miasta działają również organizacje i stowarzyszenia, których głównym zadaniem jest zaspokajanie kulturalnych potrzeb mieszkańców oraz kreowanie kulturalnej tożsamości tego regionu.

3.1.8. Podmioty wsparcia społecznego

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie z organizacjami społecznymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi, fundacjami, stowarzyszeniami, pracodawcami oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom, które znajdują się w ciężkich sytuacjach życiowych, a w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze,

- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomoc społeczna powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Świadczenie pomocy społecznej powinno służyć również umacnianiu rodziny. Potrzeby osoby i rodziny korzystającej z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i możliwościom pomocy społecznej. Na terenie miasta Malbork działają następujące podmioty wsparcia społecznego:

- Dom Pomocy Społecznej – miejsce, w którym sprawowana jest całodobowa opieka nad osobami somatycznie chorymi. Opieka oferowana w Domu Pomocy Społecznej w Malborku obejmuje między innymi: opiekę lekarską i pielęgniarską, rehabilitację, terapie zajęciowe, zajęcia warsztatowe, opiekę duszpasterską;
- Mieszkania Chronione – mieszkanie te są przeznaczone dla osób borykających się z przemocą domową. Główną grupę docelową stanowią matki z dziećmi, wymagające odizolowania od sprawców przemocy. Mieszkania te stanowią doraźną formę pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy rodzinnej, maksymalny okres przebywania w placówce to rok. Bezpieczne schronienie pozwala na regulację sytuacji oraz ułatwia pozyskanie pomocy z zewnątrz;
- Placówki opiekuńczo-wychowawcze;
- Świetlice środowiskowe – funkcjonujące jednostki tego typu skierowane są głównie na pomoc dzieciom z rodzin defaworyzowanych. Świetlice czy też kluby mają za zadanie pokazać pozytywne wzorce młodym ludziom oraz zapewnić możliwość kreatywnego spędzania wolnego czasu. W roku 2019 w mieście działało kilka tego typu organizacji prowadzonych przez: Zespół Charytatywny „CARITAS” przy Parafii Św. Jana Chrzciciela w Malborku, Kościół Chrześcijan Baptystów w Malborku, Kościół Zielonoświątkowy „Przyjazny Kościół” w Malborku

oraz Armię Zbawienia w Malborku;

— Świetlice socjoterapeutyczne – skierowane do dzieci, które wychowują się w trudnych warunkach rozwojowych np.: w rodzinach dysfunkcyjnych, stosujących przemoc itp. Świetlice socjoterapeutyczne m.in. pełnią funkcje opiekuńczo-wychowawczą, organizuje się tu warunki sprzyjające nauce, rozwijaniu zainteresowań plastycznych i muzycznych, promocji zdrowego stylu życia, organizuje imprezy okolicznościowe. Ponadto dzieci otrzymują tutaj również posiłek. W 2019 roku w Malborku funkcjonowało sześć świetlic socjoterapeutycznych przy: SP Nr 2 (31 dzieci), SP Nr 3 (35 dzieci), SP Nr 5 (22 dzieci), SP Nr 6 (24 dzieci), SP Nr 8 (28 dzieci) i SP Nr 9 (38 dzieci). Zadania świetlic terapeutycznych to:

- Sporządzenie diagnozy indywidualnej dziecka i jego rodziny,
- Prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych zgodnie z programem przygotowanym dla całej grupy i diagnoza indywidualna dzieci,
- Praca ze stałymi grupami dzieci,
- Praca z dziećmi w kontakcie indywidualnym,
- Przygotowanie i realizacja indywidualnych programów rozwojowo-terapeutycznych dla dzieci,
- Prowadzenie dokumentacji pracy z dzieckiem zgodnej z charakterem placówki (dokumentacja diagnozy, planów i realizacji indywidualnych i grupowych zajęć z dziećmi wraz z osiągnięciami),
- Utrzymywanie kontaktów z rodziną dziecka w celu:
 - diagnozy sytuacji rodzinnej,
 - rozwiązywania problemów rodziny (np. motywowanie osoby uzależnionej lub współuzależnionej do podjęcia terapii),
 - współpracy w sprawie postępów dziecka w procesie socjoterapii.
- Współpraca z instytucjami (szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, MOPS, Sąd Rodzinny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, itp.), które mogą pomóc rodzinie w rozwiązywaniu jej problemów, a zwłaszcza w zakresie

podejmowania interwencji wobec osób uzależnionych i współzależnionych.

- Stacja Socjalna Joannitów – stacja funkcjonuje w strukturze Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku. Głównym założeniem pracy jest jednakowa i bezpłatna opieka nad osobami potrzebującymi wsparcia oraz opieki. Stacja Socjalna Joannitów świadczy usługi między innymi w zakresie nieodpłatnego zaopatrzenia w środki higieniczne i pielęgnacyjne, sprzęt rehabilitacyjny, odzież, pościel itp.,
- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn – organem zajmującym się schroniskiem jest Stowarzyszenie Św. Faustyny „FIDES”. Placówka ta posiada 112 miejsc dla mężczyzn pozbawionych schronienia;
- Warsztaty terapii zajęciowej – prowadzone przy Domu Pomocy Społecznej w Malborku, zajmujące się głównie rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych, poprzez terapię zajęciową;
- Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień – jednostka organizacyjna umożliwia dostęp osobom uzależnionym, bądź współzależnionym do fachowej pomocy psychoterapeutycznej. Główny zakres działalności to:
 - Socjoterapia,
 - Prowadzenie Świetlic Socjoterapeutycznych,
 - Punkt Konsultacji dla młodzieży zagrożonej uzależnieniami,
 - Telefon zaufania,
 - Spotkania AA,
 - Opracowanie, wdrażanie Programów Profilaktycznych.
- Powiatowe Centrum Rodziny – punkt ten realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej i rehabilitacji zawodowej i społecznej,
 - Zadania pomocy społecznej to m.in.
 - Przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń,
 - Praca socjalna,
 - Prowadzenie i rozwój niezbędnej infrastruktury socjalnej,

- Analiza i ocena zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
 - Realizacja zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych,
 - Rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowania potrzeb.
- Rehabilitacja zawodowa i społeczna:
- Dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych,
 - Dofinansowanie likwidacji barier w mieszkaniu osób niepełnosprawnych,
 - Dofinansowanie sportu, kultury i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny, rehabilitacyjny oraz środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - Finansowanie części kosztów tworzenia i działania warsztatu terapii zajęciowej.
- Poradnia psychologiczno-pedagogiczna – poradnia działa jako publiczna placówka w powiatowym systemie oświatowym na rzecz dziecka i jego rodziny, w ścisłej współpracy ze środowiskiem lokalnym, placówkami oświatowymi, a także organizacjami pozarządowymi. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna, logopedyczna oraz w zakresie doradztwa edukacyjno – zawodowego dzieciom i młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom. Celem działania jest wspieranie wszechstronnego rozwoju osób zaangażowanych w ten proces poprzez wszechstronną i rzetelną diagnozę, szeroki zakres pomocy terapeutycznej oraz bogatą ofertę usług szkoleniowo – warsztatowych wspierających kompetencje wychowawcze.
- Młodzieżowy ośrodek wychowawczy - zadaniem ośrodka jest eliminowanie przyczyn i przejawów patologicznych zachowań poprzez liczne oddziaływania resocjalizacyjne, a także zaspokajanie zasadniczych potrzeb psychicznych młodego człowieka, jak potrzeba bezpieczeństwa, miłości i przynależności. Stopniowe niwelowanie deficytów poznawczych i emocjonalnych, nauka właściwych relacji interpersonalnych oraz prawidłowego funkcjonowania w

społeczeństwie. Cele te realizowane są poprzez: zintegrowaną działalność dydaktyczną, korekcyjno – wyrównawczą, opiekuńczą i terapeutyczną, przygotowanie do pracy zawodowej i odnalezienia się na europejskim rynku pracy, współpracę z rodzicami oraz współdziałanie z organizacjami i stowarzyszeniami społecznymi, którym bliskie są problemy współczesnej rodziny. Główne zadania to:

- Wyrównywanie braków w podstawowych wiadomościach szkolnych,
- Zdobycie rzetelnej wiedzy, adekwatnie do możliwości naszych wychowanków, prowadzącej do lepszego rozumienia świata, ludzi i siebie,
- Kształtowanie umiejętności i postaw wychowanków odpowiednio do naturalnej w tym wieku aktywności, pobudzania ich do samodzielności w procesie zdobywania wiedzy oraz inspirowanie do wyrażania własnych myśli oraz przeżyć,
- Bezpieczne przeżywanie, nazywanie i okazywanie emocji, wychowanie w duchu tolerancji i poszanowania odmienności każdej osoby,
- Bezpieczeństwo w czasie pobytu dziecka w Ośrodku,
- Udzielanie wychowankom pomocy psychologicznej (terapia młodzieży zagrożonej alkoholizmem, niktynizmem, narkomanią, indywidualna terapia z wychowankami mającymi szczególne trudności adaptacyjne, psychoterapia chłopców z zaburzeniami emocjonalnymi i osobowości, wypracowane formy przeciwdziałania agresji itp.) i pedagogicznej,
- Fachowa pomoc psychologiczna, pedagogiczna i prawna oraz wsparcie rodzinom i opiekunom prawnym naszych wychowanków,
- Rozwijanie zainteresowań naszych podopiecznych,
- Kultywowanie tradycji.

Ustawowe zadania pomocy społecznej na terenie miasta, wypełnia **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku** (dalej MOPS), który jest jednostką organizacyjną i budżetową Miasta, realizującą zadania administracji rządowej i samorządowej z zakresu pomocy społecznej. Bieżące funkcjonowanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu miasta oraz środki z budżetu państwa.

Do obowiązków Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku należy realizacja zadań własnych i zadań zleconych w zakresie ustalonym ustawami i aktami wykonawczymi do ustaw oraz uchwałami Rady Miasta i Burmistrza Malborka. Należą do nich w szczególności:

- przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń z zakresu pomocy społecznej m.in. zasiłków stałych, okresowych i innych,
- świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania,
- udzielanie pomocy w formie posiłków, schronienia i niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym, w tym bezdomnym,
- praca socjalna,
- przyznawanie i wypłacanie świadczeń rodzinnych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych i okresowych w oparciu o ustawę o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej realizują następujące zadania:

1. Zadania własne miasta o charakterze obowiązkowym:

- a) sporządzanie, zgodnie z art. 16a, oceny w zakresie pomocy społecznej,
- b) udzielania schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- c) przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- d) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- g) przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowego,
- h) opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- i) praca socjalna,

- j) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- k) prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
- l) dożywianie dzieci,
- m) sprawianie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
- n) kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca miasta w tym domu,
- o) pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- p) sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej województwu, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- q) utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników,
- r) przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- s) opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o oświadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- t) opracowanie i realizacja miejskiej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

2. Zadania własne miasta:

- a) przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- b) przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- c) prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu miejskim oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- d) podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb miasta, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- e) współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Zadania zlecone z zakresu administracji rządowej:

- a) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- b) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywnościową lub ekologiczną,
- c) prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- d) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- e) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych także udzielanie schronienia posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a,
- f) przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- g) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Zgodnie z art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1) świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd;

2) świadczenia niepieniężne:

- praca socjalna,
- bilet kredytowany,

- składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- składki na ubezpieczenia społeczne,
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie,
- sprawienie pogrzebu,
- poradnictwo specjalistyczne,
- interwencja kryzysowa,
- schronienie,
- posiłek,
- niezbędne ubranie,
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia,
- mieszkanie chronione,
- pobyt i usługi w domu pomocy społecznej,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie – w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych.

W ustawie o pomocy społecznej określone są zadania gminnego/miejskiego ośrodka pomocy społecznej. W szczególności należy do nich zaliczyć pracę socjalną. Zgodnie z art. 45 jest ona świadczona na rzecz poprawy funkcjonowania rodzin i osób w ich środowisku społecznym, jak również na rzecz zapobiegania pogorszeniu się ich sytuacji.

Praca socjalna prowadzona jest:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Celem pracy socjalnej jest umożliwienie, wspieranie lub wywołanie zmiany sposobu funkcjonowania osoby i rodziny oraz jej otoczenia, a także wzmocnianie potencjału osób i rodzin do przetrwania trudnych sytuacji życiowych.

Jest to ważny elementem pracy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzony przez

pracowników socjalnych. Do etapów metodycznego postępowania pracy socjalnej należą:

1. Diagnoza i ocena;
2. Wyznaczenie celów działania;
3. Opracowanie planu działania i budowa indywidualnego pakietu usług;
4. Realizacja planu działania;
5. Systematyczne ewaluacja działań;
6. Ewaluacja końcowa.

Źródło: K. Kadela, J. Kowalczyk, Standardy pracy socjalnej Rekomendacje organizacyjne i praktyczne
Pracownik socjalny w pierwszej kolejności przeprowadza analizę sytuacji danej rodziny w oparciu o zasoby oraz jej ograniczenia. Musi dokładnie poznać sytuacje bytowe osób i rodzin, które zgłaszają się o pomoc. Analizę sytuacji rodziny przeprowadza się za pomocą takich narzędzi jak kwestionariusz wywiadu środowiskowego lub innej specjalistycznej dokumentacji, służącej precyzyjnemu opracowaniu diagnozy rodziny. W kwestionariuszu tym znajdują się m.in. takie informacje jak:

- dane osoby z którą przeprowadza się wywiad, dane o rodzinie,
- informacje o członkach rodziny,
- analiza budżetu domowego rodziny,
- sytuacja mieszkaniowa osoby/rodziny,
- sytuacja osób wspólnie zamieszkujących,
- sytuacja zawodowa osoby/rodziny,
- sytuacja zdrowotna rodziny,
- sytuacja osób niepełnosprawnych,
- sytuacja osób uzależnionych od alkoholu lub narkotyków,
- potrzeby osób lub rodzin zgłoszone podczas przeprowadzenia wywiadu,
- ocena sytuacji osoby/rodziny i wnioski pracownika socjalnego,
- plan pomocy lub działań na rzecz osoby lub rodziny.

Źródło: J. Krzyszkowski (pod. red.), POLITYKA, POMOC, PRACA, Podręcznik dla pracowników socjalnych,
Wybrane aspekty pracy socjalnej

Pracownicy socjalni analizują i oceniają zjawiska, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz zajmują się kwalifikowaniem do uzyskania tych świadczeń oraz plan pomocy (projektowanie działań). Ich zakres obowiązków obejmuje także pomoc w uzyskaniu poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów oraz pobudzaniu społecznej aktywności i inspirowaniu działań samopomocowych w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.

Wobec powyższego, świadczenie pracy socjalnej może odbywać się m.in. poprzez monitorowanie sytuacji interesantów, poradnictwo specjalistyczne, edukację, pomoc w przygotowaniu do pełnienia określonej roli społecznej. Praca socjalna opiera się również na podejmowaniu różnego rodzaju interwencji np. odebranie dziecka wobec bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia lub wobec osób starszych pozostawionych bez należytej opieki albo doświadczających przemocy domowej oraz występowanie na rzecz osoby/rodziny do innych instytucji, celem objęcia pomocą według ich kompetencji.

W przypadku umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, pracownik socjalny ma za zadanie monitorowanie ich sytuacji życiowej, edukowaniu w zakresie nabywania właściwych kompetencji wychowawczych, a także ocenianiu oraz opiniowaniu dla organizatorów pieczy zastępczej ich gotowości i motywacji do ponownego przejęcia opieki nad dzieckiem.

Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód. Może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. Wykorzystuje się w niej właściwe dla tej działalności metody i techniki, stosowane z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje osobom samotnie gospodarującym, których dochód nie przekracza kwoty 701 zł zwanej „kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej” oraz osobom w rodzinie, których dochód na osobę nie przekracza kwoty 528 zł, zwanej „kryterium dochodowym na osobę w rodzinie”.

Z kolei zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 7 lipca 2017 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z systemami wsparcia rodzin zasiłek rodzinny przysługuje osobom, których:

- miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł,
- w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli przeciętny miesięczny

dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych określiła osoby, którym przysługuje prawo do pobierania zasiłku rodzinnego. Są nimi:

- rodzice dziecka,
- jedno z rodziców dziecka,
- opiekun prawny dziecka,
- opiekun faktyczny dziecka,
- osoba ucząca się.

Zgodnie z ustawą o świadczeniach rodzinnych, świadczeniami rodzinnymi są:

1. Zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
2. Świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
3. Zapomoga wypłacana przez gminy, na podstawie art. 22a i art. 22b,
4. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,
5. Świadczenie rodzicielskie.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Tabela 17. Pomoc społeczna na terenie miasta Malbork - zadania własne Miasta w latach 2015-2019

Forma pomocy		Liczba osób [osoba]					Kwota świadczeń [zł]				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Zasilki stałe		437	436	430	392	388	1 768 458,00	2 010 044,00	1 966 266,00	1 772 928,00	1 902 706,00
w tym dla osoby:	samotnie gospodarującej	316	324	339	309	325	1 491 755,00	1 743 136,00	1 747 655,00	1 584 809,00	1 733 961,00
	pozostającej w rodzinie	121	112	91	89	70	276 703,00	266 908,00	218 611,00	188 119,00	168 745,00
Zasilki okresowe		525	505	518	453	402	454 992,00	447 486,00	531 226,00	575 908,00	599 912,00
w tym z powodu:	Bezrobocia	442	415	384	294	276	384 690,00	383 523,00	425 134,00	413 688,00	447 246,00
	długotrwałej choroby	10	11	13	42	50	4 249,00	6 928,00	5 920,00	31 343,00	46 449,00
	niepełnosprawności	105	115	149	138	99	65 135,00	56 718,00	86 974,00	120 459,00	101 521,00
	możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	2	1	7	3	3	918,00	317,00	5 343,00	1 501,00	4 696,00
	innego niż wymienione w powyższych wierszach	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Schronienie		105	112	117	111	114	574 487,00	737 848,00	770 636,00	904 213,00	1 047 993,00
Posilek ogółem		1 368	1 298	1 139	1 173	1062	872 764	923 047	976 752	1 021 343	952 947
w tym:	dla dzieci	808	649	573	571	543	418 538,00	359 602,00	376 359,00	335 560,00	303 990,00
	posilek przyznawany w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” do 2018 r.; od 2019 program „Posilek w szkole i w domu”	1 329	1 266	1 048	1 142	939	844 202	910 016	950 418	997 271	873 077
	z tego: dla dzieci	769	617	525	671	543	389 976	346 571	334 167	400 216	303 990
Ubranie		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Usługi opiekuńcze		280	296	325	337	316	1 573 317	1 763 736	1 510 313	1 632 179	1 973 525
Sprawienie pogrzebu		4	5	9	7	7	6 200,00,00	5 003,00	25 879,00	17 052,00	23 733,00
Odpłatność Miasta za pobyt w domu pomocy społecznej		53	59	65	69	71	1 152 541,00	1 301 975,00	1 478 175,00	1 831 133,00	2 069 507,00

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Powyższa tabela przedstawia formy pomocy oferowane mieszkańcom miasta Malbork przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku. Wskaźniki w poszczególnych obszarach form pomocy kształtowały się następująco:

- kwota świadczeń zasiłku stałego w roku 2019 zwiększyła się o 134 248,00 zł, tj. 7,59% w stosunku do orku 2015,
- kwota świadczeń zasiłku okresowego w roku 2019 zwiększyła się o 144 920,00 zł, tj. 31,85% w stosunku do orku 2015,
- w okresie 2015-2019 największej liczbie osób, przyznawano świadczenia z tytułu posiłku, natomiast pod względem wysokości środków pieniężnych na nie wydanych – na usługi opiekuńcze.

Analizując wielkości istniejących zasobów pomocy społecznej pod kątem faktycznych potrzeb i problemów społecznych oraz biorąc pod uwagę możliwości lokalne, w tym ekonomiczne należy stwierdzić, tak jak w latach ubiegłych, iż są one zabezpieczone na zadowalającym poziomie.

Według danych o świadczeniach pieniężnych z pomocy społecznej, następuje coroczny wzrost wydatków na świadczenia: schronienie, odpłatność Miasta Malborka za pobyt w domach pomocy społecznej oraz usługi opiekuńcze.

Wzrastają także wydatki związane z realizacją zadań w zakresie pieczy zastępczej tj. pobytu dzieci w pieczy instytucjonalnej i rodzinnej, które przed umieszczeniem zamieszkiwały na terenie miasta Malborka. Wydatki na zadania fakultatywne od kilku lat pozostają na podobnym poziomie, ponieważ wynikają z zatwierdzanego budżetu (zasiłki celowe, zasiłki okresowe). Przydzielany rodzaj, forma i rozmiar świadczenia są odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy są uwzględnione w miarę możliwości Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W tabeli poniżej przedstawiono dane dotyczące rodzaju i skali pomocy społecznej na terenie miasta, udzielonej przez MOPS.

Tabela 18. Liczba beneficjentów pomocy społecznej oferowanej przez MOPS w Malborku na przestrzeni lat 2015-2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
	2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
Ubóstwo	1 165	1 054	1 083	827	793	2 601	2 283	2 223	1 659	1 592
Sieroctwo	0	2	2	0	2	0	2	2	b.d.	b.d.
Bezdomność	114	135	135	139	144	114	138	136	b.d.	b.d.
Potrzeba ochrony macierzyństw	66	57	57	122	117	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin					Liczba osób w tych rodzinach				
		2015	2016	2017	2018	2019	2015	2016	2017	2018	2019
w tym:	Wielodzietność	33	24	38	89	84	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	Bezrobocie	861	755	732	734	659	1 853	1 680	1 562	1 669	1 532
	Niepełnosprawność	780	821	841	860	751	1 315	1 326	1 320	1 350	1 145
	Długotrwała lub ciężka choroba	600	608	683	777	760	966	942	1 096	1 250	1 183
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	195	152	119	128	128	745	570	474	479	468
	Przemoc w rodzinie	91	105	128	120	124	316	313	403	384	396
	Alkoholizm	311	278	331	254	230	458	408	545	430	334
	Narkomania	9	7	14	18	17	13	12	33	25	24
	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	31	30	19	24	28	45	34	28	45	61
	Zdarzenie losowe	2	9	5	2	2	3	25	17	7	5

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Biorąc pod uwagę liczbę rodzin, główną przyczyną trudnej sytuacji beneficjentów pomocy społecznej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku jest: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz alkoholizm.

3.1.9. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Miasto Malbork posiada uchwalony *Wieloletni Program Współpracy Miasta Malbork z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami ze sfery pożytku publicznego na lata 2017-2021*. Ponadto co roku uchwalany jest Roczny Program Współpracy Miasta Malborka z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami ze sfery pożytku publicznego.

Celem głównym programu jest budowanie partnerstwa między administracją publiczną i organizacjami pozarządowymi w środowisku lokalnym, czemu służy wspieranie organizacji pozarządowych w realizacji ważnych celów społecznych - efektywnej realizacji zadań własnych miasta Malborka i zaspokajaniu potrzeb jej mieszkańców. Celami szczegółowymi są:

- 1) zwiększenie aktywności społecznej mieszkańców miasta Malborka,
- 2) umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję,
- 3) integrację podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych wynikających z ustawy,
- 4) otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność poprzez umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą na realizację projektów

- konkretnych zadań publicznych, które realizowane są przez samorząd,
- 5) umocnienie lokalnych działań dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
 - 6) poprawę jakości życia mieszkańców Miasta, w tym zaspokajanie potrzeb społecznych,
 - 7) zwiększanie aktywności organizacji pozarządowych w ubieganiu się o środki pomocowe, poprzez wspieranie działań COP, MROP, MRDPP i innych.

Współpraca Miasta Malborka z organizacjami pozarządowymi może mieć charakter finansowy i pozafinansowy. Współpraca realizowana jest przy poszanowaniu zasad: partnerstwa, pomocniczości, efektywności, jawności, uczciwej konkurencji oraz suwerenności stron. Miasto Malbork współpracuje z organizacjami pozarządowymi, prowadzącymi, odpowiednio do terytorialnego zakresu działania miasta, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom miasta, przy prowadzeniu działalności w sferze zadań publicznych, o której mowa w art. 4 ustawy. Program wymienia następujące obszary współpracy:

- 1) pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej,
- 2) wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 3) wspieranie działań na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- 4) działalność charytatywna,
- 5) podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- 6) ochrona i promocja zdrowia,
- 7) działalność na rzecz seniorów,
- 8) rozwój postaw z zakresu przedsiębiorczości,
- 9) działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- 10) wspieranie działań z zakresu ekonomii społecznej,
- 11) działalność na rzecz dzieci i młodzieży, w tym wypoczynek dzieci i młodzieży,
- 12) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- 13) wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej,
- 14) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego,
- 15) turystyka i krajoznawstwo,

- 16) porządek i bezpieczeństwo publiczne,
- 17) upowszechnianie i ochrona wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
- 18) ratownictwo i ochrona ludności,
- 19) promocja i organizacja wolontariatu,
- 20) działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka,
- 21) przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym,
- 22) rewitalizacja,
- 23) działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów, o których mówi art. 3 ust. 3 ustawy.

Na obszarze Miasta zarejestrowanych jest około 130 organizacji pozarządowych i innych podmiotów, z czego aktywnie działających jest około 50, które prowadzą własną działalność statutową. Do stowarzyszeń realizujących w ostatnich latach zadania z zakresu pomocy społecznej na obszarze miasta należą:

- Stowarzyszenie Amazonek w Malborku,
- Stowarzyszenie Pomocy „Miś”,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Autystycznym i Osobom z trudnościami w Komunikowaniu się,
- Stowarzyszenie św. Faustyny „FIDES” w Malborku,
- Stowarzyszenie EMAUS,
- Stowarzyszenia Inicjatyw Kulturalnych MaKUL@TURA w Malborku,
- Stowarzyszenie LATOROŚL w Malborku,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Pomorskiego Zarządu Wojewódzkiego w Gdańsku,
- Stowarzyszenie Symeon w Malborku,
- Oddział Rejonowy Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Malborku,
- Fundacja Grupa Zainteresowania Alternatywnego w Malborku,
- Spółdzielnia Socjalna Fabryka Inicjatyw w Malborku,
- Malborskie Stowarzyszenie Oś,
- Stowarzyszenie Teen Challenge Chrześcijańska Misja Społeczna,

- Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Gdańska,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną „PARASOL” w Malborku.

3.2. Problemy społeczne występujące na terenie miasta Malbork

Problem społeczny jest to zjawisko, które dla większej lub znaczącej części pewnej zbiorowości stanowi fakt uciążliwy oraz wymagający przeciwdziałania. Problemy społeczne mogą stanowić przeszkodę do efektywnego funkcjonowania państwa, bądź nawet uniemożliwiają realizację celów społecznych.

Do najpowszechniejszych problemów społecznych można zaliczyć:

- ubóstwo,
- sieroctwo,
- bezdomność,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwałe i ciężkie choroby,
- alkoholizm i narkomania,
- przemoc w rodzinie.

W celu zniwelowania lub zmniejszenia problemów społecznych państwo oferuje pomoc społeczną. Według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.) *pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.*

Realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie miasta Malbork zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku.

3.2.1. Bezrobocie

Bezrobocie, obok ubóstwa i niepełnosprawności, to jeden z największych problemów gospodarczych i społecznych naszej cywilizacji. W wyniku tego zjawiska diametralnie

pogarsza się stan życia osób nim dotkniętych, co wiąże się z izolacją społeczną. Niepokojącym zjawiskiem jest dziedziczenie bezrobocia. Związek przyczynowo – skutkowy wyjaśnia, że w większości bezrobotni rodzice nie są w stanie zapewnić swoim dzieciom odpowiedniego wykształcenia. Ponadto sami będąc w sytuacji niekorzystnej egzystencjonalnie, często nieświadomie przekazują złe wzorce i cechy charakteru, które powinni wyeliminować. Do wzorców tych należą m.in.: bezradność, pesymizm i brak wpływu na życiową sytuację. W ten sposób upowszechnia się bierność, która prowadzi do trwałego braku zatrudnienia. Najczęściej osoby te mają niski poziom wykształcenia, więc konieczne w tym przypadku są spotkania i zajęcia z psychologiem.

W tabeli poniżej zostały przedstawione szczegółowe dane dotyczące liczby bezrobotnych na terenie miasta Malbork.

Tabela 19. Liczba bezrobotnych na terenie miasta Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Stopa bezrobocia rejestrowanego [%]					
Stopa bezrobocia rejestrowanego	7,8	6,4	5,2	5,4	4,2
Liczba osób bezrobotnych [osoba]					
Ogółem	1 890	1 524	1 231	1 235	950
Kobiety	1 055	922	766	776	602
Mężczyźni	835	602	465	459	348
Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	352	288	282	238	181
Liczba osób bezrobotnych wg wieku [osoba]					
do 25 roku życia	254	162	118	135	95
do 30 roku życia	486	369	290	306	226
powyżej 50 roku życia	545	430	329	303	233
Liczba osób bezrobotnych wg czasu pozostawania bez pracy [osoba]					
Bezrobotni do 1 miesiąca	206	153	132	151	105
Bezrobotni od 1 do 3 miesięcy	329	305	281	281	240
Bezrobotni od 3 do 6 miesięcy	277	213	234	203	136
Bezrobotni od 6 do 12 miesięcy	360	234	214	194	146
Bezrobotni od 12 do 24 miesięcy	304	259	166	201	163
Bezrobotni powyżej 24 miesięcy	414	360	204	205	160
Długotrwale bezrobotni	1 050	853	583	563	448
Liczba osób bezrobotnych wg wykształcenia [osoba]					
Wykształcenie podstawowe (gimnazjalne i poniżej)	503	408	319	298	237
Wykształcenie zasadnicze zawodowe	541	414	315	310	238
Wykształcenie policealne i średnie zawodowe	396	333	282	305	236
Wykształcenie średnie ogólnokształcące	251	197	176	183	129

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wykształcenie wyższe	199	172	139	139	110

Źródło: Dane GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>; Raport o stanie miasta Malbork za rok 2019

Analizując strukturę bezrobocia na terenie miasta należy zauważyć, że:

- stopa bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni lat 2015-2019 zmniejszyła się o 3,6 proc.,
- liczba bezrobotnych w latach 2015-2019 spadła o 940 osób, tj. o 49,74%, z czego liczba kobiet spadła o 453 osoby, a liczba mężczyzn o 487 osób,
- liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2019 r. w stosunku do roku 2015 spadła o 48,58%,
- liczba osób bezrobotnych w analizowanych latach w grupie osób do 25 r.ż. spadła o 62,60%, w grupie w wieku do 30 r.ż. spadła o 53,50%, natomiast w grupie powyżej 50 r.ż. zmniejszyła się o 57,25%,
- w przypadku czasu pozostawania bez pracy, w 2019 r. najliczniejszą grupę stanowiły osoby pozostające bez pracy od 1 miesiąca do 3 miesięcy – 240 bezrobotnych, tj. 27,05% wszystkich bezrobotnych,
- pod względem wykształcenia wśród osób bezrobotnych w 2019 r. największy udział miała grupa osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym (25,05% wszystkich bezrobotnych). Najmniej liczną grupą byli bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowiąc 11,58% wszystkich bezrobotnych.

Na terenie miasta Malbork na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia zmniejszyła się o 23,46% a liczba osób w tych rodzinach o 17,32%.

Tabela 20. Liczba beneficjentów MOPS w Malborku korzystających z pomocy z powodu bezrobocia

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	861	755	732	734	659
Liczba osób w tych rodzinach	1 853	1 680	1 562	1 669	1 532

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Współpraca między Powiatowym Urzędem Pracy a MOPS skierowana jest przede wszystkim do osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Współpraca przybiera rozmaite formy i koncentruje się na wielu obszarach, jednak najczęściej polega na wymianie informacji wspólnych klientów obu instytucji. Urzędnicy przekazują sobie wzajemnie informacje niezbędne dla dopasowania form wsparcia do potrzeb klientów. Wśród nich znajdują się zaświadczenia i dane dotyczące faktu zarejestrowania klienta

w Powiatowym Urzędzie Pracy lub Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, dokumenty dostarczające informacji o wypłacanych świadczeniach lub historii wsparcia, a także wysokości dochodu istotnej dla możliwości zaproponowania niektórych form pomocy.

3.2.2. Ubóstwo

Ubóstwo definiuje się jako niedostateczną ilość środków materialnych dla zaspokojenia potrzeb jednostki. Ośrodek pomocy społecznej jest zobowiązany do pomocy ludziom, których miesięczny dochód nie przekracza kwoty określonej w ustawie o pomocy społecznej na podstawie kryterium dochodowego. Jednymi z najczęstszych powodów ubóstwa są bezrobocie i niechęć podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Tabela 21. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Malborku z powodu ubóstwa

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	1 165	1 054	1 083	827	793
Liczba osób w tych rodzinach	2 601	2 283	2 223	1 659	1 592

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w 2019 roku w mieście Malbork wyniosła 793 i zmniejszyła się o 31,93% w stosunku do roku 2015. W analizowanym okresie liczba osób w tych rodzinach zmalała o 1 009 osób.

PROGRAM „POSILEK W SZKOLE I W DOMU”

Od 2019 roku na terenie miasta działa wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu”. Celem programu jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, chorych lub niepełnosprawnych i samotnych, a także wzmocnienie opiekuńczej funkcji szkoły podstawowej poprzez tworzenie warunków umożliwiających spożywanie przez uczniów posiłku w trakcie pobytu w szkole. Program zaplanowano do realizacji na lata 2019-2023.

DODATKI MIESZKANIOWE I ZRYCZAŁTOWANY DODATEK ENERGETYCZNY

Dodatek mieszkaniowy przysługuje na podstawie tytułu prawnego, powierzchni lokalu oraz kryterium dochodowego. Dochód stanowią wszelkie przychody po odjęciu kosztów uzyskania przychodów oraz po odliczeniu składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe. Kryterium dochodowe obowiązujące od dnia 1 marca 2020, wynosi:

- dla gospodarstwa wieloosobowego dochód nie może przekroczyć 125% tj. 1 500,00 zł/ miesięcznie najniższej emerytury,
- dla gospodarstwa jednoosobowego (czyli osób mieszkających samotnie) dochód nie może przekroczyć 175%, tj. 2 100 zł/miesięcznie na osobę.

Kryterium dochodowe ulega zmianie każdorazowo przy waloryzacji świadczeń emerytalnych i rentowych. Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy.

Ponadto mieszkańcy miasta otrzymać mogą zryczałtowany dodatek energetyczny. Jest on formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej. Wysokość dodatku energetycznego wynosi dla gospodarstwa domowego prowadzonego przez osobę samotną 11,37 zł miesięcznie, dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 4 osób - 15,80 zł miesięcznie, a dla gospodarstw domowych składających się z co najmniej 5 osób – 18,96 zł miesięcznie.

3.2.3. Problemy osób z niepełnosprawnością oraz długotrwale lub ciężko chorych

Niepełnosprawność to jeden z bardzo poważnych problemów współczesnego świata. Wiąże się on z obniżeniem sprawności funkcji fizycznych, umysłowych bądź psychicznych. Osoby dotknięte tymi schorzeniami są często wykluczane z życia społecznego. Muszą codziennie zmagać się z wieloma problemami, np. niedostosowaniem infrastruktury do ich potrzeb. Niejednokrotnie towarzyszy temu izolacja społeczna oraz trudności ze znalezieniem pracy.

Na terenie miasta Malbork na przestrzeni lat 2015-2019 liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności zmniejszyła się o 3,72% a liczba osób w tych rodzinach – o 12,93%.

Tabela 22. Liczba beneficjentów objętych pomocą MOPS w Malborku z powodu niepełnosprawności

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczb rodzin	780	821	841	860	751
Liczba osób w rodzinach	1 315	1 326	1 320	1 350	1 145

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Niepełnosprawność kwalifikuje się na podstawie typu choroby i obszaru, jaki ona obejmuje. Orzekanie o niepełnosprawności oraz jej stopniowanie określa Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. z 2018 r. poz. 2027 z późn. zm.). Rodzaje niepełnosprawności oznaczane są według kodów. Na podstawie tego dokumentu określa się następujące kody dla przyczyn niepełnosprawności:

- 01-U Upośledzenie umysłowe;
- 02-P Choroby psychiczne;
- 03-L Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O Choroby narządu wzroku;
- 05-R Upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E Epilepsja;
- 07-S Choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T Choroby układu pokarmowego;
- 09-M Choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N Choroby neurologiczne;
- 11-I Inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C Całościowe zaburzenia rozwojowe.

Osoby niepełnosprawne egzystują inaczej i potrzebują pomocy zarówno ze strony społeczeństwa, jak i instytucji publicznych. Do głównych podmiotów, które świadczą wsparcie i opiekę osobom niepełnosprawnym z miasta Malbork, należą m.in.: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Malborku.

Na terenie miasta Malbork część budynków użyteczności publicznej dostosowana jest do potrzeb osób niepełnosprawnych, jednak nadal potrzebne są działania i inwestycje mające na celu zniesienie barier architektonicznych w pozostałych obiektach. Miasto systematycznie dofinansowuje takie inwestycje mające na celu likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się oraz również działania zaopatrzeniowe m.in. do turnusów rehabilitacyjnych w przedmioty ortopedyczne, sprzęt rehabilitacyjny czy środki pomocnicze.

Istotnym problemem dla osób borykających się z niepełnosprawnością są restrykcyjne kryteria dochodowe, które decydują o tym, czy osoba niepełnosprawna otrzyma odpowiednią pomoc finansową i materialną, czy też nie. Należy bowiem pamiętać, że niepełnosprawność w rodzinie bardzo nadwyręża domowy budżet, a oferta publicznej i prywatnej służby zdrowia oraz innych podmiotów w zakresie terapii i rehabilitacji jest niewystarczająca. W związku z tym, osoby niepełnosprawne i ich rodziny są zmuszone korzystać z kosztownych usług świadczonych przez prywatne podmioty. Pogorszenie sytuacji finansowej wynika również z rezygnacji z pracy w celu opieki nad niepełnosprawną osobą. Nierzadko mają również miejsce problemy z powrotem na rynek pracy opiekuna osoby niepełnosprawnej i trudności w znalezieniu opieki nad taką osobą na czas pracy zawodowej.

Warto także podkreślić, że niepełnosprawność w rodzinie nie tylko wpływa na sytuację finansową, ale także na inne sfery życia rodziny. Częstymi problemami, które pojawiają się są: wyczerpanie, wypalenie, depresja, kryzysy małżeńskie (odchodzenie partnerów, z reguły mężczyzn od rodziny).

PRAWO DO ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW PUBLICZNYCH

Na mocy art. 54 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych przyznaje się prawo do świadczeń zdrowotnych. Świadczenia zdrowotne są wydawane na podstawie decyzji administracyjnych i są finansowane przez oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia.

ZASIŁEK PIELEGNACYJNY

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie, która ukończyła 75 lat, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku

życia. Przyznawany jest on, aby pokryć częściowo wydatki, które wynikają z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Nie jest on zależny od dochodu. Wysokość zasiłku pielęgnacyjnego od 1 listopada 2019 r. wynosi 215,84 zł. Zasiłek pielęgnacyjny nie przysługuje osobie przebywającej w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie, jeżeli instytucja zapewnia nieodpłatnie pełne utrzymanie, osobie uprawnionej do dodatku pielęgnacyjnego, który jest wypłacany przez ZUS i KRUS oraz jeżeli członkowi rodziny przysługuje za granicą świadczenia na pokrycie wydatków związanych z pielęgnacją tej osoby (chyba, że przepisy koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej).

ZASIŁEK RODZINNY

Zasiłek rodzinny przyznawany jest na częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka. Przyznawany jest na określony czas, tj. do ukończenia przez dziecko 18 roku życia lub nauki w szkole, ale nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia, albo 24 roku życia, jeśli kontynuuje naukę w szkole i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek przyznawany jest jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674 zł. Natomiast w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko z orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764 zł.

DODATEK DO ŚWIADCZENIA RODZINNEGO Z TYTUŁU KSZTAŁCENIA I REHABILITACJI DZIECKA

Dodatek ten przysługuje matce lub ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka, a także osobie uczącej się na pokrycie zwiększonych wydatków związanych z rehabilitacją lub kształceniem dziecka w wieku: do ukończenia 16. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności) lub powyżej 16. roku życia do ukończenia 24. roku życia (jeżeli legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności).

SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY

Zasiłek przysługuje osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - w celu sprawowania stałej opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności. Ponadto

muszą zostać spełnione następujące wskazania: konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje matce albo ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka, osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną lub innym osobom, na których ciąży obowiązek alimentacyjny (z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności).

3.2.4. Problemy osób starszych

Starość to nieuchronny etap życia każdego człowieka, pomimo to pojęcie starości nie zostało jeszcze jednoznacznie zdefiniowane. Za podstawowe cechy starości uznaje się stopniowy wzrost zależności od otoczenia, demencja i szczególnie widoczne postępujące ograniczenie ruchowe. Główne problemy osób starszych to uczucie izolacji i braku przydatności w ukształtowanej hierarchii społecznej, a także samotność i w dużej mierze życie w ubóstwie. Rozpropagowany kult pięknego ciała i młodości prowadzi do spychania na margines osób starszych oraz wykluczenia z życia zawodowego i społecznego.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) za początek starości uznaje 60 rok życia. Wyróżnia trzy zasadnicze etapy starości:

- 60 – 75 rok życia – wiek podeszły (tzw. wczesna starość);
- 75 – 90 rok życia – wiek starczy (tzw. późna starość);
- 90 rok życia i powyżej – wiek sędziwy (tzw. długowieczność).

Według danych GUS na terenie miasta w 2019 roku mieszkało 10 548 osób starszych, z czego kobiety stanowiły 58,02%.

Tabela 23. Osoby starsze na terenie miasta Malbork w 2019 roku

Grupa wiekowa	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
60-64 lata	3 187	1 442	1 745
65-69 lat	2 795	1 291	1 504
70-74 lata	1 914	816	1 098
75-79 lat	1 091	411	680
80-84 lata	808	260	548
Powyżej 85 lat	753	208	545
Razem	10 548	4 428	6 120

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, <https://bdl.stat.gov.pl/>

WYKLUCZENIE CYFROWE

Osoby wykluczone cyfrowo nie posiadają lub nie mają dostępu do technologii cyfrowych, przez co różnią się z osobami, które w tej sferze poruszają się sprawnie i efektywnie. Warto podkreślić, że korzystanie z Internetu jest mocno związane z wiekiem – im osoby starsze, tym rzadziej z niego korzystają, zwykle z powodu braku umiejętności i przeszkolenia w tym zakresie lub braku chęci. Bardzo dużą skalę tego zjawiska obserwuje się najczęściej w grupach społeczno – ekonomicznych takich jak: emeryci i renciści.

W zakresie wykluczenia cyfrowego kluczowym rozwiązaniem jest konieczne stymulowanie potrzeb i propagowanie rozwijania kompetencji korzystania z Internetu, w szczególności wśród osób starszych. Co więcej, należy ukazywać profity wynikające z tego działania, gdyż to mogłoby sprawić, że problem wykluczenia cyfrowego i odsetek ludzi niekorzystających z Internetu uległby zmniejszeniu.

USŁUGI OPIEKUŃCZE

Usługi opiekuńcze to forma pomocy społecznej udzielana w ramach systemu wsparcia socjalnego. Uzyskać ją mogą osoby samotne, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Dzieli się ona na:

- **Usługi opiekuńcze**, które obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
- **Specjalistyczne usługi opiekuńcze**, które są usługami dostosowanymi do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Mieszkańcy miasta Malbork mogą zwrócić się o pomoc w formie usług opiekuńczych do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku. Zakres usług, wysokość odpłatności lub jej brak ustali Kierownik Ośrodka na podstawie przeprowadzonego w przedmiotowej sprawie wywiadu środowiskowego.

Odpłatność za świadczone usługi opiekuńcze i specjalistyczne z wyłączeniem usług specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi reguluje Uchwała nr V/33/2019 Rady Miasta Malbork z dnia 1 lutego 2019 r. w *sprawie szczegółowych zasad przyznawania i ustalania odpłatności za usługi opiekuńcze oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat jak również trybu ich pobierania* zmieniona Uchwałą Nr

V/33/2019 Rady Miasta Malbork z dnia 10 kwietnia 2019 r. Odpłatność za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi reguluje Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. z 2005 r., Nr 189, poz. 1598 z późn. zm.).

KLUB SENIORA

Na terenie miasta funkcjonuje Klub Seniora w Malborku, który organizuje różnego rodzaju wydarzenia aktywizujące, zajęcia, spotkania i inne formy spędzania czasu dla tej grupy społecznej.

MALBORSKA RADA SENIORÓW

Została ona powołana Uchwałą Nr IX/84/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 30 czerwca 2015 r. Rada ma charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny dla organów Miasta. Jej zadaniem głównym jest reprezentowanie środowiska seniorów wobec władz Miasta Malborka.

Źródło: Raport o stanie Miasta Malbork za 2019 rok

PROGRAM OSŁONOWY MIASTA MALBORKA „TELEOPIEKA DLA OSÓB POTRZEBUJĄCYCH”

Program przyjęty został Uchwałą Nr XV/155/2015 Rady Miasta Malborka z dnia 29 grudnia 2015 r. Program Teleopieki zapewnia lepszą i skuteczniejszą pomoc dla osób starszych, niepełnosprawnych, schorowanych. Usługa zapewnia mieszkańcom miasta telefoniczną opiekę polegającą na elektronicznym, całodobowym monitoringu i przyzywaniu natychmiastowej pomocy w przypadku zagrożenia życia, zdrowia, bezpieczeństwa osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w miejscu ich zamieszkania. Warunkiem korzystania z systemu teleopieki jest zdolność podopiecznego do obsługi przycisku alarmowego oraz posiadanie dowolnego abonamentu telefonii stacjonarnej lub sieci GSM.

Na dzień 20 lutego 2020 roku system teleopieki wdrożony jest dla 4 osób, w tym jedna osoba korzysta z telefonu komórkowego, a 3 osoby z telefonu stacjonarnego.

Źródło: Raport o stanie Miasta Malbork za 2019 rok

UNIwersytet TRZECIEGO WIEKU

Uniwersytet Trzeciego Wieku działa od 2004 roku przy Miejskim Centrum Kultury i Edukacji w Malborku. Oferuje on seniorom z Malborka i okolic m.in. zajęcia: grupy wyjazdowej, z j. anielskiego oraz j. niemieckiego, „Komputerowe ABC”, rysunku, gimnastyczne, pilates, z jogi, fotograficzne, brydż, warsztaty z plecionkarstwa i z pamięci, wyjazdy: artystyczne,

teatralne, rekreacyjne, pikniki oraz festyny. W roku 2019 frekwencja wynosiła około 658 zainteresowanych osób.

Źródło: Raport o stanie Miasta Malbork za 2019 rok

3.2.5. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina to podstawowa jednostka społeczna, na której opiera się istnienie całego społeczeństwa. Jest powołana do rozwoju jednostkowego i najpełniej kształtuje życie człowieka. To najlepsze naturalne środowisko, w którym dziecko jest otoczone opieką oraz ma możliwość rozwijania swoich umiejętności i zaspokajania podstawowych potrzeb.

Właściwemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać bardzo dużo czynników, wśród których istotną rolę odgrywają dysfunkcje społeczne. Główne źródła dezorganizacji rodzin stanowią: przemoc, alkoholizm, narkomania, długotrwałe bezrobocie czy ubóstwo. Takie zjawiska są przyczyną problemów z brakiem integracji i rozwoju przestrzeni sąsiedzkiej. Jeżeli w rodzinie pojawiają się powyższe dysfunkcje, odpowiednie instytucje i służby zobligowane są do podjęcia na jej rzecz odpowiednich działań. Należy wspierać rodzinę, by przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie.

Zastosowane rozwiązania powinny polegać na kooperacji różnych podmiotów wsparcia społecznego, głównie po to, aby udzielona pomoc dawała jak największe prawdopodobieństwo dobrego rozwiązania problemów rodzin dysfunkcyjnych. Oprócz wsparcia finansowego powinno uwzględnić się również pomoc psychologów, pedagogów czy policji, po to, by walczyć z trudnościami i rozwijać umiejętności wychowawcze rodzin oraz budować więzi rodzinne.

W przypadkach bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych rodziny mogą liczyć na wsparcie ze strony MOPS. W poniższej tabeli przedstawione zostały dane dotyczące liczby rodzin i osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej w wyniku bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na terenie miasta na przestrzeni badanego okresu zmniejszyła się o 34,36% i w roku 2019 wyniosła ona 128 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach zmniejszyła o 37,18%.

Tabela 24. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na terenie miasta Malbork

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	195	152	119	128	128
Liczba osób w rodzinach	745	570	474	479	468

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Liczba rodzin otrzymująca pomoc z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietności na przestrzeni lat 2015-2019 zwiększyła się o 51 rodzin, tj. 77,27%.

Tabela 25. Beneficjenci pomocy społecznej z tytułu potrzeby ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności na terenie miasta Malbork

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	66	57	57	122	117

Źródło: Dane MOPS w Malborku

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE „RODZINA 500+”

Miasto Malbork działa zgodnie z realizowanym na terenie całego kraju programem wsparcia dla rodzin wychowujących dzieci „Rodzina 500 Plus”, który reguluje ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 r. poz. 2407). Program polega na wypłacaniu rodzinom świadczeń wychowawczych w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko, co ma zapewnić częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1 lipca 2019 roku programem objęto wszystkie dzieci do 18 roku życia bez względu na dochody uzyskiwane przez rodzinę. Świadczenie to można otrzymać, składając wniosek do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku.

JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA „BECIKOWE”

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, przysługująca na każde urodzone żywe dziecko zależy od dochodu rodziny, który w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 1 922 zł. Drugim warunkiem jest dostarczenie zaświadczenia wystawionego przez lekarza lub położną potwierdzającego pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porody (wymóg dotyczy tylko biologicznych rodziców). Wyżej wymienione świadczenie przysługuje na wniosek złożony w terminie do 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka, a w przypadku gdy wniosek dotyczy dziecka objętego opieką prawną, opieką faktyczną albo dziecka przysposobionego – w terminie 12 miesięcy od dnia objęcia dziecka opieką albo przysposobienia, nie później niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Wniosek złożony po terminie pozostaje bez rozpoznania. Wysokość świadczenia wynosi 1 000 zł i jest ono wydawane jednorazowo.

ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE

Od 1 stycznia 2010 r. przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego nie jest uzależnione od spełnienia kryterium dochodowego. Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z

zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

1. matce albo ojcu;
2. innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359) ciąży obowiązek alimentacyjny;
3. opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, która wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka):
 - jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Osobie innej niż spokrewniona w pierwszym stopniu, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, pod warunkiem, że nie ma osoby spokrewnionej w pierwszym stopniu albo, gdy osoba ta nie jest w stanie sprawować opieki nad osobą niepełnosprawną.

Świadczenie pielęgnacyjne nie przysługuje, jeżeli:

1. osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego;
2. osoba wymagająca opieki:
 - pozostaje w związku małżeńskim,
 - została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki przez więcej niż 5 dni w tygodniu, z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej;

3. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko;
4. osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na to lub na inne dziecko w rodzinie;

na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego jest wypłacane na dziecko, jeśli jeden z rodziców dziecka nie płaci alimentów. Świadczenie wypłaca miasto lub gmina właściwa ze względu na zamieszkanie dziecka i przysługuje osobie uprawnionej:

- do ukończenia przez 18 roku życia;
- do ukończenia nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia;
- bezterminowo, jeśli osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności

Wysokość świadczenia uzależniona jest od wysokości zasądzonych alimentów, jednak nie może być wyższa niż 500 zł na dziecko.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego może otrzymać osoba, która spełnia kryterium dochodowe, które od 1 października 2020 do września 2021 roku wynosi 900 zł na osobę w rodzinie. Świadczenia nie będą przysługiwać w wypadku, gdy:

- osoba uprawniona ukończyła 18 rok życia i nie uczy się w szkole lub szkole wyższej;
- osoba uprawniona ukończyła 25 rok życia i nie legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- dochód na osobę w rodzinie przekracza kryterium dochodowe;
- egzekucja alimentów okazała się skuteczna;
- osoba uprawniona zawarła związek małżeński;
- osoba uprawniona została umieszczona w instytucji zapewniającej całodobowe utrzymanie lub w pieczy zastępczej.

Miasto w każdej chwili może wstrzymać wypłatę świadczenia z funduszu alimentacyjnego, mimo że jest ono przyznawane na określony okres czasu. Stanie się to, gdy:

- osoba uprawniona odmówi udzielenia bądź nie udzieli w wyznaczonym terminie wyjaśnień, co do okoliczności mających wpływ na prawo do świadczeń,
- osoba uprawniona odmówi udzielenia organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność egzekucji lub udzieli informacji nieprawdziwych,
- osoba uprawniona nie podejmuje świadczeń przez trzy kolejne miesiące kalendarzowe.

ŚWIADCZENIE „DOBRY START”

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku realizuje rządowy program „Dobry start”. Zgodnie z brzmieniem rozporządzenia Rady Ministrów z 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz.U. 2018 poz. 1061) świadczenie przysługuje raz w roku w kwocie 300 zł. na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20. roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole, otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24. roku życia. Świadczenie to przysługuje rodzicom, opiekunom faktycznym, opiekunom prawnym, rodzinom zastępczym, osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka, dyrektorom placówek opiekuńczo-wychowawczych, dyrektorom regionalnych placówek opiekuńczo-terapeutycznych – raz w roku na dziecko oraz osobom uczącym się – raz w roku bez względu na dochód rodziny. „Dobry start” nie przysługuje natomiast dzieciom lub osobom uczącym się umieszczonym w domu pomocy społecznej, schronisku dla nieletnich, zakładzie poprawczym, areszcie śledczym, zakładzie karnym, szkole wojskowej lub innej szkole, jeżeli instytucje te zapewniają nieodpłatnie pełne utrzymanie, bądź na dziecko z tytułu rozpoczęcia rocznego przygotowania przedszkolnego (zerówka).

USTAWA „ZA ŻYCIEM”

Jest to ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin. Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu, opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Świadczenie to przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii. Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu.

ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny towarzyszy jej przez pewien czas, udziela niezbędnego wsparcia, pomaga wprowadzać zmiany w myśleniu i zachowaniu. Wszystko to ma na celu dostosowanie środowiska rodzinnego do prawidłowego rozwoju dzieci i zapewnieniu im niezbędnego bezpieczeństwa.

Zadaniami asystenta rodziny są:

— prowadzenie poradnictwa i edukacji dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej oraz

udzielenia informacji na temat pomocy świadczonej przez właściwe instytucje rządowe, samorządowe i organizacje pozarządowe,

- udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, a dokładnie w znalezieniu pracy, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego,
- współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny,
- sporządzenie planu pracy z rodziną we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym,
- monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną,
- sporządzanie na wniosek Sądu opinii o rodzinie i jej członkach,
- współpraca z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą, na podstawie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Od stycznia 2017 roku zgodnie z ustawą z 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz.U. 2019 poz. 473 z późn. zm.) kobieta w ciąży i jej rodzina, w której przyjdzie albo przyszło na świat ciężko chore dziecko; kobiety, które otrzymały informacje o tym, że ich dziecko może umrzeć w trakcie ciąży lub porodu; kobiety, których dziecko zmarło bezpośrednio po porodzie na skutek wad wrodzonych, a także kobiety, które po porodzie nie oddadzą dzieci do domu dziecka, mają prawo do skorzystania ze wsparcia asystenta rodziny. Zgodnie z przepisami rodzina jest uprawniona do porad w zakresie:

- przewyciężenia trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka,
- wsparcia psychologicznego,
- pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych,
- dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

KARTA DUŻEJ RODZINY

Karta Dużej Rodziny to rządowy program finansowany ze środków budżetu państwa, skierowany do rodzin mających na utrzymaniu co najmniej troje dzieci, niezależnie od tego jakim dochodem dysponuje rodzina. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mogą korzystać z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju. Karta Dużej Rodziny przyznawana jest bezpłatnie, przy czym wyjątek stanowi wydanie duplikatu oraz wydanie karty w formie elektronicznej, w przypadku gdy: członkowi rodziny

wielodzietnej, na jego wniosek, wydana już została wyłącznie karta tradycyjna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o kartę elektroniczną albo członkowi rodziny wielodzietnej, na jego wniosek, udostępniona już została karta elektroniczna i następnie członek rodziny wielodzietnej wnioskuje o wydanie karty tradycyjnej.

Miasto Malbork realizuje program Karta Dużej Rodziny – Karty wydawane są w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Malborku po złożeniu odpowiedniego formularza.

ŚWIADCZENIA RODZINNE

Świadczenia rodzinne realizowane są na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111), Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 czerwca 2019 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczenia wychowawczego oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1177), Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 lipca 2018 r. w sprawie wysokości dochodu rodziny albo dochodu osoby uczącej się stanowiących podstawę ubiegania się o zasiłek rodzinny i specjalny zasiłek opiekuńczy, wysokości świadczeń rodzinnych oraz wysokości zasiłku dla opiekuna (Dz.U. z 2018 r. poz. 1497).

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW

W dniu 15 maja 2014 r. weszła w życie ustawa z 4 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz.U. z 2020 r. poz. 1297), w której określono warunki nabywania oraz zasady ustalania i wypłacania zasiłków dla opiekunów osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r. poz. 1548 oraz Dz.U. z 2013 r. poz. 1557) z dniem 1 lipca 2013 r.

Zasiłek dla opiekuna przysługuje:

— za okresy od dnia 1 lipca 2013 r. do dnia poprzedzającego dzień wejścia w życie ustawy, w których osoba spełniała warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r., poz. 111) w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);

od dnia wejścia w życie ustawy, jeżeli osoba spełnia warunki do otrzymania świadczenia pielęgnacyjnego określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012 r. (bez ograniczenia wiekowego powstania niepełnosprawności, ale z zachowaniem kolejności obowiązku alimentacyjnego);

ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE

Od stycznia 2016 r. świadczenie rodzicielskie należy do katalogu świadczeń rodzinnych. Postępowanie w sprawie przyznania świadczeń rodzicielskich kończy się wydaniem decyzji administracyjnej.

Świadczenie rodzicielskie to wypłacane po urodzeniu dziecka wsparcie finansowe dla rodziców, którzy nie mają uprawnień do zasiłku macierzyńskiego (nie podlegają ubezpieczeniu chorobowemu). Mogą więc z niego skorzystać m. in. studenci, osoby bezrobotne (niezależnie od tego czy są zarejestrowane w urzędzie pracy czy nie), osoby pracujące na podstawie umów zlecenia i o dzieło oraz rolnicy.

Zasadniczo świadczenie przysługuje matce dziecka. Świadczenie rodzicielskie przysługuje również ojcu dziecka w przypadku:

- skrócenia okresu pobierania świadczenia rodzicielskiego na wniosek matki dziecka po wykorzystaniu przez nią tego świadczenia za okres co najmniej 14 tygodni od dnia urodzenia dziecka,
- śmierci matki dziecka,
- porzucenia dziecka przez matkę.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje także:

- opiekunowi faktycznemu dziecka (tj. osobie faktycznie opiekującej się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu rodzinnego o przysposobienie dziecka) w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia;
- osobie, która przysposobiła dziecko, w przypadku objęcia opieką dziecka w wieku do ukończenia 7. roku życia, a w przypadku dziecka, wobec którego podjęto decyzję o odroczeniu obowiązku szkolnego – do ukończenia 10. roku życia.

Świadczenie rodzicielskie wynosi 1 000 zł netto miesięcznie i jest przyznawane niezależnie od dochodu rodziny.

Świadczenie rodzicielskie nie przysługuje w następujących przypadkach:

- nie otrzymają go osoby otrzymujące zasiłek macierzyński;
- w momencie, gdy jeden rodzic otrzymuje zasiłek macierzyński, drugi rodzic/opiekun nie będzie mógł skorzystać ze świadczenia rodzicielskiego;
- świadczenie nie będzie przysługiwać również wtedy, gdy rodzice/opiekunowie korzystają z tego typu świadczeń z tytułu urodzeniu dziecka w innych systemach niż powszechny system ubezpieczeniowy (np. funkcjonariusze służb mundurowych);
- gdy dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej (w przypadku matki lub ojca lub osoby, która przysposobiła dziecko);
- gdy rodzic/opiekun nie sprawuje lub zaprzestał sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem, np. w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej uniemożliwiającej sprawowanie tej opieki;
- gdy w związku z wychowywaniem / opieką nad tym samym dzieckiem jest już ustalone prawo do świadczenia rodzicielskiego, dodatku do zasiłku rodzinnego w okresie urlopu wychowawczego, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna;
- gdy osobom uprawnionym do świadczenia rodzicielskiego przysługuje za granicą świadczenie o podobnym charakterze do świadczenia rodzicielskiego, chyba że przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego lub dwustronne umowy o zabezpieczeniu społecznym stanowią inaczej.

Osoba pobierająca świadczenie rodzicielskie nie może jednocześnie wykonywać pracy, która uniemożliwia jej sprawowanie osobistej opieki nad dzieckiem.

PIECZA ZASTĘPCZA

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821) reguluje kwestie związane z pomocą dziecku i rodzinie przez państwo i samorządy. Na terenie miasta obowiązuje Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 przyjęty Uchwałą Nr VII/67/2019 przez Radę Miasta Malbork z dnia 10 kwietnia 2019 r.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócić rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadku

niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych organ wykonawczy miasta zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:

- analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- rozwijaniu umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny;
- podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;
- pomocy w integracji rodziny;
- przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- dążeniu do reintegracji rodziny;

Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka. Wsparcie następuje za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Piecza zastępcza jest sprawowana w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia Sądu. Objęcie dziecka pieczą zastępczą następuje na okres nie dłuższy niż do osiągnięcia pełnoletniości. Osoba, która osiągnęła pełnoletniość przebywająca w pieczy zastępczej rodzinnej lub instytucjonalnej może pozostać w pieczy za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej lub dyrektora placówki, nie dłużej niż do ukończenia 25 roku życia. Osoba ta musi spełniać określone warunki:

- kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, u pracodawcy,
- legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności i kontynuuje naukę w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, na uczelni, na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Dziecko pozbawione w części lub w całości opieki rodzicielskiej może być umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Na terenie miasta Malbork funkcjonują trzy placówki socjalizacyjne pod opieką Fundacji Dzieciom „Wyrównajmy ich Szanse” oraz Rodzinny Dom Dziecka

3.2.6. Uzależnienia

Uzależnienie to odczuwalny przez osobę przymus zażywania określonych środków, które mogą powodować skutki niebezpieczne dla zdrowia lub życia.

Przyczyny uzależnień mogą być:

- psychospołeczne – zaburzone oddziaływanie środowiska rodzinnego i szkolno-wychowawczego, czego przyczyną są różnorodne niepowodzenia w życiu (w sferze zawodowej lub osobistej), co w konsekwencji może doprowadzić do wycofania się jednostki w świat iluzji,
- biopsychiczne – zaburzenia emocjonalne i związana z nimi podatność na uzależnienia, zaburzony rozwój osobowości, nadpobudliwość psychiczna,
- kulturowe – potrzeba odniesienia sukcesu, zbyt mała ilość rozrywek, brak atrakcyjnych zajęć, brak celów i perspektyw, ogólna dostępność środków odurzających, sprzeciw wobec obowiązujących i społecznie akceptowanych systemów norm i wartości.

Najczęściej występującymi uzależnieniami jest alkoholizm i narkomania. Nadużywanie alkoholu, czy sięganie po narkotyki jest bardzo poważnym problemem społecznym, który prowadzi do wzrostu przemocy w rodzinie i przestępczości. Efektem tego może być także izolacja społeczna i problemy finansowe. Niestety te uzależnienia zbierają swoje żniwo wśród młodzieży i dzieci, które zafascynowane panującą modą sięgają po używki. Przeciwdziałanie więc temu zjawisku musi opierać się na współpracy wielu instytucji.

Na przestrzeni analizowanego okresu liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu uzależnień od alkoholu zmniejszyła się o 81, tj. 26,05%, a liczba osób w tych rodzinach o 17,32%, natomiast liczba rodzin otrzymująca pomoc z powodu narkomanii zwiększyła się o 8, tj. 88,89%, a liczba osób w tych rodzinach o 84,62%.

Tabela 26. Liczba beneficjentów pomocy MOPS w Malborku z powodu uzależnień od alkoholu i narkotyków w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Alkoholizm					
Liczba rodzin	311	278	331	254	230
Liczba osób w rodzinach	458	408	545	430	334
Narkomania					
Liczba rodzin	9	7	14	18	17
Liczba osób w rodzinach	13	12	33	25	24

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Oprócz najczęściej spotykanych uzależnień, czyli alkoholu i narkotyków, można spotkać się także z innymi, którymi są:

- uzależnienie od dopalaczy, które wykazują działania psychoaktywne, a co za tym idzie, wywołują w organizmie stan odurzenia, euforii oraz bardzo często spotykane halucynacje.

Niestety dostęp do tej substancji jest prosty i nawet można je zakupić przez Internet. Do negatywnych skutków stosowania dopalaczy należą: bóle głowy, bóle w klatce piersiowej, zaburzenia rytmu serca, bezsenność, problemy z koncentracją, stany lękowe, które w konsekwencji mogą zakończyć się samobójstwem. Leczenie tego uzależnienia wiąże się z ukończeniem programu terapeutycznego i abstynencją, co więcej osoba chora powinna uczestniczyć w tzw. grupach wsparcia.

- uzależnienie od komputera i gier komputerowych, podczas którego osoby (zwłaszcza dzieci i młodzież) wykazują ciągłą potrzebę używania komputera, zwłaszcza do grania w wszelkiego rodzaju gry komputerowe. Bardzo poważnym skutkiem tego jest często nieodróżnianie świata rzeczywistego od fikcji. W ich życiu można również dostrzec problemy społeczne, somatyczne czy psychologiczne, czyli m.in. bardzo widoczne zaniedbywanie obowiązków szkolnych i domowych, zanik więzi rodzinnych czy osłabiona siła wrażliwości moralnej.
- uzależnienie od hazardu, jego znakiem rozpoznawalnym jest nadmierne i regularne uprawianie gier hazardowych. Sytuacja ta prowadzi do zaniedbywania życia społecznego i rodzinnego, a także izolacja osoby, która cierpi na tę przypadłość. Gracz czuje konieczność, by zaspokoić swoją potrzebę w trybie natychmiastowym, co prowadzi do aktów przemocy i przestępstw, których przyczyną jest wewnętrzny przymus zdobycia środków do gry.

Na terenie miasta co roku sporządzany jest Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień. Aktualnie obowiązującym jest uchwalony Uchwałą Nr V/24/2019 Rady Miasta Malbork z dnia 1 lutego 2019 roku.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi na terenie miasta. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień, oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

MOPS w zakresie problemów związanych z uzależnieniami świadczy beneficjentom pomoc finansową i niepieniężną dla osób uzależnionych i współuzależnionych, w miarę możliwości zapewnia pracę socjalną, poradnictwo indywidualne oraz informuje o możliwości skorzystania z terapii, czy informuje o poradnictwie specjalistycznym.

W mieście Malbork funkcjonuje Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

z siedzibą w Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku, ul. Nowowiejskiego 48, 82-200 Malbork. Realizuje ona zadania z art. 4 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277) oraz zadania z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019 r. poz. 852). Komisja ta realizuje uchwalany co roku Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień.

W poniższej tabeli zaprezentowane zostały dane dotyczące wsparcia kierowanego osobom uzależnionym i ich rodzinom, w ostatnich latach na terenie miasta Malbork.

Tabela 27. Dane dotyczące wsparcia osób uzależnionych i ich rodzin na obszarze miasta Malbork w latach 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba udzielonych porad prawnych	334	410	112	242	241
Liczba udzielonych porad psychologicznych	134	160	308	354	296
Liczba osób zgłoszonych na Komisję	131	148	136	112	121
Liczba osób, które zgłosiły się na wezwanie	79	35	110	71	79
Liczba osób, które podjęły leczenie dobrowolnie	51	6	33	65	57
Liczba osób skierowanych na przymusowe leczenie	61	34	73	80	55
Liczba osób korzystających z różnych form terapii	231	228	264	321	375
Liczba dzieci korzystających z programów profilaktycznych w szkołach	331	526	948	1486	1619
Liczba dzieci korzystających z różnych form wypoczynku	74	63	67	73	59

Źródło: Dane MOPS w Malborku

W Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień funkcjonuje Poradnia Leczenia Uzależnień, w której udzielane są świadczenia zdrowotne dla uzależnionych od alkoholu, innych substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych (hazardu patologicznego, uzależnienia od zakupów czy uzależnienia od Internetu) oraz dorosłych członków ich rodzin – współuzależnienie, DDA, osób doświadczających przemocy. Podstawowa terapia z uzależnień w ramach poradni trwa około 6 miesięcy (psychoterapia indywidualna i grupowa), a po jej ukończeniu pacjenci mogą kontynuować terapię na etapie zaawansowanym. Pacjenci Poradni Leczenia Uzależnień mają możliwość korzystania z psychoterapii prowadzonej przez specjalistów terapii uzależnień, psychologa, a także porad medycznych udzielanych przez lekarza psychiatrę oraz porad prawnych.

Ponadto w Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku funkcjonuje Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu. Program terapeutyczny realizowany w Oddziale Dziennym obejmuje zakres podstawowego programu terapeutycznego dla osób uzależnionych od alkoholu. Jest on realizowany przez 8 tygodni. Zajęcia odbywają się od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00 – 15.00. Pacjenci Oddziału Dziennego mają możliwość korzystania z psychoterapii prowadzonej przez specjalistów terapii uzależnień, psychologa, a także porad medycznych udzielanych przez lekarza psychiatrę oraz porad prawnych.

3.2.7. Bezdomność

Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie miasta i niezameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości

zamieszkania.

Tabela poniżej przedstawia liczbę osób korzystających ze wsparcia MOPS z powodu bezdomności w latach 2015-2019. Ich liczba w tym okresie uległa zwiększeniu o 30 osób, tj. 26,32%.

Tabela 28. Beneficjenci pomocy MOPS w Malbork z powodu bezdomności

Wyszczególnienie		2015	2016	2017	2018	2019
Liczba osób bezdomnych korzystających ze świadczeń funduszy pomocy społecznej		114	135	135	139	144
w tym:	kobiety	18	17	17	17	17
	mężczyźni	96	118	118	122	127
	niepełnosprawni – korzystający z zasiłku stałego	40	37	43	49	60
	liczba osób - pokrycia kosztów pobytu za osoby bezdomne przebywające w schroniskach	105	112	117	111	114
Liczba osób w tych rodzinach		114	138	136	b.d.	b.d.

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Osoby bezdomne z obszaru miasta kierowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku do schroniska dla osób bezdomnych prowadzonego przez Stowarzyszenie Św. Faustyny „FIDES” przy ul. Rolniczej 1 w Malborku. W latach 2017-2019 schronisko objęło pomocą odpowiednio: 230 osób, 168 osób i 190 osób bezdomnych, którym udzielane jest schronienie na podstawie decyzji administracyjnej podmiotu kierującego - Kierownika/ Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej, a każdy mężczyzna przebywający w schronisku realizuje podpisany z pracownikiem socjalnym kontrakt socjalny. Głównym celem schroniska jest wspieraniu osób bezdomnych w wychodzeniu z bezdomności i uzyskaniu przez nich samodzielności życiowej. Celami szczegółowymi realizowanymi w schronisku są: objęcie osób bezdomnych kompleksowym wsparciem, poprawa jakości życia osób bezdomnych i praca nad wzrostem motywacji do zmiany sposobu życia tych osób, zwiększenie uczestnictwa i aktywności osób bezdomnych w działaniach, ukierunkowanych na poprawę ich sytuacji życiowej oraz przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia społecznego. Osoby bezdomne otrzymują tutaj pomoc w zakresie:

- zapewnienia tymczasowego schronienia osobom bezdomnym go pozbawionym,
- nadzoru pracownika socjalnego w zakresie realizacji przez podopiecznego kontraktu socjalnego i ścisłej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej,
- zabezpieczenia finansowego w oparciu o rozeznaną indywidualną sytuację osoby bezdomnej,
- zaspokojenia podstawowych potrzeb higienicznych, zapewnienie niezbędnej

- odzieży i wyposażenia umożliwiającego samodzielność w schronisku,
- przygotowywania posiłków osobom bezdomnym, w tym jednego ciepłego,
- dowozu do specjalistycznych placówek medycznych, także poza teren miasta Malbork,
- organizacji wsparcia specjalistycznego, poprzez uczestnictwo podopiecznych Schroniska w grupach wsparcia realizowanych poprzez spotkania z terapeutą z dziedziny uzależnień, w ramach zawartego porozumienia z Centrum Profilaktyki Uzależnień w Malborku oraz z doradcą zawodowym w ramach porozumienia zawartego z Powiatowym Urzędem Pracy w Malborku. Istotnym wsparciem są również organizowane w małych grupach cykliczne spotkania z opiekunami schroniska,
- organizacji działań środowiskowych, mających na celu integrację społeczną oraz związanych z aktywizacją społeczną i zawodową osób bezdomnych, poprzez:
 - trening umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych realizowany w formie zorganizowanych warsztatów: m.in. ogrodniczych, hodowlanych, ślusarsko-spawalniczych, konserwacji terenów zielonych czy remontowo-budowlanych. Celem wszelkich form zajęć w ramach warsztatów jest nauka prawidłowych relacji, nabycie nowych umiejętności, nawyku pracy i uspołecznienia,
 - trening umiejętności interpersonalnych i umiejętności rozwiązywania problemów realizowany poprzez stymulowanie osób bezdomnych do podejmowania samodzielnych działań w załatwianiu spraw osobistych takich jak między innymi: wyrabianie utraconych dokumentów, uzyskanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, korzystanie z porad prawnych, uzyskanie lokalu mieszkaniowego i inne,
 - trening prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez organizowanie prac w kuchni, prowadzenie magazynu żywnościowego i odzieżowego oraz pralni,
 - organizację form spędzania czasu poprzez przestrzeganie regulaminu schroniska oraz uczestnictwo w zajęciach integracyjnych, wyjazdowych oraz również kilkudniowych np. pielgrzymki do miejsc kultu czy grzybobrania,
- prowadzenia działań interwencyjnych wobec osób bezdomnych,
- współpracy Stowarzyszenia z instytucjami, organizacjami i przedsiębiorcami w

zakresie poprawy sytuacji osób bezdomnych. W ostatnich latach szczególnie ważne były porozumienia między innymi z:

- Centrum Organizacji Pozarządowych (w ramach współpracy możliwy jest udział bezdomnych przebywających w schronisku między innymi w szkoleniach w zakresie pozyskiwania środków na realizację działań na rzecz osób bezdomnych),
- Powiatowym Urzędem Pracy w Malborku (w ramach umowy o współpracy prowadzone są w schronisku cykliczne spotkania z doradcą zawodowymi w ramach, których podopieczni mają możliwość nabycia nowych umiejętności w zakresie poszukiwania pracy, między innymi pisanie CV. Z pomocą doradcy zawodowego wydobywany jest często potencjał i odkrywane nowe umiejętności, które posiada bezdomny),
- Pomorskim Forum na rzecz Wychodzenia z Bezdomności (w ramach członkostwa w Forum Schronisko posiada możliwość współpracy z ekspertami w dziedzinie problemu bezdomności; daje to możliwość między innymi poznawania nowych rozwiązań i strategii w zakresie między innymi wychodzenia z bezdomności),
- Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku (w ramach umowy o współpracy organizowane są cykliczne spotkania grupowe z terapeutą od uzależnień jak również istnieje możliwość podjęcia indywidualnej i grupowej terapii i zasięgnięcie porady prawnej i psychologicznej),
- Polskim Czerwonym Krzyżem w Malborku (w ramach współpracy udzielane jest Schronisku wsparcie materialne w postaci przekazywania głównie żywności),
- Stacją Socjalną Joannitów w Malborku (w ramach współpracy Schronisku udzielane jest wsparcie materialne w postaci przekazywania środków czystości, pościeli i innych artykułów),
- Powiatową Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną (w ramach współpracy organizowane są warsztaty edukacyjne z zakresu negatywnych skutków prowadzenia niezdrowego trybu życia, związanych z ryzykiem występowania poważnych chorób zakaźnych np. gruźlica, świerzb).

Obecnie Stowarzyszenie w ramach współpracy z lokalnymi instytucjami podejmuje rozwiązanie wielu problemów osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Szczególnie

istotna jest współpraca ze służbami miejskimi: Komendą Powiatową Policji, Strażą Miejską, Służbą Zdrowia, ale również z Urzędami: Urzędem Miasta Malborka i Pomorskim Urzędem Wojewódzki. W ramach powyższej współpracy zwoływany jest między innymi sztab kryzysowy, którego celem jest przygotowanie i zintegrowanie działań służb do sprawnej współpracy, szczególnie w związku z okresem zimowym.

Wiele podejmowanych przez Stowarzyszenie działań wspieranych jest przez wolontariuszy, którymi są sami podopieczni (poprzez udział w działaniach i pomoc w pracach zyskują oni wiele praktycznych umiejętności). W ostatnich latach wzrosło również zaangażowanie wolontariuszy malborskich szkół podstawowych, biorą oni udział w przeprowadzanych cyklicznie zbiórkach żywności w malborskich sklepach oraz uczestniczą w ważnych wydarzeniach schroniska. Jest to forma integracji, ale również edukacji i przybliżenie problemu bezdomności.

Od wielu lat Miasto Malbork ma swój udział w realizowanych przez Stowarzyszenie działaniach, wiele zadań bowiem jest realizowanych przy jego współudziale, która wynika z projektu miasta pt.: *„Zapewnienie opieki osobom bezdomnym na terenie Miasta Malborka w roku 2020”*.

Podopieczni schroniska otrzymują również wsparcie duchowo religijne jako narzędzie podniesienia zachowań etycznych (m.in. zorganizowane formy modlitwy, rekolekcje, katechezy gruntujące postawy chrześcijańskie).

Stowarzyszenie prowadzi również działania (np. udział w audycjach radiowych), które mają na celu przybliżyć problem bezdomności lokalnej społeczności, ale również dają możliwość poznania organizacji i realizowanych przez nią zadań.

Źródło: Stowarzyszenie Św. Faustyny „FIDES”

3.2.8. Przemoc w rodzinie

Przemocą w rodzinie można określić zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody. Najczęstszymi przyczynami przemocy są: destrukcja podstawowych funkcji rodziny i konflikty rodzinne. Ponadto zjawiskiem często towarzyszącym przemocy w rodzinie jest alkoholizm i narkomania. Ofiarami są zazwyczaj kobiety, dzieci, osoby starsze, rzadziej mężczyźni. Wyróżniamy następujące podstawowe formy przemocy:

— fizyczna – zaliczamy do niej zachowania agresywne, o różnym stopniu nasilenia, odnoszące się do ciała, np. wymierzanie policzków, kopanie itp.,

- seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (gwałt)
- psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu itp.,
- ekonomiczna – celowe niszczenie czyjejs własności, pozbawianie jej środków do życia czy też stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby, np.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, kradzież, przeglądanie dokumentów, dysponowanie czyjąs własnością, zaciąganie pożyczek „na wspólne konto”, itp.

Z naukowego punktu widzenia istnieją dwa rodzaje przemocy:

- przemoc gorąca – charakteryzuje się agresją fizyczną i słowną, związana jest z odreagowywaniem emocji na osobach najbliższych oprawcy;
- przemoc chłodna – pozbawiona gwałtownych wybuchów, emocji, przypomina najczęściej realizację z góry zaplanowanego scenariusza, często stosowana w imię „wyższych celów” np. konsekwentnego wychowywania dziecka.

Źródło: <http://www.niebieskalinia.info/>; <https://www.ms.gov.pl/>

Na przestrzeni lat 2015-2019, na terenie miasta liczba rodzin pobierająca pomoc z powodu przemocy w rodzinie wzrosła o 36,26%, a liczba osób w tych rodzinach o 25,32%.

Tabela 29. Beneficjenci pomocy MOPS w Malborku z powodu przemocy w rodzinie

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Liczba rodzin	91	105	128	120	124
Liczba osób w rodzinach	316	313	403	384	396

Źródło: Dane MOPS w Malborku

Należy zaznaczyć, że przemoc ze strony osób bliskich często związana jest z brakiem poszukiwania pomocy na zewnątrz i usprawiedliwianiem sprawców.

Zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem występującym znacznie częściej niż wskazują na to oficjalne statystyki. Niejednokrotnie doświadczenie przemocy, którą stosują bliskie osoby, oddziałuje na mechanizmy psychologiczne, które to powodują, że osoby dotknięte przemocą usprawiedliwiają sprawców. Wynika z tego, że przyjęte statystyki niestety nie oddają rzeczywistej skali problemu. Przemoc w rodzinie bardzo często nazywa się problemem tzw. czterech ścian, ponadto jest procesem chronicznym i najczęściej bagatelizowanym przez osoby, które dotyka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku realizując zadania z zakresu

przeciwdziałania przemocy w rodzinie współpracuje z: Policją, Sądem, kuratorami sądowymi, oświatą, ochroną zdrowia oraz Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Zgodnie z art 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2020 r. poz. 218), zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818 i 2473) lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277), chyba, że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.

Osoby z miasta Malbork, które doświadczają przemocy, mogą zgłosić się do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w mieście Malbork, którego celem jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na obszarze miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Malborku, Komendy Powiatowej Policji w Malborku, Sądu Rejonowego w Malborku, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku, Zespołu Szkół Nr 2 w Malborku, Powiatowego Centrum Zdrowia w Malborku, Komitetu Ochrony Praw Dziecka, Urzędu Miasta Malborka, Stowarzyszenia św. Faustyny „Fides” i Straży Miejskiej w Malborku.

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Miejskiej Malbork należy w szczególności:

- integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań e środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji e środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
- przygotowanie opinii, wniosków i rekomendacji dotyczących realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- wskazywanie priorytetów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie na

terenie miasta Malbork,

- współdziałanie z jednostkami organizacyjnymi miasta oraz innymi podmiotami przy opracowaniu i wdrażaniu standardów związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie,
- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu zwiększenie skuteczności działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie realizowane są spotkania grup roboczych. W 2019 roku odbyły się 4 posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego w ramach, których utworzono Grupy Robocze, których głównym zadaniem jest rozwiązywanie problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie i przygotowywanie indywidualnego planu pomocy rodzinie. W ramach spotkań grup roboczych realizowane są również zadania: opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie; monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy; dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Oprócz tego, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku oferuje pomoc, pracę socjalną, diagnozę i monitoring rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. Podejmuje interwencje w przypadku zaistnienia przemocy, a także umożliwia uczestnictwo w szkoleniach, podnoszenie wiedzy na temat przemocy.

NIEBIESKA KARTA

„Niebieska Karta” jest dokumentem służbowym wypełnianym przez m.in. funkcjonariusza policji, ośrodki pomocy społecznej, gminną/miejską komisję rozwiązywania problemów alkoholowych czy też służbę zdrowia w przypadku stwierdzenia przemocy w rodzinie. Z racji tego że osoby będące ofiarami przemocy domowej są często zastraszane pod naciskiem sprawcy i odmawiają podawania jakichkolwiek informacji przeciw swojemu oprawcy, podejmowanie interwencji w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty” nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Bardzo istotnym faktem jest to, że nie ma możliwości wycofania ani zmiany informacji zawartych w Karcie, nawet na wniosek osoby pokrzywdzonej. „Niebieska Karta” służy dokumentowaniu faktów związanych z przemocą w danej rodzinie i ocenie zagrożenia dalszą przemocą. Może ona stanowić również silny dowód w sprawach sądowych. Założenie karty nie jest złożeniem zawiadomienia

o popełnieniu przestępstwa oraz nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego. „Niebieska karta” jest informacją, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy oraz pozwala na uruchomienie dalszych procedur w celu ochrony ofiar przemocy domowej w danej rodzinie.

3.2.9. Przestępczość

Policja jest organem ścigania, który stoi na straży porządku i bezpieczeństwa. Jest to uzbrojona oraz umundurowana formacja służąca obywatelom, podlegająca ministrowi właściwemu ds. wewnętrznych. Jej głównym celem jest ochrona zdrowia i życia mieszkańców państwa. Również władze gmin i miast są zobowiązane zapewniać obywatelom bezpieczeństwo.

Obszar miasta jest pod kontrolą Komendy Powiatowej Policji w Malborku. Zakładanymi celami dzielnicowych na obszarze miasta jest:

- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych i zaśmiecania, w szczególności przez osoby nieletnie w rejonie ul. Plac Narutowicza,
- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach zabronionych i niszczenia mienia w szczególności przez osoby bezdomne i nieletnie w rejonie ul. Szymanowskiego,
- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu i zakłócania spokoju w Parku Kieszonkowym "Południe",
- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach zabronionych i zakłócania przez te osoby spokoju i porządku publicznego w rejonie sklepów na ulicy Sienkiewicza,
- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych i zaśmiecania w rejonie ulic Grunwaldzkiej, Żeromskiego i Plac Zamenhoffa,
- wyeliminowanie zjawiska spożywania alkoholu, zaśmiecania i niszczenia mienia w szczególności przez nieletnich na terenie boiska szkolnego przy ul. Hadyny.

Komenda Powiatowa Policji w Malborku realizuje takie programy prewencyjne jak m.in. Bezpieczna Droga do szkoły, Akcja „Zielone Światło”, Bezpieczni w sieci, Bezpieczne ferie zimowe, Bezpieczne wakacje oraz prowadzi pogadanki i akcje informacyjne m.in. mające na celu uniknięcie przez osoby starsze oszustwa metodą na „wnuczka”. Działania te mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu, w tym mieszkańcom miasta Malborka

oraz ich edukację.

Na obszarze miasta funkcjonuje również Straż Miejska, która współpracuje z policją oraz strażą pożarną prowadząc wspólne akcje prewencyjne oraz podejmując działania na rzecz ratowania życia i mienia. Na dzień 31 grudnia 2019 roku stan osobowy Straży Miejskiej to: 11 funkcjonariuszy oraz 6 pracowników cywilnych. W latach 2015-2019, Straż Miejska, wspomagając działania Komendy Policji, interweniowała w sytuacjach zagrożenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia oraz wykroczeniach zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców Malborka.

Łączna liczba interwencji Straży Miejskiej w Malborku na przestrzeni lat 2015-2019 wzrosła o 942 interwencje, tj. 34,08%. Szczegóły prezentuje tabela poniżej.

Tabela 30. Interwencje Straży Miejskiej w Malborku na przestrzeni lat 2015-2019

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019
Wykroczenia dotyczące ochrony środowiska, odpadów oraz czystości	263	340	48	22	46
Wykroczenia komunikacyjne	889	814	593	670	972
Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	7	31	103	67	56
Wykroczenia porządkowe	296	349	648	870	756
Spożywanie alkoholu, palenie tytoniu	1 126	1 140	889	1 697	1 869
Pozostałe czyny zabronione	183	202	58	41	7
Ogółem	2 764	2 876	2 339	3 367	3 706

Źródło: Raport o stanie miasta Malborka za rok 2019

Straż Miejska w Malborku prowadzi działania profilaktyczne i propagujące ważne problemy bezpieczeństwa publicznego. Należą do nich m.in.: XII wojewódzka Olimpiada wiedzy o bezpieczeństwie „bezpieczne wakacje” z finałem w Malborku, akcje profilaktyczne: Znicz, bezdomni, Bezpieczna droga do szkoły, bezpieczne wakacje, spotkania i prelekcje z uczniami szkół w siedzibie SM a także „Świecę przykładem” we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku.

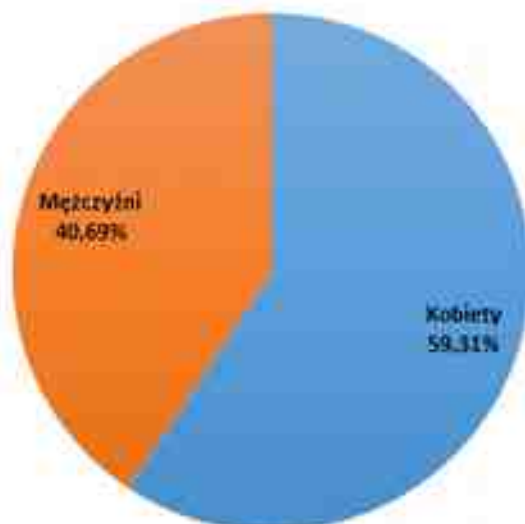
3.3. Wyniki badania ankietowego

W celu opracowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025*, na terenie miasta przeprowadzono badanie ankietowe mające na celu rozpoznanie najczęściej występujących według opinii mieszkańców, problemów społecznych oraz kierunków działań prowadzących do ich rozwiązania. Formularz ankietowy składał się z 13 pytań, w tym 12 pytań zamkniętych oraz jednego pytania otwartego. Ankietowani wyrazili swoją opinię również na temat sytuacji społecznej mieszkańców miasta. Pytania dotyczyły dostępu do służby zdrowia, ubóstwa, niepełnosprawności, osób starszych,

bezpieczeństwa oraz uzależnień.

Ankiety wypełniło 145 osób. Większość respondentów stanowiły kobiety, których udział w ogólnej liczbie badanych wyniósł 59,31%, zaś udział mężczyzn 40,69%.

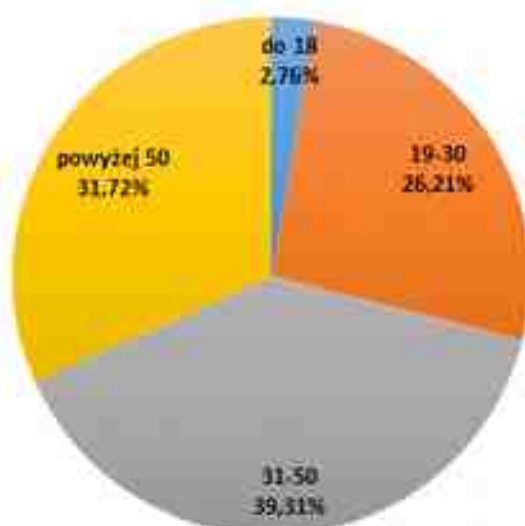
Wykres 7. Ankietowani według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych stanowiły osoby w przedziale wiekowym 31-50 lat (39,31%), kolejną grupą były osoby powyżej 50 lat (31,72%) a następnie osoby w przedziale wiekowym 19-30 (26,21%) oraz w wieku do 18 lat (2,76%).

Wykres 8. Ankiety według wieku

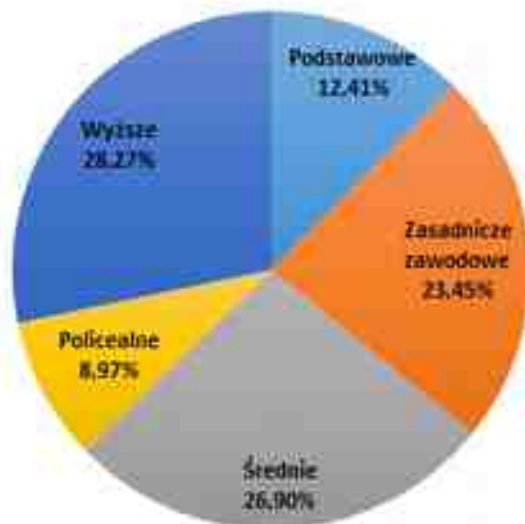

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największą część respondentów stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (28,27%),

następnie osoby z wykształceniem średnim (26,90%), zasadniczym zawodowym (23,45%), podstawowym (12,41%) oraz policealnym (8,97%).

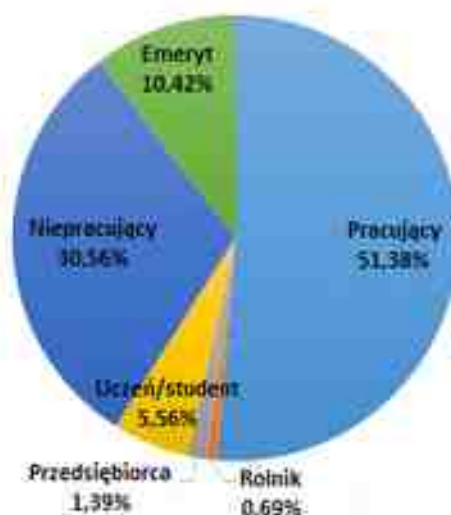
Wykres 9. Ankietowani według poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Największy odsetek ankietowanych to osoby pracujące (51,38%). Mniej liczne grupy stanowiły osoby niepracujące (30,56%), emeryci (10,42%), uczniowie i studenci (5,56%), przedsiębiorcy (1,39%) i rolnicy (0,69%).

Wykres 10. Ankietowani według statusu zawodowego

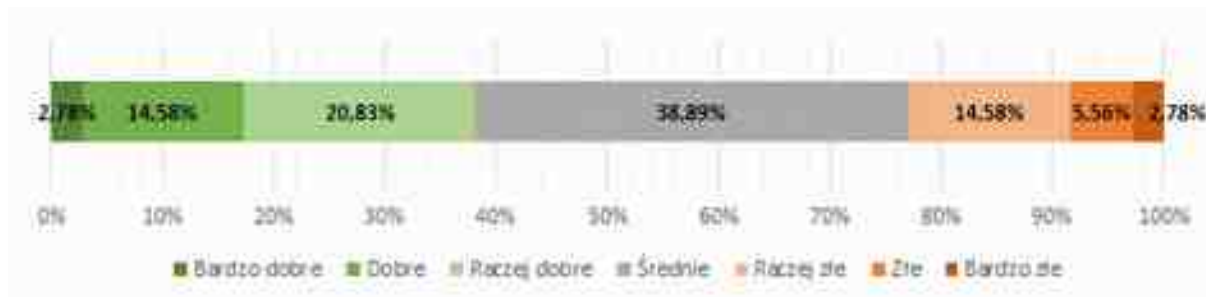

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Jedno z pierwszych pytań dotyczyło oceny aktualnych warunków życia mieszkańców. Największa część ankietowanych (38,89%) określiła je jako średnie. 20,83% ankietowanych ocenia aktualne warunki życia mieszkańców w Malborku jako raczej dobre, 14,58% jako

dobrze, a 2,78% jako bardzo dobre. Negatywnie sytuację postrzega pozostała część ankietowanych. 14,58% jest zdania że warunki życia w mieście są raczej złe, 5,56% - złe, a 2,78% że bardzo złe.

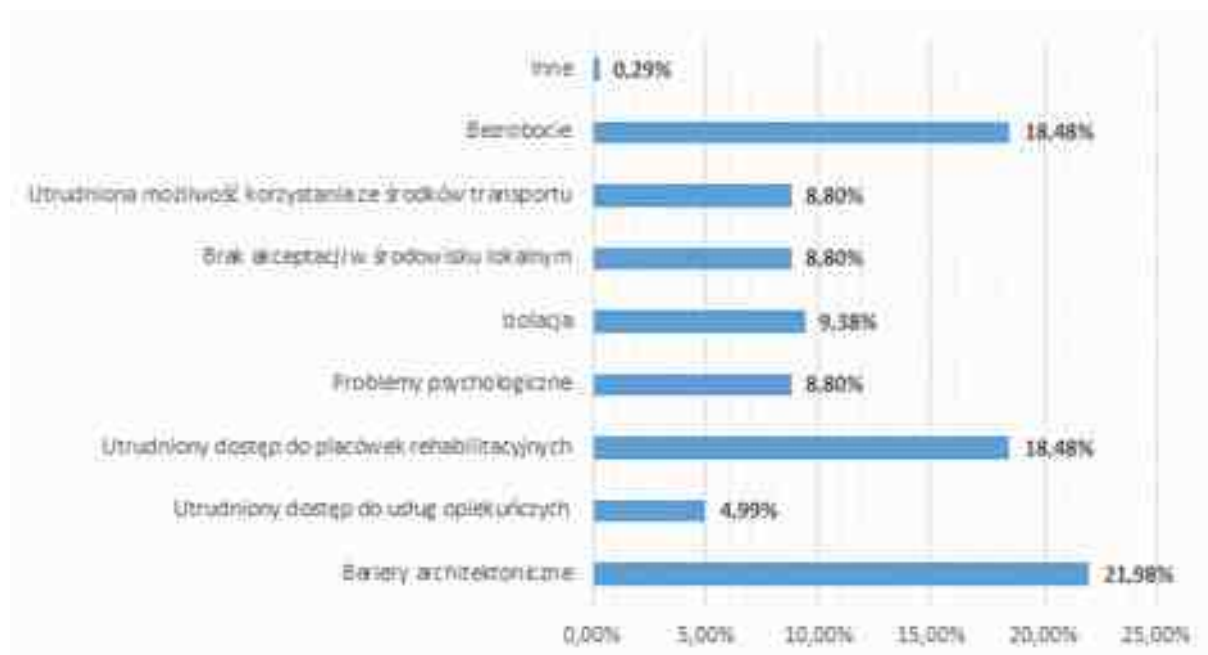
Wykres 11. Ocena aktualnych warunków życia mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem największej liczby ankietowanych najczęstszym problemem społecznym, na który napotykają się w swoim życiu codziennym osoby niepełnosprawne, są bariery architektoniczne, utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych i bezrobocie. Respondenci wskazywali, w znacznej mierze również na takie odpowiedzi, jak izolacja, utrudniona możliwość korzystania ze środków transport, brak akceptacji w środowisku lokalnym, problemy psychologiczne. Zauważono również problemy z zakresu utrudnionego dostępu do usług opiekuńczych. Z pozostałych problemów wymieniono m.in. długi czas oczekiwania na rehabilitację. W związku z powyższymi, niezbędne jest prowadzenie na terenie miasta działań w zakresie niwelacji barier, z jakimi na co dzień spotykają się osoby z niepełnosprawnościami i skierowanie dla nich pomocy w celu poprawy ich sytuacji życiowej.

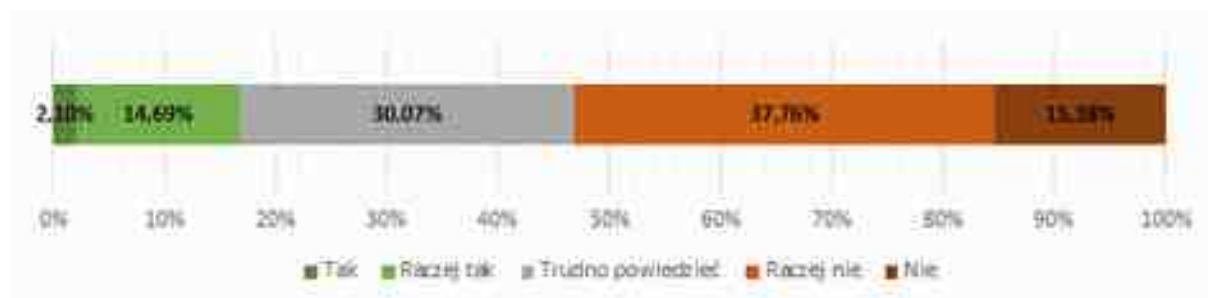
Wykres 12. Problemy społeczne najczęściej spotykające niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Odpowiadając na pytanie dotyczące wystarczalności oferty kierowanej dla tych osób, największa część respondentów (37,76%) nie potrafiła się wypowiedzieć jednoznacznie na ten temat. Jedyne 2,10% pytanym stwierdziło, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest wystarczająca, a 14,69% - raczej wystarczająca. Przeciwnego zdania było 37,76% ankietowanych, dla których oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest raczej nie wystarczająca oraz 15,38%, którzy odpowiedzieli, że oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych jest nie wystarczająca.

Wykres 13. Czy oferta pomocy dla osób niepełnosprawnych (np. dostęp do placówek rehabilitacyjnych) jest wystarczająca?

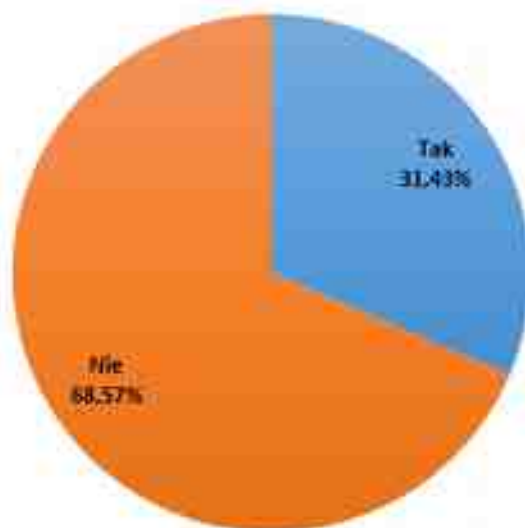

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Dostęp do placówek opieki zdrowotnej został oceniony negatywnie przez ankietowanych, gdyż aż 68,57% zaznaczyło odpowiedź, że jest on nie wystarczający. Przeciwnego zdania było zaledwie pozostałe 31,43% pytanym. Osoby wypowiadające się negatywnie, argumentowały to przede wszystkim brakiem odpowiedniej ilości placówek specjalistycznych (m.in.

stomatologa, dermatologa, neurologa, endokrynologa, reumatologa, okulisty, ortopedy, kardiologa, leczenia niepłodności, rehabilitacji czy chirurgii i poradni dziecięcej) oraz brakiem lekarza pierwszego kontaktu i długimi czasami oczekiwania.

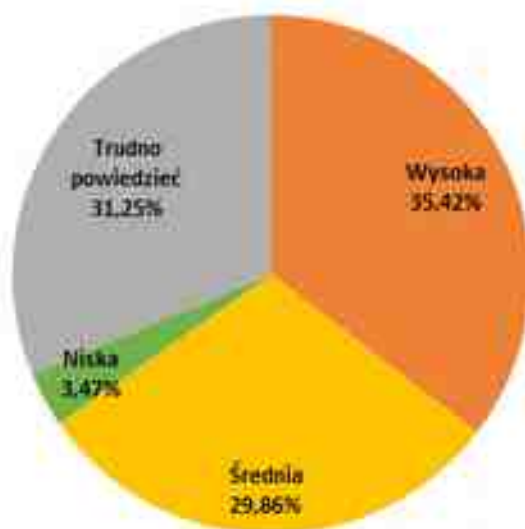
Wykres 14. Czy dostęp do placówek opieki zdrowotnej na terenie miasta jest wystarczający?

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Skala problemu uzależnień na terenie miasta wg respondentów jest dość zauważalna. 35,42% ankietowanych wskazało że jest ona wysoka, a 29,86% - średnia. 31,25% nie potrafiło odpowiedzieć jednoznacznie na to pytanie, a zaledwie 3,47% było zdania że problem uzależnień w mieście Malbork jest niski.

Wykres 15. Skala problemu uzależnień na terenie miasta

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Kolejne pytanie dotyczyło problemów przemocy domowej na terenie miasta. Poziom wiedzy

na temat takich przypadków był zróżnicowany wśród ankietowych. Największa część respondentów, tj. 41,66% zna takie przypadki, a 34,03% słyszała o takich przypadkach. Łącznie daje to 75,69% respondentów, którzy spotkali się z problemem przemocy domowej. Pozostała część ankietowanych nie zna takich przypadków (16,67%), natomiast 7,64% zadeklarowało że nie słyszało o takich przypadkach.

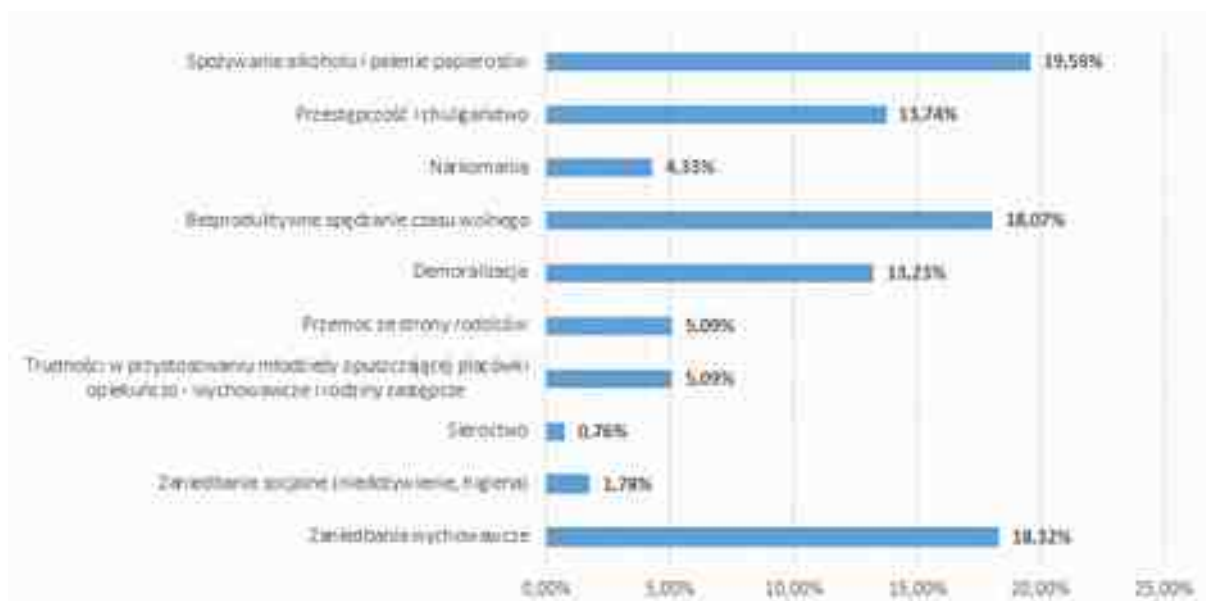
Wykres 16. Zjawisko przemocy domowej na terenie miasta Malbork

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród dzieci i młodzieży najczęściej dostrzeganym problemem jest spożywanie alkoholu i palenie papierosów, na co może mieć wpływ drugie w kolejności wskazywane zagrożenie, tj. zaniedbanie wychowawcze. Dużo respondentów zauważyło również, że grupa ta często również swój czas wolny spędza bezproduktywnie. Pozostałymi dostrzeganymi problemami są: przestępczość i chuligaństwo oraz demoralizacja. Natomiast najrzadszymi wymiennymi odpowiedziami były: przemoc ze strony rodziców, trudności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki, narkomania, zaniedbania socjalne (niedożywienie, higiena) oraz sieroctwo.

Wykres 17. Najczęściej dostrzegane negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

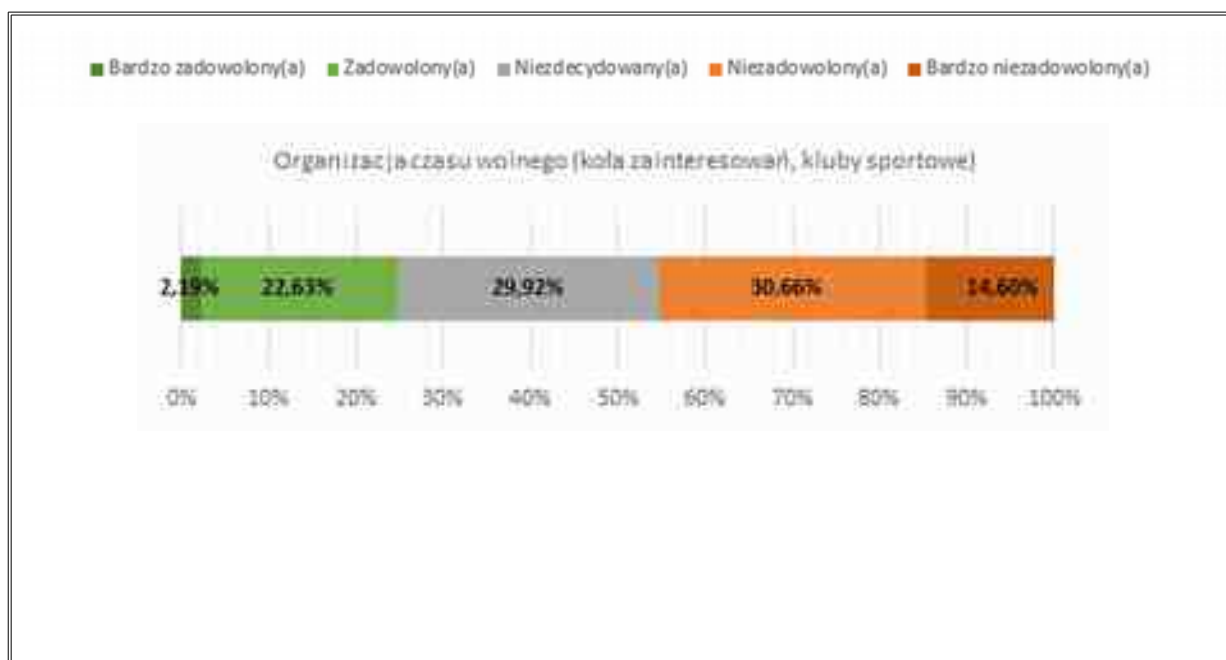
Na pytania dotyczące poszczególnych kwestii wpływających na jakość życia mieszkańców na terenie miasta, wyłączając osoby niezdecydowane, ankietowani stwierdzili, że są zadowoleni z obecnych warunków w sferach:

- dostępu do Internetu,
- dostępu do informacji na temat wydarzeń w mieście,
- dostępu do oferty kulturalnej (biblioteka, koncerty, wystawy itp.),
- poziomu opieki społecznej,
- warunków mieszkaniowych,
- oferty edukacyjnej szkół,
- dostępności przedszkoli.

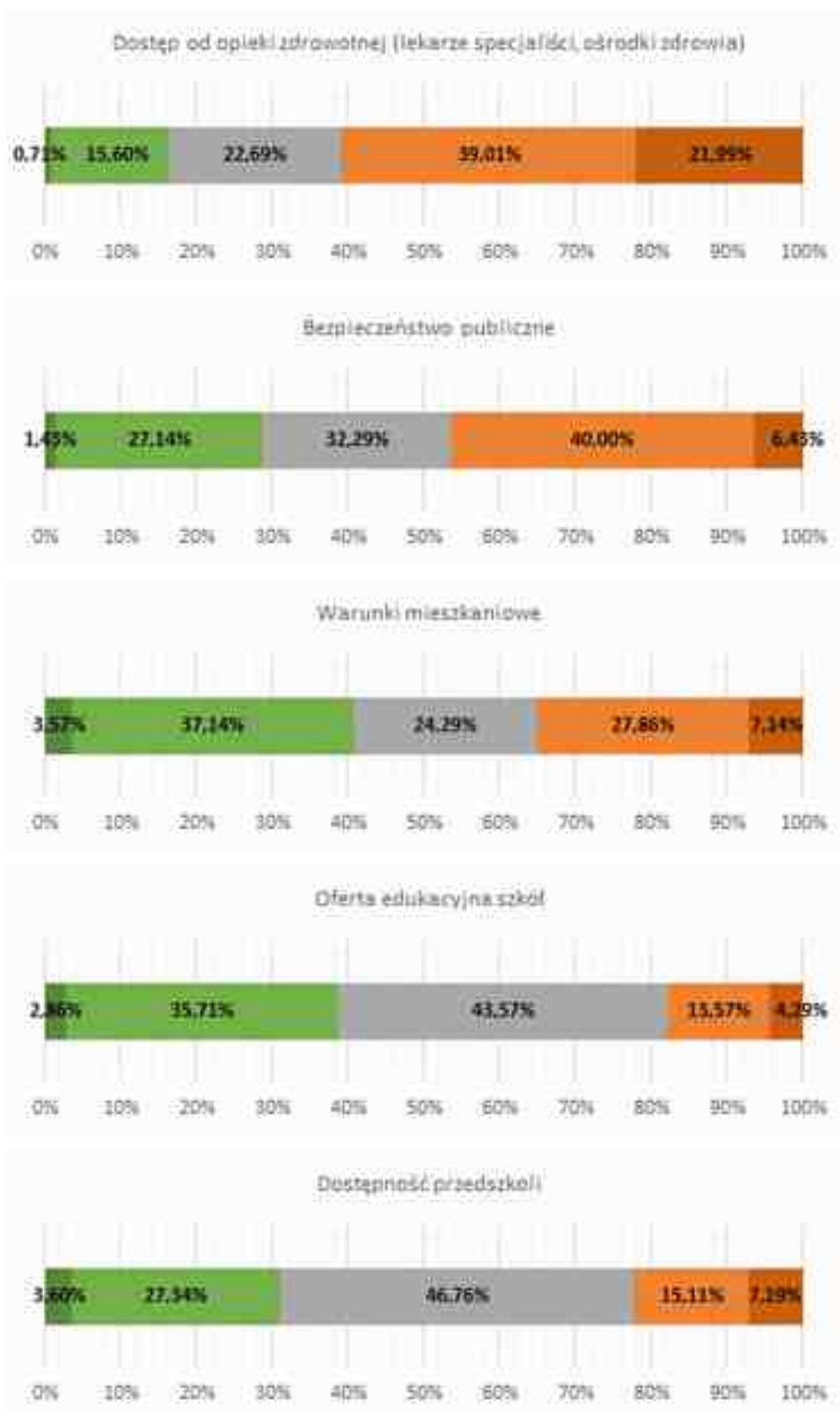
Natomiast negatywnie oceniono warunki w sferach:

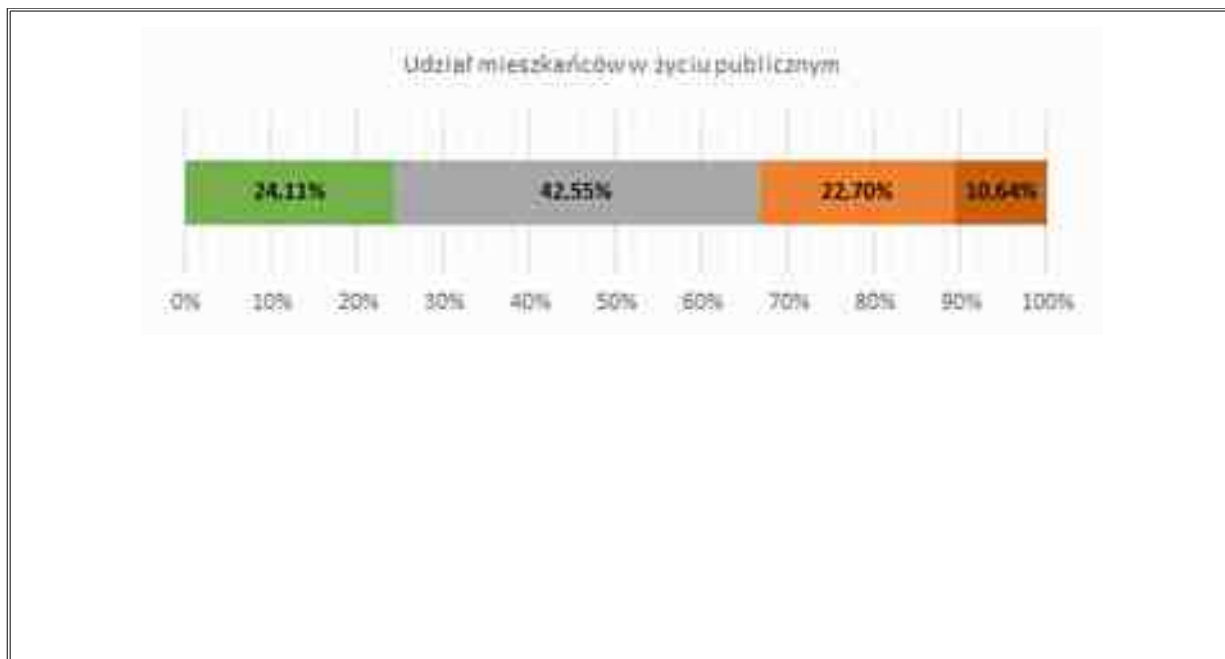
- organizacji czasu wolnego (koła zainteresowań, kluby sportowe),
- organizacji imprez cyklicznych na terenie miasta,
- dostępu do opieki zdrowotnej (lekarze specjaliści, ośrodki zdrowia),
- bezpieczeństwa publicznego,
- udziału mieszkańców w życiu publicznym.

Wykres 18. Zadowolenie ankietowanych z obecnych warunków życia na terenie miasta Malborka

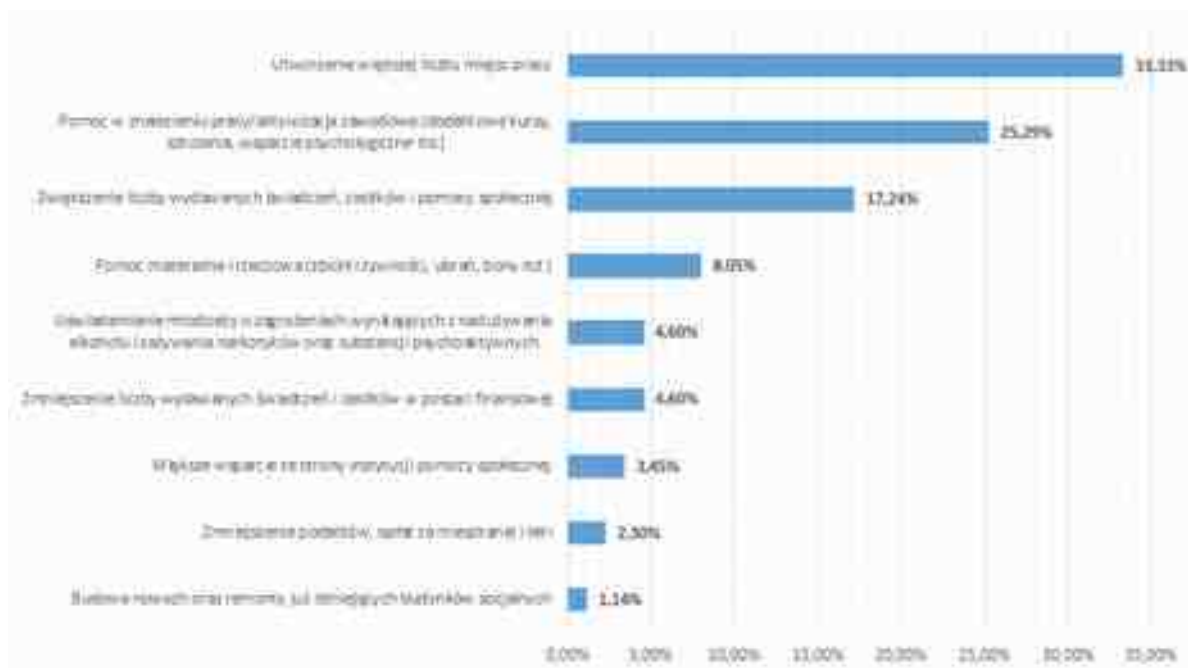

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

W ostatnim pytaniu, które miało charakter otwarty, ankietowani zostali poproszeni o wskazanie działań, które ich zdaniem będą przeciwdziałać negatywnym zjawiskom występującym na terenie miasta. W zakresie wsparcia ubogich, respondenci wskazali przede wszystkim na utworzenie nowych miejsc pracy, pomoc w znalezieniu pracy i aktywizacji zawodowej poprzez m.in. dodatkowe kursy czy szkolenia, zwiększenie pomocy społecznej oraz liczby wydawanych świadczeń i zasiłków.

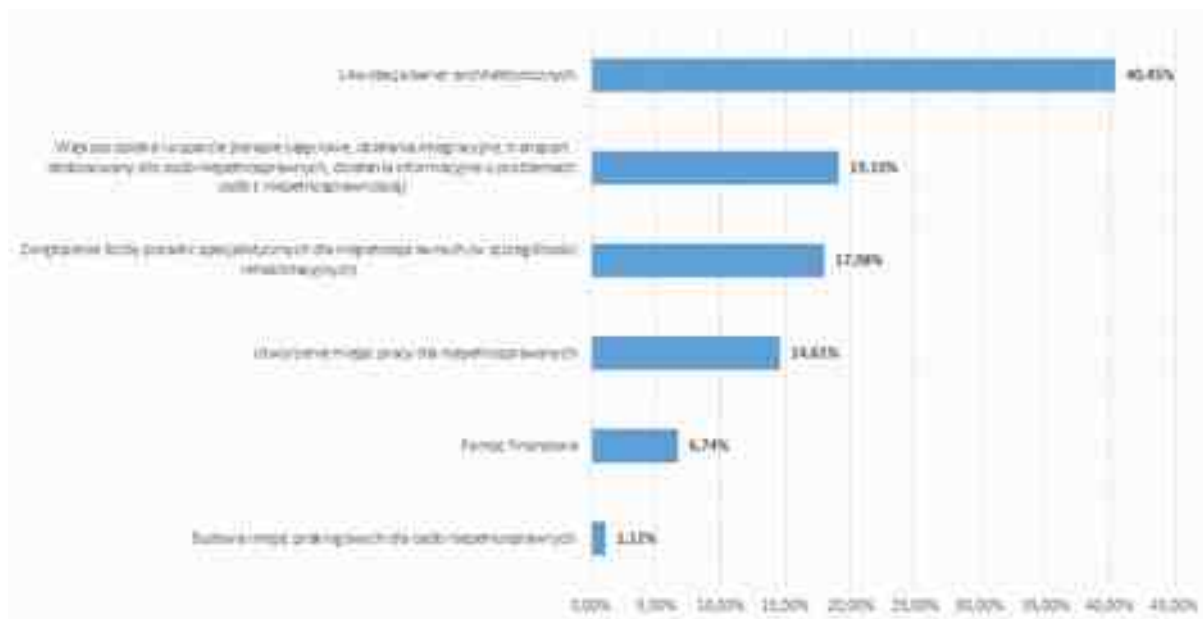
Wykres 19. Najczęstsze odpowiedzi respondentów dla działań w zakresie wsparcia ubogich

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem ankietowanych głównymi działaniami, jakie powinny zostać podjęte w zakresie poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnością jest niwelacja barier architektonicznych oraz większa opieka i wsparcie (terapije zajęciowe, działania integracyjne, transport dostosowany dla osób niepełnosprawnych, działania informacyjne o problemach osób z niepełnosprawnością) oraz zwiększenie liczby poradni specjalistycznych dla niepełnosprawnych (w szczególności rehabilitacyjnych).

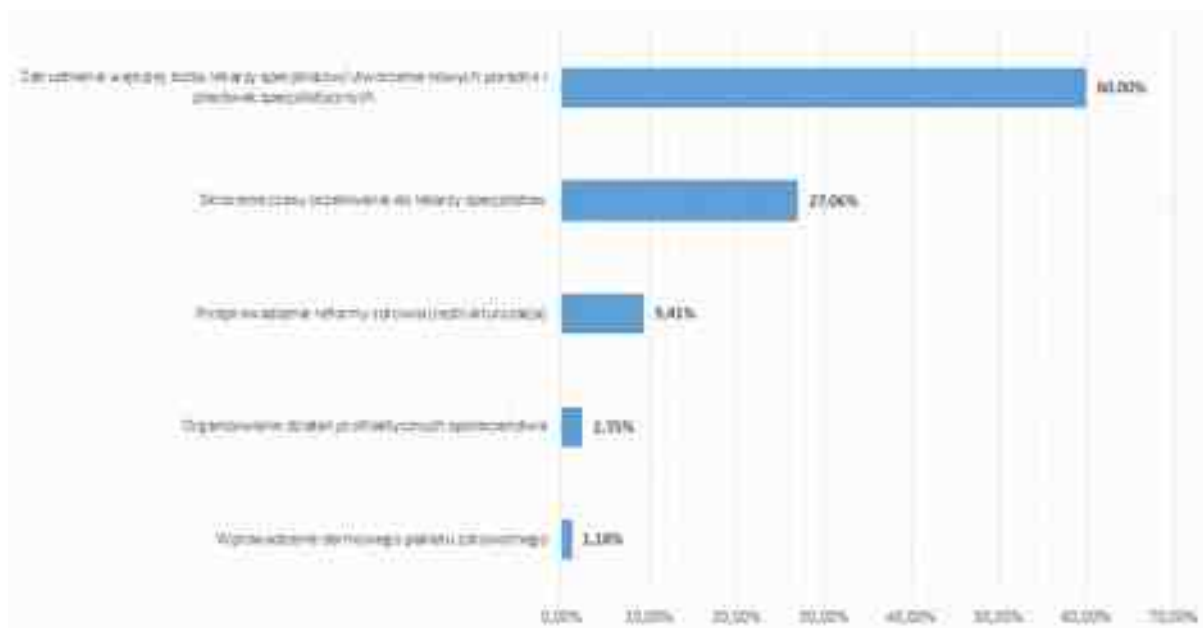
Wykres 20. Najczęstsze odpowiedzi respondentów dla działań w zakresie poprawy sytuacji niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Ankietowani wskazali, że kluczowym działaniem w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia jest zatrudnienie większej ilości lekarzy specjalistów i utworzenie nowych poradni i placówek specjalistycznych, co wg ich opinii wpłynie również na skrócenia czasu oczekiwania na wizytę.

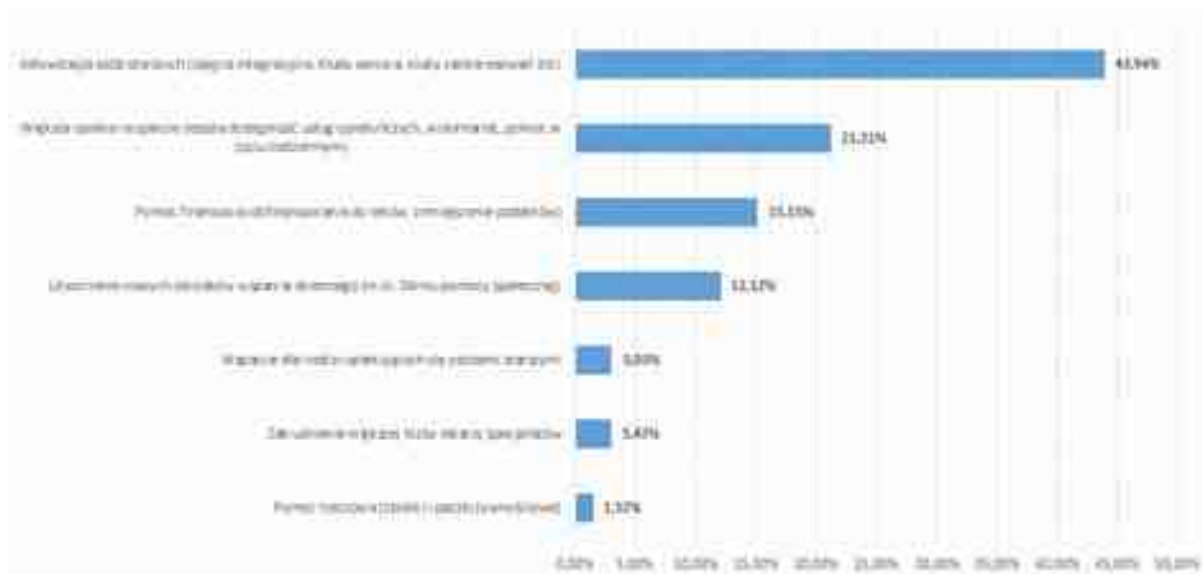
Wykres 21. Najczęstsze odpowiedzi respondentów dla działań w zakresie poprawy dostępu do służby zdrowia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Jako działania przeciwdziałające negatywnym zjawiskom, na jakie narażone są osoby starsze, wskazano przede wszystkim organizację czasu wolnego oraz aktywizację (m.in. zajęcia integracyjne, kluby seniora, kluby zainteresowań). Nieznacznie mniej osób wskazało zwiększoną opiekę i wsparcie osób starszych, w tym samotnych poprzez m.in. lepszą dostępność usług opiekuńczych, wolontariat czy pomoc w życiu codziennym.

Wykres 22. Najczęstsze odpowiedzi respondentów w zakresie działań na rzecz osób starszych

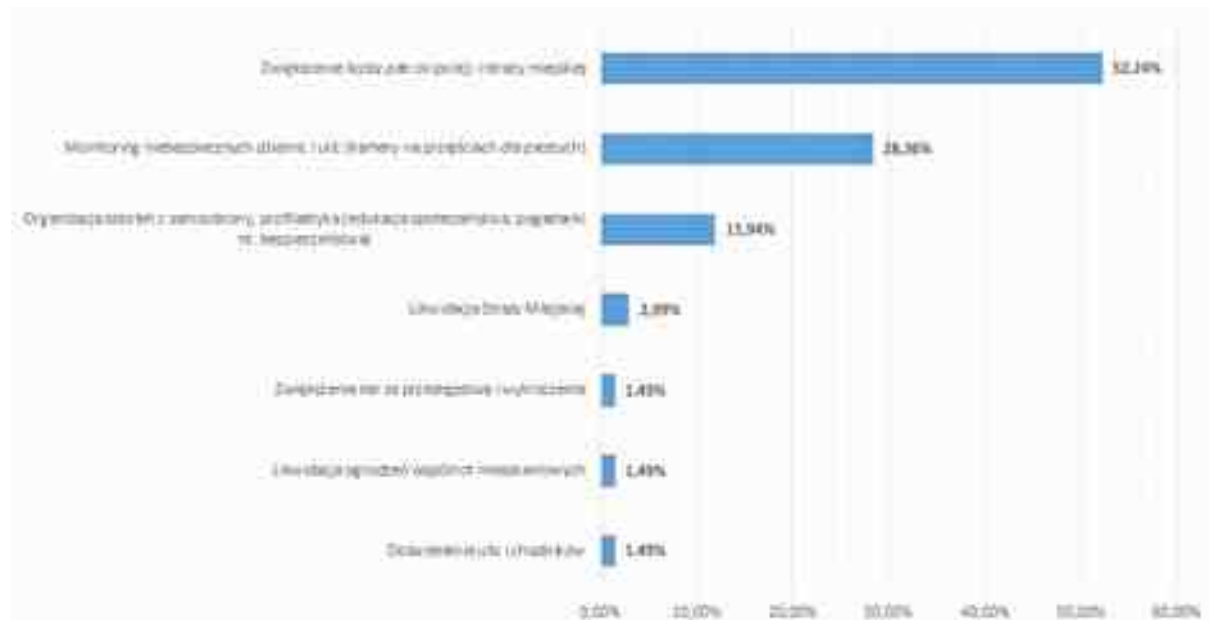

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Zdaniem respondentów na terenie miasta w celu poprawy bezpieczeństwa powinny zostać

podjęte działania przede wszystkim w zakresie zwiększenia liczby patroli policyjnych i straży miejskiej oraz monitoringu niebezpiecznych dzielnic i ulic (w tym instalacji kamer na przejściach dla pieszych).

Wykres 23. Najczęstsze odpowiedzi respondentów dla działań w zakresie bezpieczeństwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankietyzacji

Wśród innych działań, które mogłyby przeciwdziałać negatywnym zjawiskom na terenie miasta, pojawiły się następujące odpowiedzi:

- utworzenie bezpłatnych parkingów,
- utworzenie większej liczby publicznych przedszkoli,
- pomoc osobom bezdomnym uzależnionym od alkoholu, którzy snują się po ulicach, zaczepiają przechodniów i psują wizerunek miasta wśród turystów,
- sprowadzenie większych firmy do miasta, co wpłynie na powstanie nowych miejsc pracy,
- organizacja spotkań mieszkańców dzielnic z władzami miasta, powiatu, radnymi i posłami,
- tworzenie kin i klubów dla młodzieży,
- przeciwdziałanie narkomanii wśród młodzieży poprzez wzmożoną kontrolę miejsc przebywania młodych ludzi np. wzdłuż Nogatu do amfiteatru oraz w innych miejscach trudno dostępnych dla samochodów policyjnych,

— pozyskiwanie więcej środków zewnętrznych przez miasto.

3.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najczęściej stosowanych i najprostszych technik analitycznych. Skrót SWOT pochodzi od czterech angielskich słów: **Strengths** (silne strony), **Weaknesses** (słabe strony), **Opportunities** (szanse) oraz **Threats** (zagrożenia).

Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

- **SZANSE** – zewnętrzne zjawiska i tendencje, które mają miejsce w otoczeniu, a odpowiednio wykorzystane będą impulsem rozwoju oraz osłabiają występujące niekorzystne zjawiska.
- **ZAGROŻENIA** – wszystkie zewnętrzne zjawiska uznawane jako bariery dla rozwoju Miasta, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być przy planowaniu podejmowanych działań.
- **MOCNE STRONY** – zalety wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Miasta, które w pozytywny sposób wyróżniają je spośród innych. Mocne strony mogą być zarówno obiektywnie dane przez naturę, jak i być zasługą lokalnej społeczności.
- **SŁABE STRONY** – stanowią konsekwencję ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego Miasta, jak i jego części.

Prawidłowa diagnoza poszczególnych okoliczności pozwoli na osiągnięcie celów, którym służy analiza SWOT. Celem tym jest:

- unikanie zagrożeń,
- wykorzystywanie szans,
- wzmacnianie słabych stron,
- opieranie się na mocnych stronach.

Z uwagi na zagadnienie przygotowywanego dokumentu z zakresu polityki społecznej zagadnienia ujęte w tabeli przedstawiającej analizę SWOT zredukowano do kwestii mających wpływ na politykę społeczną.

Tabela 31. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
--------------	--------------

<ul style="list-style-type: none"> — funkcjonowanie MOPS, który umożliwia mieszkańcom pokonanie trudnych sytuacji życiowych, rozwiązanie problemów, okazuje wsparcie, zaspokaja podstawowe potrzeby oraz udziela pomocy psychologicznej dla osób i rodzin, które tego potrzebują; — duża liczba placówek oświatowych na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym działających na terenie Miasta oraz dostęp do szkolnictwa wyższego; — duża liczba placówek kulturalnych, które wpływają na integrację i organizację czasu wolnego mieszkańców Miasta; — zapewniony dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; — funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego; — funkcjonowanie wielu klubów i stowarzyszeń; — funkcjonowanie Domu Pomocy Społecznej w Malborku; — instytucjonalne wsparcie dla osób niepełnosprawnych (funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy w Malborku); — funkcjonowanie wielu programów pomocy, np. „Posiłek w szkole i w domu”; — wsparcie dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków; — podejmowanie istotnych ze społecznego punktu widzenia przedsięwzięć inwestycyjnych; — pozyskiwanie przez Miasto środków pozabudżetowych; — współpraca MOPS z Powiatowym Urzędem Pracy; — spadek liczby osób bezrobotnych na terenie miasta; — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej; 	<ul style="list-style-type: none"> — rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym – narastający problem starzenia się społeczeństwa; — ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach; — ujemne saldo migracji w ostatnich latach; — występowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do podstawowych dóbr i usług; — występowanie zjawiska osamotnienia wśród osób starszych; — niska jakość świadczonych usług medycznych m.in. nie wystarczająca liczba lekarzy specjalistów i placówek specjalistycznych; — utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych; — niska aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> — utrzymanie się pozytywnych tendencji dotyczących podnoszenia poziomu wykształcenia wśród mieszkańców; — dotacje ze środków zewnętrznych; — nowe możliwości udzielenia pomoc osobom potrzebującym; — wzrost jakości usług w zakresie pomocy społecznej; — efekty realizowanych w skali krajowej, wojewódzkiej i powiatowej programów w zakresie polityki społecznej oraz koordynacja 	<ul style="list-style-type: none"> — starzenie się społeczeństwa; — migracja społeczeństwa do większych miast; — bierność osób objętych pomocą społeczną i nasilanie się postaw roszczeniowych; — brak współpracy w kontekście pomocy społecznej między gminami; — konkurencja między gminami w zabieganiu o środki pomocowe oraz lokalizacje inwestycji; — wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych w przypadku braku

<p>tych działań;</p> <ul style="list-style-type: none">— kontynuacja i realizacja nowych projektów socjalnych we współpracy z organizacjami pozarządowymi;— rosnąca aktywności i poziom integracji mieszkańców w wyniku realizowanych projektów,— rozwój instytucji pomocowych oraz zwiększenie świadomości uczniów i mieszkańców na temat ich istnienia.	<p>objęcia ich działaniami w tej kwestii;</p> <ul style="list-style-type: none">— izolowanie się osób starszych,— zjawisko „dziedziczenia bezrobocia” i wyuczonej bezradności.
---	---

Źródło: Opracowanie własne

4.1. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Prognoza obejmuje informacje o zasobach, potrzebach, problemach danej społeczności lokalnej, które:

- są wynikiem analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach,
- biorą pod uwagę tendencje rozwojowe właściwe dla danego kraju, regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w którym będzie realizowana Strategia, czyli lata 2021-2025.

4.1. Prognoza demograficzna

PROGNOZA PRZYROSTU NATURALNEGO

Na podstawie Prognozy liczby ludności dla gmin i danych zawartych dla miasta Malbork, która została opracowana przez GUS, prognozuje się, że w latach 2021-2025 liczba urodzeń będzie spadać, natomiast liczba zgonów utrzymywać się będzie na względnie tym samym poziomie. W związku z powyższym przyrost naturalny w kolejnych latach będzie ujemny. Szczegóły prezentuje poniższa tabela.

Tabela 32. Prognoza przyrostu naturalnego dla miasta Malbork do roku 2025

Lata	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	325	439	-114
2022	317	436	-119
2023	310	439	-129
2024	302	435	-133
2025	294	436	-142

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA SALDA MIGRACJI

Zgodnie z prognozą do 2025 roku, liczba osób napływających, jak i odpływających będzie maleć. Prognozuje się, że saldo migracji w dalszym ciągu będzie przyjmowało wartości ujemne.

Tabela 33. Prognoza salda migracji dla miasta Malbork do 2025 roku

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Lata	Napływy	Odpływy	Saldo migracji
2021	334	410	-76
2022	333	405	-72
2023	326	400	-74
2024	317	395	-78
2025	313	389	-76

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

PROGNOZA LUDNOŚCI

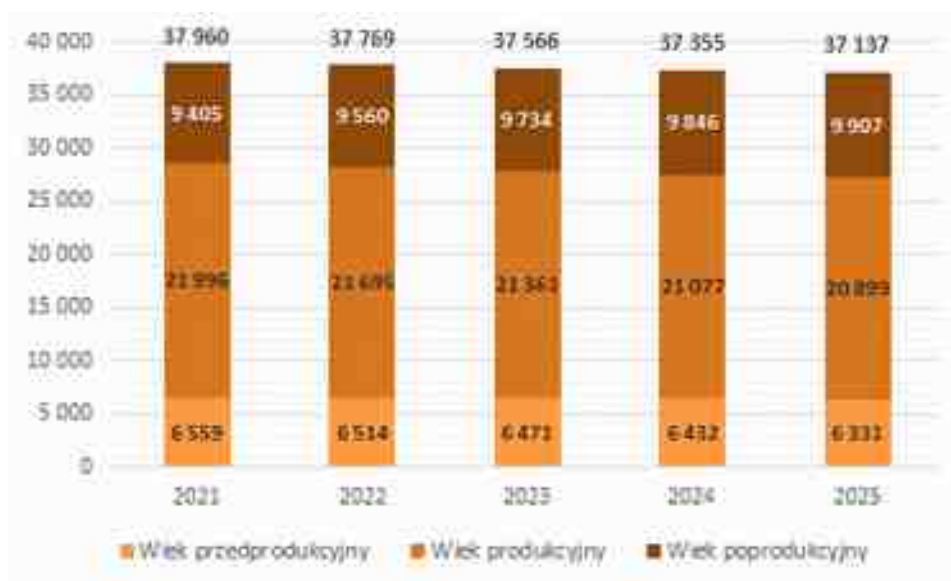
W kolejnej tabeli przedstawiono prognozę liczbę ludności miasta Malbork w latach 2021-2025. Według niej w kolejnych latach liczba ludności miasta będzie w dalszym ciągu maleć.

Tabela 34. Prognoza liczby ludności miasta Malbork w podziale na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny do 2025 roku

Lata	Liczba ludności			
	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2021	37 960	6 559	21 996	9 405
2022	37 769	6 514	21 695	9 560
2023	37 566	6 471	21 361	9 734
2024	37 355	6 432	21 077	9 846
2025	37 137	6 331	20 899	9 907

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

Wykres 24. Prognoza liczby ludności miasta Malbork do 2025 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy ludności dla gmin opracowanej przez GUS

W badanym okresie zaobserwować będzie można spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, a także w wieku produkcyjnym. Rosnąć natomiast będzie liczba osób

w wieku poprodukcyjnym. Liczba ludności wg prognoz w 2025 roku w stosunku do roku 2021 zmniejszy się o 2,17%.

4.2. Prognoza zmian

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025* będzie wzrost zaufania mieszkańców, w tym beneficjentów pomocy społecznej w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczegółowo określone w rozdziale 3.2. niniejszej Strategii.

Tabela 35. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie miasta w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej, — poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP, — zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy, — wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie.
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> — spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej w wyniku ubóstwa, — poprawa warunków życia mieszkańców Miasta i spadek liczby rodzin ubogich, — zapewnienie odpowiednich warunków egzystencyjnych osobom i rodzinom potrzebującym, — zwiększenie dostępu do rynku pracy, — rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> — zapewnienie udziału osobom niepełnosprawnym w wydarzeniach współorganizowanych przez MOPS, — zwiększenie szans osób niepełnosprawnych poprzez reintegrację zawodową i społeczną, — powstawanie kolejnych organizacji pozarządowych na rzecz osób niepełnosprawnych, — podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier architektonicznych w miejscach publicznych, — pobudzenie zaangażowania osób niepełnosprawnych w życie społeczne i zawodowe, — zwiększenie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, — zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> — wzrost liczby zrealizowanych programów profilaktycznych

Problem społeczny	Prognoza zmian
	dotyczących uzależnień, — rozwój specjalistycznego poradnictwa, — zwiększenie dostępności do poradnictwa w zakresie uzależnień, — zmniejszenie liczby osób uzależnionych.
Problemy osób starszych	— poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych, — wzrost aktywności osób starszych poprzez zapewnienie im dostępu do rekreacji, kultury i wypoczynku, — rozwijanie środowiskowych form opieki dla osób niesamodzielnych, zależnych, — wzrost liczby osób zatrudnionych przez MOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — rozwój wolontariatu na rzecz pomocy seniorom.
Przemoc w rodzinie	— rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie, — zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej dla rodzin dotkniętych przemocą,
Bezdomność	— spadek liczby osób narażonych na bezdomność z powodu bezrobocia, ubóstwa poprzez działania na rzecz pobudzania aktywności zawodowej i rozwoju kwalifikacji, — spadek liczby osób bezdomnych.
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	— prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo, — realizacja projektów mających na celu ochronę życia rodzin oraz rozwój specjalistycznego dla nich wsparcia, — poprawa akcesu do specjalistycznego poradnictwa w zakresie problemów opiekuńczo-wychowawczych, — spadek liczby rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, — spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny, — tworzenie nowych miejsc spotkań rodzin w społeczności lokalnej,

Źródło: Opracowanie własne

5. Wizja rozwoju społecznego i cele strategiczne

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla miasta Malbork została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych:

**„MIASTO MALBORK DAŻĄCE DO ROZWIĄZANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WSPÓLNOTY POPRZEZ
WŁAŚCIWE DZIAŁANIA ADMINISTRACJI SAMORZĄDOWEJ, STOWARZYSZEŃ I MIESZKAŃCÓW
WYKORZYSTUJĄCE POTENCJAŁ TKWIĄCY W LOKALIZACJI I HISTORII MIASTA I WSPIERAJĄCE
LOKALNE INICJATYWY**

Przedstawiona wyżej wizja rozwoju społecznego dotyczy wszystkich mieszkańców miasta

Malbork dotkniętych problemami społecznymi. Jest to nawiązanie do kwestii problemowych zawartych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025*.

W oparciu o dokonaną analizę SWOT, dotychczasowe doświadczenia pracowników MOPS oraz rzeczywiste potrzeby społeczne, wytypowano **następujące obszary priorytetowe**:

1. Bezrobocie;
2. Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym;
3. Niepełnosprawność;
4. Uzależnienie od alkoholu i narkotyków;
5. Problemy osób starszych;
6. Przemoc w rodzinie;
7. Bezdomność;
8. Wsparcie rodzin w życiu codziennym.

Dla każdego z ww. obszarów priorytetowych wyznaczono **cele strategiczne**, które ułatwią realizację wizji rozwoju.

Tabela 36. Cele strategiczne SRPS

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
1.	Osoby bezrobotne	Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.
2.	Zagrożenie ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.
3.	Osoby niepełnosprawne	Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.

L.p.	OBSZAR PRIORYTETOWY	CELE STRATEGICZNE
4.	Uzależnienie od alkoholu i narkotyków	Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków
5.	Osoby starsze	Cel strategiczny 5. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.
6.	Przemoc w rodzinie	Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy
7.	Bezdomność	Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością
8.	Wsparcie rodzin w życiu codziennym	Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji

Źródło: Opracowanie własne

6. Kierunki niezbędnych działań

W celu urzeczywistnienia założeń Strategii, niezbędne jest wskazanie zasadniczych działań w ramach skonkretyzowanych celów strategicznych. Owe działania wyrażono w postaci celów operacyjnych.

Tabela 37. Kierunki niezbędnych działań

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą.
Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych.

Cel strategiczny	Kierunki działań
Cel strategiczny 5. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych.
Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy
Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością	<ul style="list-style-type: none"> — Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności
Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie. — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przezwyciężeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych. — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin

Źródło: Opracowanie własne

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów, niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- zwiększenie udziału obywateli, wspólnot mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;

- wzrost atrakcyjności miasta Malbork jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów miejsca życia;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej w podmiotach ekonomii społecznej;
- poprawę dostępu do takich ofert dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

7. Sposób realizacji strategii oraz jej ramy finansowe

Sposób realizacji Strategii

Realizowanie założeń Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych należy do obowiązku władzy wykonawczej Miasta, przy czym bezpośrednim realizatorem celów wskazanych w niniejszej Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Malborku.

Programy i projekty muszą być analogiczne z założeniami Strategii oraz tak zaplanowane, by zawierały się w strukturze celów strategicznych, zaś rezultaty realizacji programu lub projektu wpływały na osiągnięcie wizji.

Skuteczne wdrożenie *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork* będzie opierało się na poniżej przedstawionych założeniach. Konieczne jest wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział zewnętrznych partnerów społeczno-gospodarczych.

Podstawowe założenia:

1. Liderem i koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych jest Miasto Malbork,
2. Głównym partnerem w jej realizacji jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w

Malborku,

3. Przyjęty system wdrożeniowy wyposażony musi być w narzędzia, które m.in. mają służyć systematycznej kontroli i korekcie zapisów niniejszej Strategii.

Ramy finansowe Strategii

Jednym z najważniejszych warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Zakłada się, że ramy finansowe *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork* obejmują lata 2021-2025, gdyż w tym okresie będą realizowane w sposób stały zdefiniowane cele strategiczne i operacyjne.

Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Miasta finansowane z jego dochodów;
- środki przekazane Miastu z budżetu państwa (dotacje);
- środki funduszu krajowego;
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków rządowych, ministerialnych oraz Unii Europejskiej;
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny).

8. Monitoring i wskaźniki pomiaru stopnia realizacji strategii

Proces monitoringu wdrażania Strategii będzie służył identyfikacji osiągniętych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami i celami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie ona polegała na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych.

Realizacja niniejszej Strategii będzie monitorowana również w oparciu o założone wskaźniki obserwacji, w tym m.in.:

1. w obszarze społecznym:

- struktura demograficzna mieszkańców;
- przyrost naturalny;
- saldo migracji;
- liczba beneficjentów pomocy społecznej;
- powody korzystania z pomocy;
- formy udzielanej pomocy.

2. w obszarze gospodarczym:

- liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych;
- liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Ponadto monitorowana będzie liczba programów i projektów przyjętych do realizacji, a także ilość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania zaplanowane w strategii.

Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych Urzędu Miasta, Komendy Powiatowej Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS i GKRPA, sprawozdań z realizacji miejskich programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Monitorowanie umożliwi:

—

bieżąc

ą ocenę wykonywania programów, osiągania celów i realizacji zadań,

—	progn
zowanie możliwych zmian warunków realizacji Strategii,	
—	podjęc
ie czynności naprawczych i zabezpieczających,	
—	inform
owanie lokalnej społeczności o osiągniętych efektach.	

Zadaniem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Malborku będzie bieżące monitorowanie założeń Strategii. Po zakończeniu roku obowiązywania dokumentu, sporządzone zostanie Sprawozdanie z realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork na lata 2021-2025*, w którym m.in. zawarte zostaną informacje dotyczące stopnia zrealizowania zapisów oraz osiągniętych efektów. Sprawozdanie zostanie przekazane do informacji Burmistrzowi Miasta.

Ewaluacja

Ewaluacja oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia wartości Strategii. W szerokim pojęciu proces ten musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązuje realne problemy społeczności lokalnej, w wąskim zaś aspekcie ewaluacja koncentruje się na realizacji oceny zapisów strategii np. wskaźników realizacji celów i zadań strategii, rozwiązywanie problemów.

Ewaluacji podlegać będzie:

- materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i ocen;
- ocena trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałość i spójności.

Do ewaluacji zostanie wykorzystana metoda samodzielnej oceny stopnia realizacji Strategii i osiągniętych efektów, dokonywana siłami własnymi na podstawie zbioru informacji pochodzących z monitoringu, wsparta dodatkowymi narzędziami oceny.

Tabela 38. Przykładowe wskaźniki realizacji kierunków niezbędnych działań

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
Cel strategiczny 1. Przeciwdziałanie i łagodzenie skutków bezrobocia.	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój aktywności zawodowej osób bezrobotnych, — Dostosowanie kwalifikacji osób bezrobotnych do rynku pracy poprzez prowadzenie szkoleń. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu bezrobocia, — liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, — liczba osób zatrudnionych w ramach robót publicznych, — liczba zrealizowanych projektów w zakresie ograniczenia zjawiska bezrobocia i wzrostu aktywności społeczno-zawodowej, — liczba mieszkańców, która wzięła udział w projektach.
Cel strategiczny 2. Zapewnienie pomocy osobom ubogim i rozwijanie działań na rzecz ograniczenia ubóstwa i wykluczenia społecznego.	<ul style="list-style-type: none"> — Udzielanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom potrzebującym, — Weryfikacja rzeczywistych potrzeb osób ubogich, — Kreowanie oraz realizacja programów dotyczących pomocy osobom ubogim, — Podnoszenie kompetencji osób ubogich w celu aktywizacji zawodowej. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenie pieniężne z powodu ubóstwa, — liczba osób, którym przyznano świadczenie niepieniężne z powodu ubóstwa, — liczba zrealizowanych projektów na rzecz pomocy osobom ubogim lub wykluczonym społecznie, — liczba uczestników projektów na rzecz ograniczenia ubóstwa lub wykluczonym społecznie.
Cel strategiczny 3. Poprawa warunków społecznego funkcjonowania niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie wsparcia psychologicznego i społecznego osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, — Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych, — Udzielanie wsparcia finansowego rodzinom z niepełnosprawną osobą. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób niepełnosprawnych, którym udzielono wsparcia psychologicznego i społecznego, — liczba udzielonych porad psychologicznych, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w szkoleniach, — liczba rodzin z osobą niepełnosprawną, którym udzielono wsparcia finansowego, — wysokość udzielonego wsparcia finansowego, — liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w spotkaniach integracyjnych.
Cel strategiczny 4. Zahamowanie zjawiska uzależnień wszelkiego rodzaju oraz łagodzenie ich skutków	<ul style="list-style-type: none"> — Prowadzenie działań profilaktycznych z zakresu uzależnień. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia alkoholowego

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
	<ul style="list-style-type: none"> — Zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i innych używek. — Wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń działających na rzecz osób uzależnionych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych z zakresu uzależnienia od narkotyków — liczba osób uzależnionych od alkoholu, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej/ punktu konsultacyjnego — liczba osób uzależnionych od narkotyków, które skorzystały ze specjalistycznej pomocy terapeutycznej / punktu konsultacyjnego — liczba udzielonych porad — liczba rodzin, w których istnieje problem uzależnienia od alkoholu/narkotyków jednego z członków, a którym udzielono porady.
<p>Cel strategiczny 5. Poprawa warunków funkcjonowania osób starszych w społeczności lokalnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój środowiskowych form opieki dla osób starszych oraz wolontariatu na rzecz pomocy seniorom, — Zwiększenie aktywności społecznej osób starszych. 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób zatrudnionych przez MOPS sprawujących opiekę nad osobami starszymi, — liczba wolontariuszy zajmujących się osobami starszymi, — liczba projektów zrealizowanych na rzecz osób starszych, — liczba osób starszych objęta bezpośrednią pomocą w ramach projektów, — liczba spotkań integracyjnych.
<p>Cel strategiczny 6. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Stworzenie jednolitego systemu wsparcia. — Podnoszenie poziomu kompetencji przedstawicieli podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba interwencji policyjnych z powodu przemocy w rodzinie — liczba założonych „Niebieskich Kart” — liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, które skorzystały ze wsparcia
<p>Cel strategiczny 7. Wspieranie i pomoc osobom bezdomnym i zagrożonym bezdomnością</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. — Zapobieganie dalszemu rozwojowi problemu bezdomności 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba osób, którym przyznano świadczenia pieniężne, niepieniężne; — liczba osób objętych pomocą doraźną lub okresową w postaci jednego gorącego posiłku dziennie; — liczba osób bezdomnych skierowanych do schroniska; — liczba osób bezdomnych umieszczonych w noclegowniach i ogrzewalniach; — liczba umów zawarta ze schroniskami dla osób bezdomnych na świadczenie pomocy w formie schronienia;

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE MIASTA MALBORK
NA LATA 2021-2025**

Cel strategiczny	Cele operacyjne – kierunki niezbędnych działań	Wskaźniki realizacji działania
<p>Cel strategiczny 8. Wspomaganie prawidłowego funkcjonowania rodzin ze szczególnym uwzględnieniem rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Wspieranie rodziny w ponoszeniu kosztów utrzymania i wychowania dzieci w rodzinie. — Wsparcie rodziny w środowisku oraz pomoc rodzinom w przewyżczeniu trudności opiekuńczo – wychowawczych. — Rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> — liczba rodzin pobierająca świadczenia rodzinne, — liczba rodzin pobierających świadczenie w ramach Programu Rodzina 500+, — liczba rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną, — liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.

Źródło: Opracowanie własne

OCENA RYZYKA

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych poddany został analizie pod kątem zgodności przyjętych postanowień i sposobu ich realizacji. Kluczową okolicznością jest fakt wyznaczenia przez Strategię celów, wskazania działań dla poszczególnych obszarów wsparcia i interwencji, określenia wskaźników stopnia ich realizacji oraz szeroko zakrojony zakres konsultacji tego dokumentu dla wyeliminowania ryzyka sprzeczności z innymi strategicznymi ustaleniami i opracowaniami.

Ponadto przyjęcie tego dokumentu istotnie ograniczy ryzyko planowania zadań budżetowych w sferze społecznej bez uwzględnienia rzeczywiście zdiagnozowanych problemów i potrzeb. Analiza taka przeprowadzana będzie także okresowo z wykorzystaniem danych z monitoringu, a ewentualne stwierdzone ryzyko, w szczególności wynikające ze zmiany zewnętrznych okoliczności i zdarzeń mających wpływ na realizację wyznaczonych celów i zadań na podstawie tego monitoringu i ewaluacji będą mogły być identyfikowane i ograniczane poprzez dopuszczalną aktualizację.

9. Wnioski i podsumowanie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Miasta Malbork jest dostosowana do zidentyfikowanych w procesie badawczym potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

W związku z powyższym, z jednej strony Strategia proponuje zmianę stosowanych metod tak, by chronić przed zagrożeniami społecznymi, z drugiej zaś wskazuje na konieczność przejścia do prewencji trudnych sytuacji życiowych, tak aby nie dopuścić do ich wystąpienia lub maksymalnie skrócić czas ich trwania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej.

W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich

integracji ze środowiskiem.

W ramach wypracowanej Strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych, wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej, partnerskich działań instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Analiza problemów społecznych będących przedmiotem niniejszej Strategii zwraca również uwagę na tzw. nowe ryzyka socjalne, czyli trudne sytuacje, nie tylko materialne, które pojawiły się w efekcie zmian zwłaszcza demograficznych.

Zapisy zawarte w Strategii realizowane będą zgodnie z wytyczonymi działaniami, ale w skali i harmonogramie zależnych od możliwości finansowych. Strategia będzie podlegać okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno-ekonomiczną, zidentyfikowanymi potrzebami mieszkańców miasta Malbork i przepisami prawa. Wielość i różnorodność potrzeb społecznych, przy istniejących ograniczeniach budżetowych, oznacza potrzebę zwiększenia efektywności pomocy społecznej poprzez racjonalne określanie wydatków, maksymalne wykorzystanie istniejącego potencjału oraz stosowanie rozwiązań o charakterze bardziej systemowym niż akcyjnym.

Realizacja Strategii powinna przyczynić się do dobrej jakości życia mieszkańców miasta Malbork, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży, osób starszych oraz grup osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Należy zaznaczyć, że zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej realizowane są za pomocą wszelkich dostępnych kompetencji i możliwości Miasta, natomiast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyborem priorytetowych obszarów i kierunków działań, które uznane zostały za kluczowe, a więc umożliwiające najskuteczniejsze i najbardziej efektywne osiągnięcie założonych rezultatów.

10. Spis tabel, wykresów, rysunków